

ترا بترا اگر ندی ہے مرا بترا شیخ الاسلام ابو اسماعیل خواجہ عبد اللہ احرار در ہرات بودہ از سخنان آن سید کے
 چون دوست خود را مصاحب دشمن بینی از دولتنگ نشوے چه اگر محل احتما و است بگذارد کہ از زمین
 منفرتی بتورسد و اگر محل اعتنا و نیست اینچنین دوست را گذاشتن اولے تراست گفت اگر ہوا ہے
 نگے باشی و اگر بر آب روی خسی ہشی دل بست آزا کسی ہشی شیخ ابو الحسن علی بن جعفر خرقان خرقان ہونویست بیطام شیخ
 از اکابر اولیا سٹ گویند جہل سالی نماز نجسہ بوضو سے خفتن گذارد و شبے نماز سیکرد آوازے
 شنید کہ بان ابو الحسن ہوا ہے کہ انجہ از تو سدا نم با خلق بگویم تا سنگسارت بکنند گفت آہی ہوا ہے
 کہ انجہ از رحمت تو سید انم با خلق بگویم وظہر کنم تا ہیج کت با سجده نکند آواز آمد کہ نہ از تو نہ
 از ما شیخ ابو علی سینا پہ آوازہ بچہ خرقان شد و سخنانہ اش رسید شیخ بصحرارفتہ بود گفت شیخ کجاست
 رفتش منکر او بود گفت آن زندیق کذاب را چہ کنی ابو علی شجر بساند و بعضی را شد شیخ را دید خردار
 در منہ بر پشت شترے خادہ سے آمد ابو علی گفت انجہ حالت ست شیخ گفت ما باز چنان کر کے کہ
 زن است بکشی شترے چنیں بار تو بکش پس باو سے بو ثاق رسید ابو علی نفست و سخن آغاز نہاد
 شیخ را دل بگرفت پس برخواست و گفت مرا معذور دار کہ دیوار خدایہ خود را عمارت بکنم چون برسہ
 دیوار رفت تیشہ از دست و سے بیفتاد ابو علی برخواست کہ آزا بدست و سے بد تیشہ بر جست و
 بدست شیخ باز شد ابو علی تحیر بہاند و بر دست شیخ توبہ کرد و وقتہ سلطان محمود غزنو سے از غزنین
 زیارت شیخ بچہ خرقان رسید و رسول فرستاد تا اورا گوید کہ سلطان بہسہ تو از غزنین بچہ خرقان
 آمد تو ہزار خانقاہ بہار گاہ بیا و گفت اگر شیخ نہ پذیرد این آیت برخوان یعنی اطیعوا اللہ
 و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم رسول برفت و پیام بگذارد شیخ فرمود مرا معذور دار و محمود بگو کہ
 در اطیعوا اللہ چنان مستغرق ام کہ از اطیعوا الرسول فحالت سے برم با اولے الامر منکم کار نہ دارم
 رسول باز گشت و حال محمود باز گفت محمود را رفت شد و گفت برخیزید کہ او نہ آن مرد است کہ مانگان
 بروہ بودیم پس جائہ خود با باز پوشیدہ و کینزک را جامہ سے غلامانہ در بر کرد و خود حاجب شد و ہتھان
 را زوی بصومعہ شیخ نہاد و بصومعہ رسید و در آمد و سلام کرد و شیخ جواب داد لیکن بر رخاست و در ایاز بگریست و
 رو سے محمود کرد محمود گفت بہر سلطان بر رخاستے این ہم واسے بود شیخ گفت رام است اما عرض
 آن نیست محمود گفت سخن بگو سے گفت تا محرابان را بیرون فرست کنیزکان بیرون شدند محمود گفت از بلخ
 سخنی بگو گفت با یزدی گفت ہر کہ مرا دید از شقاوت این شد محمود گفت ابو جہل و ابو لہب محمد را دید
 و از شقاوت مرستند میں محمد را بزیاد از محمد زیادہ باشد شیخ فرمود اسے محمود ادب
 لگا ہزار و تھرت و ز ولایت خود کن معطفے را بندید مگر یعنی از اصحاب قال اللہ تعالیٰ و ترا ہم
 نیظرون الیک و ہم لا یعبرون یعنی میں ہی بینے تو سے محمد ایشان را کہ بدید ہا سے ظاہر سے نگرند

بوسے تو حال آنکہ ایشان سے بیند ترا چہ میر حقیقت بنیما ہستند محمود از شیخ پرسید کہ سر این سخن چیست کہ با بزید قسرموہ کہ ہر کہ مرادید آتش و وزخ بر و حرام شد و رسول صلی اللہ علیہ وسلم این سخن بگفت و اورا کفار و غیرہ دیدند شیخ فرمود کہ این دیدن را حاصل بر و بیت ظاہر کن معلوم است کہ پیغمبر را چند کس دیدہ باشند و در وقت با بزید ہر چند کس بحال بنیما شدہ باشند محمود وقت رخصت بدرہ زر پیش شیخ نہاد شیخ مان جوین پیش سلطان ازان لقمہ در وہان انداخت و در کلوے او گرفت شیخ گفت بدرہ تو چہنہن در کلوے تن بگیر و این را بردار کہ من دل از محبت آن بر گرفتہ ام اورا گفتند کہ صوفی کیست گفت صوفی بمرقع و سجادہ صوفی نشود و صوفی بزم و عادات صوفی نبود صوفی آن بود کہ نبود آزا گفتند کہ صدق چہیت گفت صدق آنست کہ دل سخن بگوید یعنی آن گوید کہ در دیش بود و گفت ہمہ چیز را غایب دانستم الا علیہ چیز اول درجات محمد صلی اللہ علیہ وسلم را دہم کیہ نفس رشوم غسانہ معرفت را شہیلہ گفت آن خواہم کہ خواہم شیخ گفت این ہم خواست است از شیخ است رباعی بادل گفتم کہ اسے دل بر جاش طلب در صومعہ بر سر مصلاش طلب * دل گفت کہ اول بخرا بات بجوسے + این جائے اگر نبائی آنجائے طلب + شیخ ابو درعہ عبد الوہاب از وہیلے عالمے زاہد و عابد و عارف بودہ و شیخ عبد اللہ حنفیہ وقتے عزم سفر کرد و نزد او شد تا رخصت بگیرد ابو درعہ مقدار سے گوشت بوسے کردہ بیاورد و شیخ عبد اللہ حنفیہ بآن رغبت نکرد و بہ سفر شتافت و در بیابان راہ گم کرد و چند روز گرسندہ ناگاہ سگے پدید آمد آزا بگرفتند و بکشتند و میان یکد بگ قسمت کردند سرش بشیخ رسید ہر کس نصیبہ خود بخورد شیخ سر را پیش خود نہاد و بتفکر فرود رفت چون صبح شد سر ہنگ بسخن درآمد و گفت این سزای کسی است کہ گوشت بوسے گرفت از سفرہ ابو درعہ بخوردہ شیخ برخواست و اصحاب را بیدار کرد و گفت بیا شد تا پیش اللہ در عہ رویم از وسے عذر خواہند حیرت غلام یکی از اہلے ہرات بودہ خواہ اش ہمیشہ در او آثار صلاح مشاہدہ کردے لاجرم آزاوش کرد خواہ عبد اللہ الفارسے اورا بسیار ستودہ اند و حکایت نقل کردہ گویند ہر کہ بیمار شدے حرجہ بر او الحمد خواندے و بر او بیدارے کا و شفا یافتے و انشمندے بیمار شد نزد اور رفت حرجہ بر او الحمد بر خواند و بر او بیدار شفا یافت و انشمند دید کہ الحمد را درست نیخو اند گفت الحمد را درست نیدانے آزا بر تور است کنم حرجہ گفت تو دل خود را راست کن از سناجات حرجہ است کہ خدا یا ہر کہ سیم ما نسیم وہ و ہر کہ زہر خواہد زہر و ہر کہ ہرچہ خواہد اورا ایمان دہ حرجہ را ہمین تو بس شیخ عبد الرحمن محمد بن عبد اللہ بن حسین بن محمد از وسے نیشاپور سے از اکابر مشایخ صوفیہ است و پدر او حسین بن محمد از مشایخ بودہ و او شہیلے را دیدہ گویند چون پسرش عبد اللہ متولد شد ہرچہ داشت بفرست

تصدق کرد گفتند ترا پسر سے آمد هیچ پیر او نگذاشته گفت اگر صاع بود و هو هو آنست و معاینه بستی
 دست دار و صالحا ترا و اگر منفرد بود با وضو من است فدا و با و نداده باشم شیخ نعمان کسفی از کاتب
 مان و عقلا سے بجایین بود و شیخ سعید ابو الخیر سمرقند که او در امر و نهی آزاد کرده خداست و آزادی
 و آن بوده که عقل از او باز گرفتند شیخ ابو سعید ابو الخیر فرمانده شده با پیر ابو الفضل هر غصه نشسته بود سخن میرفت مسئله مشکل شد
 همان را دیدم که از بام خالقاہ بزیر آمده پیش ما نشست و آنرا حل کرد و با یزید فرار جان راه که آده بود برفت پیر ابو الفضل
 گفت مرتبه آن سے بیخه گفتم آرسے گفت اقتدار آن شاید از آن که علم ندارد پیر ابو الفضل محمد بن مبین سرخسے از
 کاتب اولیاء خدا سے است مرید ابو نصر سراج و پیر ابو الخیر بوده و من کلامه الماضي لایذکر و بالمستقبل لاینظر و بانه
 الوقت تقریراً اند صفة العبودیہ یعنی آنچه گذشت ذکر نباید کرد و آنچه آئندہ است در آن نظر نباید کرد و آنچه
 در حال است بیان بدان باید کرد این است صفت بندگی فقال مروری نامش بود بیدار شد بن احمد گوید در صنعت
 نقالی استاد بود روز سے پیش امیر مرو قتل بر او و پیر پاسے استاد ناگاه مرد سے بیاید امیر بر پاسے خاست و او را
 به پهلوسے خوشین جاسے و او فقال گفت که این کیست گفتند مرد سے عالمست ازان گاه قفالی ترک کرده بجد و جود
 علم آموخت و افضل علماء جهان گشت ابن خلکان گوید وقتی سلطان محمود سبکتگین اختیار زندگی خود است فقال
 بذهیب شافعی با آب پاک وضو بترتیب نیت غسل نموده دو رکعت نماز در غایت خضوع و خشوع و رکوع و
 سجود آنچه بالیت از فاتحه و دیگر سوره و اطمینان و تشهد و سلام ادا نمود و بذهیب شافعی بجاسے آب
 با نذک بنید خراما وضو کرد و دست سگے که در بوع بود و رفع آن بنیاست آلوده معطلی گردانید و بے نیت
 و ترتیب و موسافت چنانچه اول پابست و بعد ازان دست روی و بجاسے سوره فاتحه خدای بزرگ ترست گفت و آتی قیصر
 مثل مسد باستان ترجمه گفت دو رکوع و سجود اطمینان نکرده بے تشهد با دسے ربا کرد و برخاست و گفت این مذہب حنفی
 و آن مذہب شافعی هر کدام که خواہی اختیار کن بادشاہ مذہب شافعی اختیار نکرد اما در بیخ صادق سے نویسد
 که بعد وضوے منعکس رو سے بقبله آورد و احرام نماز بست و تکبیر بفارسے گفت و بعد از
 فاتحه دو برگ سبز که ترجمه مد باستان است بر زبان راند و رکوع آورد و سجده کرد و بزالو
 برخاست و چون از مساز فارغ شد با دسے ربا کرد و سلام نداد و گفت اینست نماز ابو حنیفه
 اصحاب امام ابو حنیفه بر این معنی افکار کرده اند سلطان گفت اگر این مساز بر مذہب ابو حنیفه جائز
 نباشد ترا بقتل رسانم فقال گفت تا کتب ایشان را حاضر سازند سلطان نفرانی را بفرمود
 تا کتب هر دو مذہب را مطالعه نمایند نفرانی بر صدق قول فقال گوایه داد سلطان
 فقال را بنواخت و مذہب شافعی اختیار کرد و فقال در چهار صد و ده ہجر سے در گذشت
 ابو الحسن قوشچی از جو ائمہ وان خراسان بودہ کسی از دسے پرسید چگونه گفت ندانم فرسود
 شد از لغتہا سے خدا و مذہب با نم از کار شد چند آنکہ از حق لغالی شکایت کردم از وی پرسیدند

کہ مردت چیت گفت دست باز داشتند از انجبه بر تو حرام است و گفت توبہ آن بود کہ اگر ذکر گناہ
کنے عبادت نیابے گفتند تو کل چیت گفت آنکہ از پیش خود خوری و بعد از انکہ بخامی و ندانی کہ انجہ تراست
بین از تو شود ابو عبد اللہ مختار ہر آنے از بزرگان زمان بودہ او گفت کہ طعام خیابان خور کہ تو خوردہ اورا
باشی نہ کہ او ترا چہ اگر تو اورا خوردہ ہم تو رشوے و اگر او ترا خورد ہمہ دو دگود و شیخ ابو نصر شیخ
از اکابر مشایخ طوس و بزرگان صوفیہ است شاکر و شیخ ابو القاسم کرکان و احمد غزالی
بودہ است و تھے در میان مناجات گفت آلمی احمکتہ فی خلقے ہاتھے جواب داو کہ اکتہ فی خلقک
روستہ فی مرآت رو حک و بجے فی قلبک یعنی اسے خدا تعالیٰ چیت حکت در پیداکردن سن
جواب آمد کہ حکت در پیدایش تو و بدن من است در آئینہ روح تو و دوستی من در دل تو تو
از سخنان اوست کہ تو کل آنست کہ منع عطا بجز از خدانہ بینے حجت الاسلام امام محمد عزا
طوس سے یگانہ فقہائے خافہ و علماء روزگار بودہ است و بعد از سیر و سفر بطوس رفت و خاتما
جت صوفیان بساخت و در گوشہ آن توطن گزید و تہد ریس و تصنیف پرداخت توید الملک
بن نظام الملک اورا بہر تدریس مدرسہ بسطامیہ بغداد بخواند امام محمد این رقعہ در جواب بندشت
الحمد للہ رب العالمین و الصلوٰۃ والسلام علی محمد وآلہ وصحابہ اجمعین اما بعد فخر اچہ جہان و لجا جہانیاں
متبع اللہ المسلمین بقیایہ این ضعیف را از حقیقت بشرے با وج مراتب ملکہ دعوت نماید ایغیر
از طوس بہ بغداد راہ بخدا نزدیک است و یکسان از روح انسانے تا حقیقت جوآنے تفاوت
بسیار است و آلتما س حضور این فقیر کہ کہ وہ است لاشک این حقیر را وقت فراق است
و وقت سفر عراق آسے عزیز نفس رض کن کہ غزالے بعراق رسید و متعاقب فریان در رسید
فکر مدرس دیگر باید کرد و امر روز را ہسان روز انکار و دست ازین بچارہ بردار و السلام من
کلامہ لوراسے الغضبان فی الحال الغضب فتح صورتہ سکن غضبہ جاض نسیج و فتح باطنہ اعظم من نسیج
ظاہرہ لان الظاہر عنوان الباطن اگر بنید غضب در حال غضب کشادگی صورت خود را ساکن شود
غضب او کردن از کشادگی صورت خود کشادکے باطن اعظم است از کشادکے ظاہر
بدرستیکہ ظاہر نشان باطن است و قال من جاؤ الاربعین ومن قلب غیرہ علی شرہ فلیجزا لے
النار یعنی گفت امام غزالی کہ کسی کہ تجاوز کند چہل سال را و نہ غالب شد چکو می او برسد
او پس بگو کہ سامان خود کند بسوسے و نسیج و قال ان الحکما صروا افسدا و مصایب العالم
و بختہا لے خمس المرص فی الغریب و الفقر فی الثیب و الموت فی الشباب و النعمی بعد البعرت
و انکرت بعد المعرفت یعنی گفت امام غزالی بدرستیکہ حکما اعطایہ کردہ اند و احراز صیبت عالم
در بخا سے اورا در بیچ اولی ہمارے در مسافرت دوم محتاج شدن در پیرے سوم مردن

۱۰۰

وہ جو اسے چہارم ناما بنا شد بعد از بیانیہ پنجم غیر معین و نشتن بعد معین یعنی چیزیکہ معین و مقسومہ دانستہ است
 اذان انحراف کند و قال الشكل نفسی اذ انما رقت بوفس و لیس اللہ ان قازمت من عوف یعنی گفت
 امام غزالی و قتیقہ جدا شد سے لوزان چیز بدل ہست و نشت غذا ترا عوض و بدل اگر تو از ان جدا
 شد سے و قال فوت الوقت عند ارباب الحقیقہ اشد من فوت الروح لان فوت الروح انقطاع
 عن الخلق و فوت الوقت انقطاع عن الحق یعنی گفت امام غزالی کہ فوت شدن وقت
 نزدیک عما حسان حقیقت سخت تر است از فوت روح چه جدا شدن روح فوت از خلق است و فوت وقت
 جدا شدن از خداست شیخ اسلام ابو نصر زندرہ میل احمد جام بن احسن جامی بزرگ عہد بودہ
 خوارق عادات او بسیار واقع شدہ از سخنان او ست کہ مردم بد نفس چون خوانند کہ عیب
 کسی بر شمارند اول بدیہا کہ در ذات ایشان است بر زبان ایشان جا رسے گردو جہ آن بھم
 ایشان نزدیکتر است عین القفصات ہدانی شاگرد صحت الاسلام بودہ و خوارق عادات
 او بسیار نقل کردہ اند گویند او سخنان حکما را با سخنان صوفیہ مخلوط ساختہ لاجرم فقہائے عصر
 و ارباب نظر ہر زمانہ متنبہ گردند و فتوے بفتاش دادند پس اورا بابتند و سن کلامہ لسان
 الحال انطق من لسان المقال یعنی زبان حال گویا تر است از زبان کویا یعنی روش بہ بین
 و عایش پیرس راقم حروف گوید وقتے پیش مثل بہا در خواجہ سراسے و عار و غمہ دیوانخانہ
 مصمام الدولہ خانہ و رانخان کہ در سرکار شجاع الدولہ بعالم نوکرسے میگذرانید نشستہ بودم
 در ویشے مفلس آمد و سوال کرد و بران بہ انسر و مثل بہا در بر خیب گفت این فضولی چیت
 احوالی تو دلیل است بر افلاس تو و ماند از ہم چیزیکہ بتو دہسیم از سخنان عین القفصات
 است کہ ہر چہ ہوایتو خدا یتو و گفت تا از خود پرستے فارغ نشوے خدا پرست نتوانے
 شد و مابندہ نشوے آزادے نیابے تا پشت بہر دو عالم نکنے بہ آدمیت نرسے تا جہہ بر ہم نرنی
 ہمہ نفسے و بہہ نرسے و تافیر نشوے غننے ناسنے و تافانے نشوے باقی نتوانے شد و لفاک
 بریم سلطان محمود سلجوقے بودہ و بعضے اورا و لک و طلبک نرسند حکایات او شہورست روزی سلطان
 از ند بہی خود پرسید و گفت کتان چیت کہ پارسیال مر سید و امسال رسد و سال آیندہ نخواہد رسید
 و لک گفت کہ آن مرسوم سپاہت سلطان بنمندید و اورا بجا داد و کنے سلطان برو لفاک نشد
 غلاما ترا گفت چوب بیارند و اورا سزا دہند غلامان پے چوب رفتند و لفاک بدوزا نشستہ بود
 و جمعے از عقب ایستادہ گفت ای مردمان بیکار ما شیدگرو نے میزدہ باشید تا چوب بیارند
 سلطان بنمندید و کلامت شید نحوث الشقایین شیخ کے الدین ابو محمد عمید القادر نسب انجایہ
 یا نام حسن بن علی علیہ السلام میرسد لفظ عاشق تا بیخ و کلامت دوست او خدا تو از دست

ابو سعید بارک بن علی عروسے پوشیدہ و ستاسلہ او پیشلے میرسد گویند کہ نزد مادر آمد
 و گفت مراد کار خدا سے کن و اجازت وہ کہ پہنسد اوروم مادر بگریست و بر خاست و چہل
 و مینار زیر بغل جائے من بد وقت و آثر من عمد بعد قی در جمیع احوال گرفت پس مراد و مع
 کرد من با قافلہ ستوجہ بغداد شدم در حد و دہد ان شفت سوار از حرامیان قافلہ را بگفتند
 و مرا ترغیب زسانید ندیکہ بن گذشت و گفت اسے فقیر با خود چہ دارے گفتم چہل دینار گفت
 کجاست گفت در جامعہ من است گمان برد کہ اعتراف میکنم برفت و دیگرے بیاد و حسان پر سیاہ بیان
 شنیدم ترا ایشان آگاہ شد و نزد من آمد ہمان شنید جائے مرا بشکافت و انجہ گفت بودم یافت
 و گفت ترا چہ بر این داشت کہ اعتراف نمودے گفتم مادر مرا عمد داده کہ جز راست نگویم
 معترودان بگریست و گفت چندین سال است کہ در عمد خداوند خیانت کردہ ام پس بروست
 من با جامعہ خویش توبہ کرد و انجہ از قافلہ برودہ بودند باز دادند و اول تا پنجابان بروست
 من آنا بودند بالجلہ عبدالقادر بہ بغداد رسید و در فنون علم کامل گشت و مجلس و عظ نما و تاجر سے نزد
 او آمد و گفت مرا مالے است کہ نذر کردہ ام خواہسم کہ بفقرا و مساکین رسانم لیکن مستحق از
 غیر مستحق شناسم گفت ہر کہ را خواہے از مستحق و غیر مستحق بدہ تا ترا خدا سے بدہ انجہ مستحق آن ہستی
 و میستے وقتی مجوزہ پیش او آمد و سپرد خود را مہرہ آورد و با و سپرد و باز گشت شیخ اورا
 ریاقت فرمود مادر پس از چند روز پیش پسر آمد دید کہ نان جو میخورد و زرد و ولا غر شدہ بود
 را شیخ رفت دید کہ مرغ بریان خوردہ و استخوانہا را پیش خود نہادہ مجوزہ گفت روا باشد
 کہ تو گوشت مرغ خورے و پسر من نان جوین شیخ رخصت دست بر استخوانہا نہاد و گفت تم باذن اللہ
 قریح زندہ شد پس مجوزہ گفت وقتی کہ فرزند تو چنین شود ہر چہ خواہد بخورد یکی از مریدان شیخ گوید
 شیخ را دیدم کہ از خانہ بسپردن آمد و روسے بدر مدرسہ نہاد و در کثادہ شد شیخ بیرون
 رفت من نیند از عقب روان شدم چون بدر بغداد اور رسید و در کثادہ شد و بسپردن رفت و
 در باز نہاد ہم آمد شیخ میرفت تا آنکہ بشہرے رسیدم و ندانستم کہ کجاست بر باطے درآمد آنجا شش
 تن نشستہ بودند برو سلام کردند من پس ستونے روان شدم و از جانب یک رباط آواز سے آمد
 در اندک زمانے ساکن شد ناگاہ مردے بیاد و جگاسے کہ آواز نالی سے آمد رفت و بیرون آمد
 بروشش گرفتہ و دیگرے در آمد سہر بر بندہ و پیش شیخ نشست شیخ اورا تعلیم شہادتین
 کرد و طاقہ در او پوشید و اورا محمد نام نہاد و آن شش تن را گفت کہ ما مور شدم کہ این را بمل آن
 گردانیدیم گفتند سنا و اطاعتا پس شیخ بسپردن آمد و ایشانرا بگذاشت من عقب او آمد ہم ہا
 بغداد رسیدیم بہ ستور اول در کثادہ شد پس بدر مدرسہ رسیدم آن نیند کثادہ گشت شیخ

بجاء

نہا نہ آمد با عداد پیش او نشستم تا مدس خواہم ہیبت بر من مستوی شدہ بود متواستم خواہم گفت
 اسے فرزند خود اور ابجد اسوگند دادم کہ حال شب بیان فرمایید گفت کہ آن شہر نہاوند بود
 و آن شش تن ابدال بودند و آنکہ سپردن آمد و شخصے ہر دوشن داشت محضر علیہ السلام بود کہ
 مردہ را سپردن آورد تا کاروبے بسازند و آن را شہادتین تسلیم کردم ترسایے بود از
 قطنطنیہ کہ ماوریشدہ بودم کہ اورا ابدال آن مردہ گردانم اورا بساوردند تا ہر دست من
 سلمان شد و اکنون یکے از ایشان است روزے شیخ سخن سیگفت تا گاہ چنہ گام ہونفت
 و گفت اسے اسرائیل بایست کلام محمد سے بشنو و جگایے خود باز آمد پرسیدند کہ چہ بود
 گفت خطر بود کہ بر مجلس ماگذشت اورا استقبالی کردم کرامات و خوارق عادات از ویسیا
 است این مختصر منحل آن نباشد و عمہ آن ام محمد از شاہ صاحبات بودہ توسطے در
 گیلان خشک سالی شد مردم بدعا استقارفتند باران نہا رہ بہ بدرخانہ ام محمد
 آمدند و دغایے باران خواستند ام محمد پیش خانہ خود رفت و گفت خداوند امن چاروہ
 کردہ ام تو آب پاش بیستہ بر آہ کہ باران برینت حمزہ اصفہانی از فضلای مورخین
 بودہ از سخنان اوست کہ دنیا بے چیز خوش گذرد اینے و تو انگرے و تندرستے و ہنر
 خوش بالعکس این یعنی ترس و ضرور خودے شیخ ابو سعید جہانے
 اتر آبادے از بزرگان صوفیہ بودہ از سخنان اوست کہ بخل سے حرف سب با او بلا
 غائبہ ان و تلام اولوم شیخ فرید الدین عطار بزرگ عمد بودہ از بزرگے رسیدند
 کہ فوق میان عطار و مولوی معنوی ہیبت گفت مولوسے روم شہباز ہیبت کہ یک طرفہ یعنی
 بقدرت و حقیقت رسیدہ عطار چون مولوسے کہ بہ آہستگی آزا قطع کند و بر جزو جزو
 اطلاع یافت مولوسے روم در حق عطار گوید ہر ہفت شہر عشق را عطار گشت ہر تاہنہ
 اندر خسم یک کوچہ ایم + با بکہ ہر شیخ عطارے ذسے القدر بودہ و چون در گذشت
 شیخ نہ کہ آذین محمد عطارے سیکر روزے در دوکان نشت بود و رویشے بیامد
 و تیز تر فرود بگریست شیخ گفت چہ سے بگرے باید کہ در گذرے درویش گفت ای خواہ
 چون من سبکہارم و بجز نہ کہ بیچ ندارم زور سے تو انم گذشت و توضحہ لیلہاے
 عقا قیر ہنگام اجل چہ تدبیر خواہے کرد عطار گفت چنانکہ تو خواہے مردن نیز خواہم
 مرد گفت چون من متوانے مرد پس کا شہ چوین کہ داشت زیر سر گذشت والدہ گفت
 ہر در گذشت حاجے بر عطار ہشت کہ دوکان بر عم زو وینلوک مشغول گشت و رسید بجایکہ
 رسید مشغول ست کہ چون چنگیز خان خراسان گرفت یکی از مغول اورا گرفت و خواست کہ

قتل رساند کی گفت این را بکش که چون بنایسے او نہراہر و بناہہ پر ہستم شیخ گفت ہمزوشش کہ
 زیادہ ازین سے اوزم دیگر سے بلاید و گفت کہ این پیر را بکش کہ تجزہ کاسے خوبہائے او
 میدہم شیخ گفت ہمزوشش کہ بیش ازین نے اوزم متعلی درخشم شدہ اورا بقتل رساند
 شیخ شمس الدین محمد تہرزی سے مرید بابا کمال چندی سے بود درخندستہ اوریاقت فکرت
 کشید و بکمال رسید و بقریہ روم شتافت روز سے مولانا جلال الدین برو سے با حیا بے
 فضلہ در راہ دو چار گشت شمس پیش آمد عنان مرکب مولانا گرفت و گفت یا امام السلیح
 بایزید بظاہر سے بزرگتر یا محمد صلی اللہ علیہ وسلم مولوسے گفت محمد بزرگترین عالمیان است
 چه جاسے بایزید شمس گفت پس چیست کہ محمد سیفر باید ما عرفناک حق معرفتک یعنی شناختم حق
 شناختن ترا و بایزید میگود سبحانی ما اعظم شأنہ مولوسی گفت تشنگی بایزید بیک جرمہ ساکن
 شد روم از میرانے داو محمد را تشنگی زیادہ بود استماع سے زیادہ تے قربت کرد شمس لغزہ تہ
 و بیوشش افتاد مولوسے فرود آمد و اورا بدرسد برد و با او صحبت داشت و یافت آنچه کہ نیت
 مولانا جلال الدین بطنجی رومی و شمس از تہرزی و توصیف بیرون است و در طلب علم ریاضت
 کشید و کامل گشت چون بہاؤ الدین تہرزی سے از مریدان پدرش مولوسے را گفت بظاہر
 کالی و از باطن بہرہ نداشتے و آن از پدرت مرار رسیدہ اگر مرید شوی آزا پاسے مولوسی برست
 تمام مرید او شد و چون او در گذشت بعبت شمس تہرزی رسیدہ چنانچہ در احوال شمس
 گذشت روز سے شمس اورا گفت غرض از علم چیست گفت آداب شریعت شمس گفت علم نیت
 کہ معلوم سے و این بیت بر خواند سے علم کو تو ترا بہ ستاد بہ جمل ران علم بہ بود بسیار بہ مولو
 از ورس و بحث با زمانہ و صحبت شمس گزید و بعد از و صاحب صلاح الدین تہرزی کو بپیشد
 و با شارہ حمام الدین حلبی کہ بزرگترین اصحاب پدرش بود شنوسے لطم آورد مولوسے جاگی
 در توصیف مولوسے روم گوید سے سن چه گویم وصف آن عالمے جناب بہ نیست و بیخبر ولی دارد
 کتاب بہ از مولوسے پرسیدند کہ در ویش کے گناہ کند گفت آن گناہ کہ طعام بے ہشتما خورد
 چه طعام بے ہشتما خوردن گناہے بزرگ است از سخنان مولوسے بہست کہ چنانچہ گدا طالب کریم
 است کہ کریم نیز طالب گدا است اگر گدا خیر کند کریم طالب اورود اگر کریم خیر کند گدا طالب او
 شد و لیکن بھر کریم نقص کریم است و بھر گدا کمال گدا و گفت مرغے کہ از زمین بالاتر برد اگر چه باسان
 رہند اما از دام دور باشد و بچنین در ویش اگر بکمال نرسد از زمرہ خلق ممتاز بود گفت از او مرد
 گشت کہ از رنجانیدن کسے نرنجد و جو انزد آنکہ مستحق رنجانیدن را برنجانند مولانا بسراج الدین
 مولوسی صدر زمان پرودہ با مولوسے سوہ مزاجے داشت شنید کہ مولوسے فرمودہ کہ من با ہفتاد و یک

لیت کی ام سراج الدین کے رہ گئے تیرہ لقمہ دو بگو کہ چینی بن گئے اگر افسار کند و شناسا مشن بود
 فستادہ رکت و سوال کرد مولود سے فستادہ ہا بن جسد کہ میگوسے کسی ام فرستادہ مفضل
 گشت و بازشد گوید مولود سے ہوا رفت با قادم خود سوال کرد سے امروز در خانه ما پیری ہست
 فصل شد سے و گئے از اینجا بود سے خلاص قرعون سے آید کیے از از باب و بی تزد اور رفت و غدا
 خواست کہ از قدمت مقہرام خدمت بود کہ حاجت بلاعت از ہیست چنانکہ دیگر ان از آبدن منت
 وار تہین از دنیا بدن تو منت دارم مفضل کیے بندست در و سب سے رقت و گشت چراغناشت گشت اکون
 متناشدم کہ تو اند سے و مرا از یاد حق مانع گشتے من اللعاج او حکیم بقوی اللہ نے السرد العالی
 و بقرہ طعام و انعام و الکلام و حیران اللعافے و الانام و موالتب القیام و دوم الذکر و ترک
 الشهوات و احوال اطفال من جمیع الانام و ترک مجالس الغناء و العوام و معاصب العاصمین ذالکر
 و غیر اناس من یفیع الناس و غیر الکلام مائل و دل و انجمن شد و عدہ یعنی وصیت میکنم بعبادت خدا
 و ترک ہر و باطن بانڈک طعام و خوابیدن و گفتن دور سے گریبید از گناہ و بیفکی نماز و ذکر و ترک
 کثیر شہوت را و تزدارندہ سختے باشید از جمیع مردم و نہ نشینید با کینگان و عوام الناس و معاصب
 کلید ما حناکسین و بزرگان و ہیتہین مردمان آن کسے است کہ نفع رسد از و ہر دم و ہنہین
 آنکہ اندک باشد در گفتن و معنی بسیار داشته باشد و شکر است خدا پر اگر یگانہ است شیخ عالم
 قزوینی عالم و فاضل بودہ از سخنان او است چہار کردہ بہترین مردم اند عالم کمال و حکیم گوید او
 فاضل مجرود و واعظ بے طبع ایسہ خسرو دہلوی از پنج بودہ و عمر سے دراز یافتہ و سر برد شیخ
 نظام الدین اولیا بودہ و بیچ نوبت رسول علیہ السلام را بخواب دید و متے بخدمت شیخ نظام الدین
 اولیا بیعت مقرر علیہ اسلام رسید و التماس کرد کہ آب و جان خود را در و ہانش افکند ختمہ
 فرمود این عبادت نصیب سعادت سے شد شیخ نظام الدین اولیا آب و جان خود اورا داد و
 برکت آن لڑو زدہ کتاب تصنیف کردہ او گفتہ کہ اشعار من نہ پایدہ از چہار صد ہزار و کمتر از
 ہفت ہزار است و از سخنان او است کہ انکشت ہنر یکدہ روز سے است و بی ہنر طبق گدا کی است
 تعلیم ترا کالنے قزوینی از شاہ صیہ قرقاسے شہر اسے عمر است بزرگ ہونے سے تمام داشتہ و
 در فنون علم ماہر بودہ سنوہ در عتبہ بیت تصنیف کردہ و بیشتر از ہفتاد و ہجدا گاہ ہاوشا ہ شیخ
 ابو الحسن مجرورفت ماہر من و ساند گشتہ بازمیست پادشاہ و شیخ و شیخول ہست ہمہ گفت ہر گاہ
 کہ بہت بودک بزرگ ہست چرا طلب علم کنند لا جرم بنا عرصت سے ہر روز نعت و میں نطق انشا کرد قطعہ
 ہستے تو بہت کن ما تو کسے طلب علم کا ندر طلب سہادت وہ روز ہما سے لوز و تحریک گے ہست کن و
 ہر روز ہر روز از کتہہ و ہست دانشا سے اور چہ دہ سال ہست و ہر روز و این چند کلمات

ازان است اکثریم آنکہ در جاہ مردم مع بکنند الیٰسینکہ پاپیستہ بیح اسریدہ را اور او ہائے
 کمالش نیا شد العاکل آنکہ بدے و اہل آن ملتفت نشود و عسوم شائے سبب القبل او نگردد
 آلامی آنکہ نیکخواہ مردم باشد اکثر آنکہ سخن بر یا نگوید الیٰسینکہ عقیل بعاشش نزار و الیٰسین
 دولت بارہ العاکم بے دولت اچھو و درویش السین مالدار کلبیت الیٰسینکہ المشرف و درویش
 دوزخے است العس آنکہ در غیب راہ نند و پیر دراز بازار اچھو ہوا ہوا القاسمے بیخ در کل نایب
 تھامی ایسا ن نزار و الیٰسین آنکہ حق را باطل کند ایشٹ اچھو بیند الیٰسینکہ اچھو ہوا ہوا القاسم
 طرفے کہ بیح چیز ہوا ہوا القاسم خوش آمد کو الیٰسینکہ طامع خود پسند اکثر ان طورہ و زود انقلاب
 نزرگ و اعطار ہمہ کس را بیمار خواہد الیٰسینکہ جلا و اللہ لال خرطی بے بازار الشراپ با یہ آخوب الیٰسین
 خراب کشتا القابریع من موت الیٰسینکہ احتیاج الیٰسینکہ حلال الیٰسینکہ اسے کہ سے نزار و
 الفکر مردم را محبوب بیمار وارو القایم القییل مرد غریب الصائم الیٰسینکہ فرج زن بے شوہر
 اللذات حاصل کتھڑائے الرشوت کار ساری جبارگان الیٰسینکہ الیٰسینکہ بکنند الذات لیت
 ہسلیتہ المشہور آنکہ جماع بسیار وہ المعاصب خرا آنکہ بازن پیرہ جماع الرشیش در دست
 آویز متفاران و بدستور از ہزیات ملا و پیازہ در ایلم دوم دستور است شیخ عمر و اعستانی
 از بزرگان مشایخ عمد بودہ یکے اورا گفت بہت چیت گفت بر سفسدہ نان نہادین و در ہر کہ
 جان دادن اورا پسے بود ظہور نام در نصیحت اوسر بودہ سے لاشو و شیخ شوسلمان مشہور
 مولانا مظفر ہر سے و گفته اند کہ از قریہ و اب من اعمال حواف است ازان در بعضے شیخ
 اورا مظفر والے نوشتہ اند شاعر سے ماہر و برہتہ بود و گویند بقایت بی تکلف بود و ہمیشہ
 رفت کمنہ و عامتہ کثیت پوشیدی و گفنے بظاہر سنگرید یعنی بنگرید ملک مغز الدین کرت روزہ
 بہرینے اورفت و اورا بر خاک نشستہ دید گفت در عمارت قصیدہ کہ گفنے ہزار دینارت و او ہر
 کلیم خڑے کہ بر خاک بیٹھے گفت ایچہ کلیم کہ گسترہ ام بعد ہزار دینار خریدہ ام پس بدست
 خود خاک دور کرد و کلیم از زبیر آن نسایان شد دستے از نیات الدین کہ کت بر نیچہ و بغیر از
 شد و بخدمت شاہ شجاع رفت بر کنار سند او نشست شاہ شجاع بر نیچہ و گفت بیان
 خراسانے و خرچہ فرق است گفت سند و پاکے شاہ شجاع آرا ما شنیدہ و انکاشت پس چون
 طعام آوردند ظروف زرین و سہین بسیار بود شاہ شجاع گفت ملوک خراسان را کلفات
 نیت گفت کاسہ و طبق زرین است لیکن جو کاسہ با سے ایشان آتش دہشتر باشد شاہ شجاع
 ہر آنکہ رعایت حقوق ملوک خراسان کرہ سخن ازو پسندید و ہدیہ بزرگی داد شاہ وجہ الدین کلیم
 انشرا با و ہی جرجانے شیراز سے از احفاد سید شریف جرجانی ہے ایضات جیدہ موصوف ہر دو کت

اشتمارداشته از دشمنان نقل میکنند که ولایت بر سادگی او کنند از جمله آنکه سبے فریاد بر آورد
 که دزد دزد جاسے نشسته بودند گفتند چگونه معلوم شد که دزد آمد گفت از پدر شنیدم که گفت
 دزد چنان آمدید که او از پایش بر نیاید هر چند گوش و چشم از سبے نشیندیم و انستم که
 دزد آمد است از روزی که او عرض سرکش کرد بر بنجید و گفت او را جو بر چه روزی دزد
 بگذشت سید آخر گفت اشتراک گرستی خواهد مرد گفت او را جو بر چه روزی که شاه فرمود
 روزی زنگری را گفت که استر مرا رنگ کن گفت استر را و دشمن تو را بکزد گفت نیز از رنگ
 پارچه در محکم تو اسنے کرد و استر را دوگز است رنگ متواسنے کرد قاضی نظام الدین
 از افانسل زمان بوده روزی دو کس دستارے بکریه او آوردند و بکریه او گفتند که از
 من است قاضی بریکه بدگمان شد و گفت بر خیزو این دستار را به بند مرد برخواست و بر بست چیزے از عزان باقی ماند پس
 دیگر را گفت به بند او دستار بست ولی زیادہ و نقصان درست آمد قاضی بان بکند حکم کرد که او را سیت که درست آمد و
 بعد از تحقیق بچنان ظاہر شد معین الدین علی بن العیز تبریزی معروف بشاہ قاضی
 انوار او در پدایت حال ریاضت صعب و فکرت کشیدے و صاحب علوم و مہنظامی و باطنی
 گردید چون بکمال رسید به منقسم پروا خست یکی او را گفت نشان عایشے چیست گفت لایع
 جیم و زر و سے روسے گفت شمارا خلافت اینست گفت پیش ازین جانشین بود و پھر اکنون
 معقولم و این بیت بر خواندے من گداسے بودم اندر با نقاہ بد شاہ کبکتمہ قصر با بد
 ہر شاہ و درویش و سہلے فروتنے از شعر اسے زمان بودہ وقتے میرات رفت سلطان
 ماند تا بیباغ بود درویش را آنجا راہ ندادند راہ آب خود را بیباغ افکند و چنان سہا
 میرزا گفت تو کیستے گفت آیم گفت آب متحرک باشد و لو با سیکے گفت شمارا ویدم تیغ بستم میرزا
 گفت بارے بکو کہ کیستے گفت پسر شد ایم سلطان ندینے سبک چشم داشت گفت اگر تو پسر خدای
 چشم تکہ او را ورا ح کن گفت پدر مرا بجا لہم سفلے فرستادہ و مہایم این عالم بن سپرد و و عالم
 علوی را مخصوص بخود داشته از کمر بالا بر آورد است و از سہرین تا پامارا اگر میخواہید میرزا
 و زو بن تعلق دار و غمراغ کنم سید زانندید و او را پیش خود خواند و دریافت کہ درویش بی
 است در رعایت او کوشید مولانا خشتان ہر اسے از طرفاسے شعر بود و در ہذا نظیر داشته
 و در خدمت سلطان محمد بن سید زابلسفر سہرے برودہ است روزی در محاس اورا معالج
 بلوک سخن میرفت مولانا ہر یکے از ایشان را بعلیے صحبت کرد میرزا گفت اکنون بگوسے کہ من
 از چه عیب دارم گفت خراکے در خدا داند علیے نیست گفت این را چه معلوم شود گفت از آنکہ
 ہی تو اسنے گفت کہ ہر او ہزار دنیا بد بند و نمی گوسے میرزا بخندید و امر کرد کہ او را پنجرہ از دنیا بند

مولانا گفت این متر کا ہے دیگر کرده کہ وہ ہزار کہتے ہر دم سبوح ہر دم سے ہر دمی شاعری اور
 ہر دم بجزل تو سے تمام داشت و گفتم اند کہ اندر اصلان حق ہو تو وہ بہر ستر خاک بلگفتن اشعار
 بیادرت میکرده و این چند بیت از ہزلیات اوست سے گاہ کون یا ہم دو گاہی کس ز پشت
 عس درندان کمن سے زاہد پاکیزہ سرشت * کس انداختہ بودم تعلقہ در کون رفت * ہمہ جا خانہ
 عشقیت چو سجدہ کشت * مولانا مالک الدین حسین واعظ بزرگوار سے المخلص کا شیعہ از فضلاً
 آن دیار بجز وہ تفسیر فیہی در وقتہ العفا و ذکر کتب از تصنیف اوست و در جواب تفسیر و تفسیر کہ
 اللہین یومون ہانہیب و یقون العلو احوال من رزقت ہم یفقون ذکر کردہ کہ اظہر بکنت کہ مرہو فقہ
 زکات باشد زکات ہر چہ سے از جنس اوست زکات مال موااسات بودہ و باور و ایشان زکات ہر چہ
 واقع ہوا حسان و زکات دولت لغت فیضان و زکات فرزندان تو ختم تیمان و زکات خسانہ
 آوردن حسان و زکات اختیار و دستگیر سے در ماندگان و زکات علم تعلیم دیگران و زکات
 محبت پر پیوستہ کردن از گناہان و زکات توبت جہاد کردن با کافران و زکات آواز خوا
 خواندن قرآن و زکات خوشنما شنیدن حسیب بدگونی و امثال آن و زکات زمان ناگفتن قیامت و در پنج و بتان و زکات
 و بدہ تنگنیتن بیگناگان و زکات اسلام مخالفت شیطان علیہ اللعن و زکوٰۃ زہد دور بودن از در سلطان و زکوٰۃ فقر استخوان
 ہر حضرت شان و زکوٰۃ دل تقیم سلام و ایمان و زکات ہر وقت امر پروردگار جہان و زکات زندگانی خدا کردن جان در را
 زکات سے رہن مولانا بدر الدین ہلالی استر آبادی از شعر از زبان بودہ بہرات افتاد و سلطان حسین میرزا بیست روز
 در مجلس سلطان ہر کسی شامہ تقدیم کرد و زکات سے ہر کسی گفت ترا ہر من تقدیم شدہ
 گفت مرا یہ تو بہت و بہ تقدیم رسید اول آنکہ زکات سے از زمین سیر وید و ہلال ہر
 آسمان است و دوم آنکہ ہلال نام غلام و زکات سے نام کبیرک سوم آنکہ زکات سے شامہ چشم
 است و ہلال شامہ ہر چہ و او ہر شامہ ہلالا تر است ہلالے عمر سے دراز یافت و
 جبکہ اللہ خان چون بہرات بخشود ہلالے کجہ مت ہشتافت و معزز شد علامہ سلطان
 ہر قص اورا ہست کردند جبکہ اللہ خان بقتل سے فرمان داد گویند پس از ان
 جبکہ اللہ خان ہشیمان شد و و ہر ان تصنیف اورا بخشود و این بیت بر آمد سے ہر ایچنا
 کشتہ ہشیمان شدہ باشی * خون دل مار نختہ خیر ان بخندہ باشی * شامہ ہی ہر استے از
 شامہ زمان بودہ ایسہ علی شہیرا و مزاج کرد سے و شامہ سے ہر ایسہ در بہت وادی
 روزی ایسہ علی شہیرا ہم رفت و ہنگام ہر پندون آمدن از خون قوطہ از میا نشین جہان
 معطر بہ آزار خود ہر پدید و گفت سے شامہ سے کون مراد ویر سے گفت آسے اللہ ہر
 ہر دیگر مزاج اورا ہلال ایسہ علی شہیرا شہیرا شہیرا قاضی محمد زکات بلطف طبع موعظت بود ہر

شاه طهماسب پرست و نسیب محفل خاص گوشت شاه طهماسب شهباسیاشسته و با بودی که تا صبح بیدار بودی بستان
 ازان در ستوده بودند و چاره نداشتند شبی نسیب شست و در آتاسه راه سخن گفت ای پلے که بروم رفته بود و بر کرده که تا حال
 نیامده قافله گفت شسته ایم یا بیا بد شاه بجزید و اورا بصفای سبزیل داد شیخ بها و والدین محمد آسطل
 آسطل از بزرگان مجتهدان امامت و در خدمت شاه عباس صفوی منترتی عظیم داشته و علوم عربی نیکو میدانسته
 و از مصنفات اوست کسکول و ازان کتاب است سیل ربل حکما کینت سال زخیاک و قال مات قتال با شیت
 قال حیات یعنی سوال کرد شسته از حکیم چون است حال برادر تو گفت مرد او بس گفت سبب موت چه بود گفت
 حیات او یعنی حیات سبب موت بود میر حیدر معماسی از شاه پیر شعر اسه زمان بوده و در فن متا
 میادنی تمام داشته او بعضی از الفاظ را که در عید حساب نقل میوفتنه و از خرچ کرده ازان جمله است
 عالم خانه خواب رحمت کاشان عقرب ساوبه نیکت محبوب

۱۴۱	۱۴۱	۶۰۹	۶۰۹	۳۶۲	۳۶۲	۸۰	۸۰	۵۰
تاریخ	شاه	طهماسب	جوان پناه	شاه عباس	شاه نجف	ست	شیر	
۳۶۰	۳۶۰	۱۱۶	۱۱۶	۲۳۹	۲۳۹	۵۲۹	۵۰۰	۵۰۰
حاق	عاصی	شیطان	اصعمان	قلم زن	یزد	زوجه	کیلاک	کودن
۱۵۱	۱۵۱	۳۶۰	۳۶۰	۲۲۶	۲۲۶	۲۱	۲۱	۸۰

پوشیده مانند که چنین مرزا سرخوش عرف محمد فضل چند الفاظ جمع کرده منبوم ساخته است از بیجا است
 بی عقل و راز فتنه و کوفت
 ۲۱۲ | ۲۱۲ ۵۳۵ | ۵۳۵

صاحب این اقلیم زهره است و مدد اولش آنجا بود که در از ترس روزش چهارده ساعت و نصفی در ربعی و وسط آنجا که در از ترس
 روزش تا بلوا از ده ساعت رسد و مدد دوم آنجا که ارتفاع قطب چهل و یک درجه و ربعی باشد و ساکنان این اقلیم اکثر سپید پوست
 میباشند و این اقلیم از جانب مشرق امتداد یافته بر وسط بلاد ترکستان و تار و بلخ گذرد و آنجا همچون را قطع کند و بر شمال
 بلاد خراسان بستان و کرمان و فارس و وسط بلایوری و شمال عراق و عجم جنوب آذربایجان و وسط بلاد ارمنیه و بلاد روم
 و جزایر یونان گذرد پس بر جنوبی بلاد میکیل الزهره و میان بلاد اندلس گذشته بحر و قیانوس منتهی شود و درین اقلیم کبک
 شصت شهر و بقول دویست و پانزده شهر است و از آنجا است شروان در زمان پیشین نام شهری بوده اکنون چند
 شهر بدانجا ملحق گشته نام ولایت از کنار آب کیر تا در بند باب الالباب و ولایت شروان است باب الالباب را نوشیروان
 تعمیر نموده با حفت آنکه مردم خمر همیشه با نخد و موصل و همدان آمدندی و غارت کردند چون نوشیروان پادشاه شد پس
 بلکه خمر فرستاده خمری بخواست و صلح بدان نسق اتفاق افتاد که یکدیگر را به بند نوشیروان جماعتی از لشکر چنان است
 نام مردم خمر را غارت کردند خاقان که موده پیغام فرستادند نوشیروان ابا از نیمه یعنی نموده گفت مرا ازین قصه خبر نیست بلکه
 مفسدان میخواهند تا بین الجابین خدمت راست سازند بر این صواب چنان می نماید که دیواری و سدی در سر حد سایر
 تا مخالفان آنچه اندیشیده اند بران کامیاب نشود پس خاقان بر نهاد و نوشیروان باب الالباب و سنگ رخام اقامت
 کرد و در آیین بران ترتیب داده محافظان بران گذاشته و در بعضی نسخه اصل شهر شروان را که از این بنیه نوشیروان است و تقرب
 باب الالباب واقع از اقلیم چهارم شمرده اند و باقی توابع را از اقلیم پنجم گرفته اند اکنون آنچه از ان شهر شرت دارد این چند شهر است
 که باگوارش و شامی و غیره با نامند و هر بنیه شروان را از اقلیم پنجم می یابید باگوار شهرهای شروان است بر کنار دریای خزر
 واقعه و از لطافت آن قریب ده فرسخ یک سفال خاک بهم نریسد گیاه و درخت در آن زمین نرودید چون آن زمین را که
 بر آن سنگ گل است ده که حفر کنیدی تا خاک رسد و در آنجا حاکمیت است که سنگ آنرا بجای هیزم بکار برند و از مضائق
 علییان که قریب پانصد چاه دارد که افضایا و سپید حاصل میشود و زمین موضع زمین است که هر جای آنرا بحدت طرح
 حفر کنند و دیگر بران گذارند علی هیزم و آتش بعد از سامتی و کتر از ان طعاسی پنجه بصول می آید و در آن شش از این
 نوشیروان است و هوای آن بغایت گرم بود و قافه گلستان در غایت استحکام و ارتفاع مالا کلام از توابع آنجا است شمشیر

و

شهری مختصر است آباد در کمال مموری چنانکه نیست هزار فرورابر ششم هر سال در آنجا هیچ و شری میشود و از میوه با سبب و
 آثار و بند و اندر غایت خوبی بجمول می پیوندد و چنانکه از اینیه قباد بن فیروز ساسان است و آب و هوای نیک میدارد
 و از مضافات آن دره ایست در کمال حضرت و میرانی دارد در غایت حرارت که بخار آن مانند شعله آتش گدازنده و
 سوزنده است چون قدمی چند بریان پذیرد و در منافذ اشجار فرورود و بمقدار یک تیر بر تاب پنهان گشته باز ظاهر میشود
 و در نهایت خشکی و کوارندگی پوشیده نماند که پادشاه شروان را شروان شاه گویند و در نسب ایشان بعضی گویند که از نسل
 بهرام چوین اند و بقولی بآرد و شیر با بکان میرسد و مؤلف تاریخ صحیح صادق بجای نامش نوسشروان میرساند آورده اند که جلالت
 ایالت اندیارد داشت بعد از او دادش آنجا سلطنت کرده اند تا آنکه ابو الهیاج منوچهر الملقب بجاقان پادشاه
 شد و قاقانی شاعر را ترتیب کرد و در تخلص بخود منسوب ساخت و چون سلطنت شروان بعد سلطان خلیلی پیش
 شروان شاه المشهور بفرخ بسیار رسید و شروان شاه تاریخ جلوس اوست و در زمان او سلطان حیدر صفوی
 پدر شاه اسمعیل صفوی لشکر شروان کشید و کشته شد پس چون شاه اسمعیل خروج کرد در بسنه نصد و هفت بجزی درج
 شمانی و با شروان شاه فرخ بسیار رزمی صعب کرده او را بقصاص خون بدر بقتل رسانید و بالاخر روز گام شروان شایان
 در نصد و پنجاه و پنج بجزی سپری گشت و آنملکت در تصرف سلاطین صفویه ایران درآمد ایران ولایتیست مختصر و در برابر
 موغان افشده و از کوه سنگ بر سنگ تا کنار زمین آب ولایت موغان است و هوای آن دو ناحیه بگرمی بایل است و
 اقلیم گوید که در آن گیاهی است بشکل آدمی که گیسو دارد و حکما آنرا از سمیات میدانند و حد و دش تا ولایت ارمن و شروان
 و آور با بجان و تجر جز میوسته و مؤلف سالک سالک شروان آنجا را داخل ایران شمرده اند و در آن چند شهر است مثل الفلیس
 و سلطان و سایر آن و گنجه و شروع آبادار الملکش شروع بود و شروع از اینیه اسکندر رومی است و قباد بن فیروز شاسنی
 به تجدید آنرا تعمیر کرده تقلیس از شهرهای معروف ایران است و بالای آن نوشیروان بود و در آن چشمهای آب گرم بسیار
 است و یکی از چشمهای را خاصیت کرده بیضه در او گذارند به بیضه بخت میشود یکی معدوم میشود گنجه شهری جان فرد خطبه
 طالش است شاعری گوید قطعه چند شهر است اند با ایران مرتفع تر از همه بهتر و سازنده تر از خوب آب و هوا گنجه در ایران
 صفایان در عراق و در خراسان مردطوس و روم باشجان و زیلیقان آباد کرده قباد بن فیروز است و قلعه مستحکم دارد و چون
 بلاکوخان بران دست یافت ساکنان آنجا را بپلاک ساخت و سالها آباد آن گشت مؤلف هفت اقلیم از صور قابل نقل میکند
 که لشکر ایلیان که بلاکوخان باشد دست بیلقان را محاصره نمود و صورت فتح نشد چه سنگ جهت نفیث یافته نمی شد بلاکوخان
 از خواجه نصیر الدین طوسی که همواره در رکابش میبود پرسید خواجه فرمود تا درختان را بصورت سنگ تراشید و درون آنرا
 کاویده از آن زرد سرب پر ساخته بجای سنگ در زمین بنهند و بدرون افکنند چنان کردند قطعه مفتوح شد و در روزنه الصفا
 مسطور است که امیر تیمور گوگان بعد از مراجعت دوم در صد و آبادی بیلقان گردیده بر لاس را اخراج نمود و در جنب شهر
 آبد که میرزا شاپور خواست که شهر را عمارت کند بعضی مانع آمدند گفتند در وجوهات گفتند بر اینیه بجزی آب اشارت
 نمود که تا حال جاری است و آبادی بیلقان از آن بجمول پیوسته بنر تقدیر گویند که اکنون بقدر و به آب و در دارد

میدان

میدان

سلطان حسین
شروان شاه

میدان
سلطان

خوارزم هم اسم ولایتی است از آبادانی عظیم اطراف آن بیابان است و با حوض آبادانی آن ضعیف نوشته اند که یکی از لوگ پاسا
 بر جمعی غضب کرده فرمود که آن جماعت را منصرف بکنید بر آنکه از آبادانی دور نمایند و بدان ایشان تا بدین ولایت که
 الحال خوارزم است و در آنوقت مانند قاضی موسی علیه السلام از آبادانی دور بوده آمدند گداشته آن جماعت در آنروز و یوم نقد
 را خیمت شمرده دل بر ابراقامت نهادند و غریبان بر کس روی بکاری آوردند تا بعد از مدتی ملک از احوال ایشان پرسید فرود
 معلوم باشد که سرانجام شان چه رفت و در بلخ و شور در قریح و جام شان چه شده ملک را رحم آمد و کس به تفضل ایشان
 فرستاد آن شخص آنجا رفت و دید که بته خود خانه با از جوب و کلاه ساخته اند و میزم بسیار جمع آورده اوقات بگوشت ماهی میگذرانند
 چون بران آنجا آمدند گوشت در دم همیشه باشد بر آینه بخوارزم اشتمار یافت پس از آن که ملک بر کیفیت ایشان مطلع
 گشت فرمود تا چهار صد تن ترک بنامی ایشان فرستادند و آنجا آمدند چهار صد نفر بودند و بعد از آن از توالت و تناسل ایشان بسیار
 شدند و از غیر سمار در گذشتند و اهل آنجا اکثر لشکری و شجاع اند و وقتی سلطان محمد بن کس شکست یافت بشهر درآمد صباح آن
 سی هزار هماده می شد و هوای خوارزم نوعی سرد است که اگر هنگام صبح از شهر بیرون رود و بپیم آن بود که دست در باهی ضایع
 گردد چون موسک کاسین حریره شود هر کس پا بر زمین را که در سر خاروران باشد متصرف شود و به سه پوند سر خار را قلم کرده شنگ
 گذارد بر آینه آن فریاد غایت شیرینی و تازگی حاصل میشود و این نوع حریره به آب احتیاج ندارد و از منافات خوارزم که
 اور کنج کبری است که دارالملک بود و الحال شهر خوارزم صارت از آن است و دیگر اور کنج صغری که از اجربانیه خوانند
 در چنانها از نجات بلا چون است همچون شهریت نخراسان مسعود از رسول ملی علیه السلام نقل کند که فرمود رسول ملی که در شب معراج جبرئیل گفت
 هر کس که در گردن بر فراش همیز در زقیامت شهید بر خیزد و دیگر کات در زمان و جنوق که مقام نجم الدین کبری بوده و هزار
 از آن جمله است هزار اسب شهریت در غایت محکم و آب انوار را احاطه کرده و از یک ماه پیش شمارد و خوارزم شاه
 عمر با آن حصن حصین با من خود ساخته با سلطان بنجرم الفنت در زبده آورده اند که وقتی سلطان شجر قلعه هزار اسب محاصره
 نموده انوری گوید که لازم بنجر بود این رباعی بر سری بست و بیرون قلعه انداخت رباعی ای شاه همه ملک جهان حسب ترا
 در دولت اقبال و جهان گشت تراست و امروز یک حمله هزار اسب بگیرد فردا خوارزم و هزار اسب تراست و در شهید
 و طول که درون قلعه بودی نیاید بد با می گفت که که بیت آخرا بیست است بدیت که خصم تو ای شاه بود در ششم کرده یک جزو هزار
 اسب گویند برده و آن قلعه را لشکریان مغول نیز پنج ماه محاصره داشتند تا بران دست یافتند و در صیبا لیر گوید که لشکر مغول
 زیاده بر بست هزار بودند چون فتح نمودند بر نفر بر بست و حساس از مردم شهر حصر رسیده بود که بقتل رسانند
 شیخ نجم الدین کبری در هنگام قتل خویش این رباعی گفت خطبه ای خالق مور و مار و زلف و بلبیل به نابود شدند دشمنانت
 بالکل به شتی سگ را بهمانه ساخته به از تسب تو میکنی چه تا مار و مغل به حکایت رحمت الله و خرا بر ایتم هزار اسپ که از
 غرایب روزگار است ابو العباس عیسی المروری گوید که من قصه او شنیدم و بخوارزم رفتم و از اهل آن شهر پرسیدم گفتند سال
 است که رحمت مذکور طعانی بخورده است بر آینه بزیارت او رفتم زنی خوب روی مشاهده کردم بعد از ساعتی از او استفسار
 کردم گفت من زن بخاری بودم وقتی پادشاه ترک حاضر بنام اسپ را محاصره کرد اهل قلعه خوانند که بیرون از و نرو

تفسیر

خیار بکنند وانی شهر مانع شد و گفت چندی صبر کنی تا بر عهد الله که والی خراسان هست بمرد و با بیاید جمعی جوانان از شهر بیرون آید
 برترکان محله گردند کافران پشت دادند جوانان تعاقب نمودند چون ایشان را از دیوار پشت بصحر کشیدند کافران برگشته چهارصد
 از مسلمانان را شنیدند که در آن عمر که شوهر من نیز شهادت رسید چون شوهر را گشته دیدم جنح و فرج بسیار کردم گفتم اشرف من
 از کسب شوهر بوده اکنون باعث شرف من که خواهد شد درین اثنا با یک نماز شنیدم نمازگذار دهم و تضرع کنان سر بر سجده نهادم خوابم
 در ریو خود را در زمین در شتی دیدم که سنگ بسیار داشت من افتان و خیزان به تلاش شوهری آن وادی می نمایم و شوهر را میجویم
 ناگاه سناوی ندا کرد که ای زن چه می طلبی گویم شوهر خود را دست دراز کرد و گفت دست من بگیر از زمین پاکیزه رسانید که نهایت
 و پاکیزگی داشت قصر با دیدم که هرگز ندیده بودم و نهرهای آب شاد بر زمین جریان بی انگه کنده باشند مردم حلقه دست بستند
 بودند و جامهای سبز بر پوشیده و صغره با در پیش انگنده و طعام می خوردند چون نیک نظر کردم شوهر خود را در آن جماعه دیدم و از
 آوازی شنیدم که ای رحمت پس شوهرم روی بجماس کرد و گفت این عورت گرسنه است اگر رزما باشد قدری از این طعام
 دهم آنجماعه گفتند و با باشد روی پارچه نان که در دست داشت بدادند و دیدم در کمال سفیدی و نرمی آنرا بخوردم بطعم
 شیرین تر و چینی از مسکه چرب تر شوهرم گفت بر و تا در دنیا باشی تیار ت بخوردن بباشد چون بیدار شدم خود را بر سر پا ختم
 خازان روز تا حال با آب و نان حاجت نشده و از بومی طعام آزرده می شوم مخفی نماند که از سلاطین خوارزم یکس **خان**
 است که اجدادش پوشتگین غریبه نلام ملکاکین مملوک سلطان شاه سلجوقی بود و آخرا لام مرتبه اش بجای رسید که در پانصد و
 هشتاد و نه هجری بر سر که بجنگ گاه سلاطین بود سبیل یافت و تمامی خراسان را ضبط نمود و در پانصد و دو و طغرل سلجوقی را بکشت و
 بر عراق مستوی شد و در تر بر طغرل سلجوقی و ابی عراق و عجم گشت بالجملة بعد از یکس **خان قطب الدین سلطان محمد**
خوارزم بن یکس خان از بر شیز خوارزم آمد و بر تخت نشست و تمام خراسان و عراق عجم و ابی بر غور و غزنین بگرفت با و شاه
 در رعایت شکوه و حشمت بوده و پدر جدش که تاج گذار گور خان فراختائی اول و ثانی بودند در ستم خراج برداشت و با سکو طراسه
 گور خانی رزم کرد و طغرل یافت گویند در آن آوان که میان خوارزم شاه و سلطان شهاب الدین غوری مصالحه اتفاق افتاد و
 شهاب الدین غوری برادر علی شاه بن یکس خان را که در حبس داشت بخوارزم فرستاد و علی شاه یا برادر بود یا آنکه متوجه شده بگرفت
 سلطان محمود غوری پیوست محمود غوری او را کمال اخراج نمود پس از چند روز محمود را گشته یافتند چون از اولاد ملوک خوارزم
 کسی نمانده بود و خوریان علی شاه را بسلطنت برداشتند چون خوارزم شاه بر برات رسید مشور سلطنت غور با خلعت معسوب
 بسرو تمامی تر و علی شاه فرستاد و علی شاه را بخلعت پوشانیدن بخلوت برد و بکشت غور و غیره زکوه خوارزم شاه را صافی نمود و در
 شش صند و پانصد هجری بعد از فوت تاج الدین ملدور صاحب غزنین عزم آندیاکر دو بگرفت و در آن سفر بیت و هفت
 ضر و اربیل زمین ساخت و اول امر که در کبشت هفت تن از شاهزادگان بجای نقار چیان آنها بنواختند و در آنوقت بکشت
 نخستن از افراد در کباب بودند و بعد از کوس نوبت سلطانی بنزد بارگاه ایلتان کوس میزدند چون سلطان محمد خوارزم شاه
 غزنین بگرفت و بخراین سلطان شهاب الدین غوری دست یافتن شایر دار الخلافه که ناصب عباسی از بعد از
 بشیر الدین غوری و در آنوقت خوارزم شاه غزنین ملووه بودند بدست افتاد این منی موجب آید و پیش

از خلیفہ گشت و در استیصال ناصر عباسی سامی شد و از علماء مملکت قنوی حاصل کرد کہ اولاد علی علیہ السلام را خلافت باید پس مخبری ملو از مہر مانودہ بہ بیت خویش تمہیل کرد و با صد ہزار سوار از می بغداد نهاد و بہمان رسید ناصر عباسی خلیفہ از فرج کشی خوارزم شاہ عظیم رسید و شیخ شہاب الدین ہروردی را بر سالت نزد خوارزم شاہ فرستاد و آن در ضمن بغداد در احوال خوارزم عباسی گذشت بالجملہ چون سلطان از غریت بغداد ناچار شدہ بازگشت و رشوکتش نقصان و بچانش و ہی تمام راہ نیت و ہی از ان بہ اندک زمانہ چنگیز خان روی بآند یار نهاد کہ کرد آنچه کرد و سبب توجہ چنگیز خان بآند یاران بود کہ احمد خان محمدی کہ از اعیان مارا ارکان بود و بعد خوارزم شاہ نزد چنگیز خان شد و خوشنود بازگشت چنگیز خان امر کرد کہ ہر یک شاہزادگان و امراد کس از ملازمان خود را بمملکت خوارزم شاہ فرستند با تقابلش امتنہ آن دیار بیاموزند پھر صد و پنجاہ مرد مسلمان جمع آمدند چنگیز خان بخوارزم شاہ نوشت کہ چنانچہ بزرگان آند یار را خوشنود ساختم تو ہم اینجامہ را خوشنود بازگردانی چون آلتایقہ با مزار رسیدند از اینجائے حکم آنجا امیر بنا الحق کہ خابرخان خطاب داشت رفتند یکی از اینجامہ کہ با میر سابقہ معرقی شد آمد بخارالحق خطاب کرد و خابرخان برنجسید و بہ رامو قونف داشت و بسطان خوارزم نوشت کہ فرستادگان چنگیز خان باالی امر برسم جباسوسی آمدہ اند سلطان بقتل ایشان فرمان داد و خابرخان بہ را بگشت چنگیز خان بشنید و بخوارزم شاہ نوشت کہ خابرخان را بہن گزار تا از و این مقام کشم خوارزم شاہ لہجی اورا ہم بگشت چنگیز خان با سپاہ موفور کہ عشر لشکرش ہشتاد ہزار سوار باشد و بہ ازین حساب ہشت صد ہزار سوار یعنی ہشت لک سوار میشوند روی بدبار سلطان محمد خوارزم شاہ نسلد گویند کہ چون حادثہ قتل جماعہ بزرگانک واقع شد چنگیز خان در عزم مملکت خوارزم شاہ متفکر و متردد بود کہ ناگاہ فرستاد ناصر علی عباسی خلیفہ کہ از خوارزم شاہ متوجہم بود بہ طلبش رسید شاہان گشت در و آند خوارزم شاہ انگاہ در عراق بود از اینجا بہ نیشاپور و ماورالنہر چند شافت میرفت تا بحاکم رسید کہ آنجا گشتگان بسیار بودند مردی زخمی یافت و از حال و سوا کہ پادگفت کہ شاہ چنگیز خان اینجا بہ اتفاق بقا شاہ رزم کرد و ندو غالب آمدند و سلطان بہ آن لشکر شافت و دیگر روز بہ بلخ رسید امیر لشکر جوچی خان بود و بسطان پیغام داد کہ پدرم چنگیز خان مارا با تو بیگک نفرمود سلطان سخن اورا گوش نکرد و در کبازرم آورد جوچی خان مقابلہ عظیم کرد و قلب سلطان پراگندہ ساخت جلال الدین منکرے پسر بزرگ کہ بہ پیمنبہ بود حملہ آورد و جمعی از مولانرا بگشت پس شوہر شد جوچی خان آتش بسیار در پورب برافروخت و پیش چنگیز خان رفت چنگیز خان بہ شہت و سلطان را تو ہی عظیم از سپاہ مغول بخاطر راہ یافت و بہر قند بازگشت و از چہار صد ہزار سوار کہ بالو بودند با طرف حد ممالک جت نگاہداشت فرستاد و پراگندہ ساخت و خود را از مہار بہ معاف داشت و بخراسان آمد و مادر خود برکان خانو و سایر در مہارا از خوارزم نخواست چون بہ بلخ رسید پس پسرش جلال الدین منکرے گفت سپاہ مرادہ تا کنار ہیچون نگاہدارم و دشمنانرا از عبور مانع آیم نہ پذیرفت و متوجہ عراق و عجم شد و در راہ شنید کہ چنگیز خان بخارا را بگرفت و در صفر شد ششصد و ہفتاد و ہجری سلطان بہ نیشاپور رسید و مجلس بزم آراست و ہج وقت با صحاب حاجات نہ پذیراخت و بلخو طسرب مشغول گشت در بین اثنا جتہ یومان سویدای بساد و مقدمہ سپاہ چنگیز خان از ہیچون عبور کردند سلطان ماورال بقارن فرستاد چون سلطان مترے چند از رسنے جتہ یومان مرادہ استیلا یافت سلطان بقارن و در و از اینجا بہ استرابلو

رگت و جزیره اسکون پناه برو و سیاه غولی که متوجه بان تپس با قسب او فرستاده بود مجد و جزیره بسکون رسید
 باز گشتند و قارن در محاصره کردند اما بی تدارک در که هرگز از تنگی آب هیچ گاه از راه بیخ نکشیده بودند آن زمان بر که امالی گشت
 بر کاخ اتون و ناصر الدین وزیر سلطان را چاره نماید از چهار بیرون آمدند و همانا سخت باران عظیم بارید و غولان تمام امالی
 قلعه را بخدمت چنگیز خان فرستاد و چنگیز خان همه مردمان را خیره از نسوان بگشت این خبر در جزیره اسکون سلطان
 محمدرزم شاه رسید از غایت خزن رنجور گشت و در گذشت به او گفتن نیافتند بهما نجا سه که در برداشت و شنس کردند و قیوم
 در روی چشمتش صد و هفتاد و چوبی اتفاق افتاد و بی غیر آن طهرین کوبید که در آن ایام که سلطان از سیاه غولی بگریخت
 و پلوتنی کرد و پسرش جلال الدین منکره گفت به کس خداوندی دانند از گرو و بیدین گریختن سزاوار نباشد گفت ای
 فرزندان من شنوم تو نمیشنوی گفت آن پیست از روی که با جوجی خان محاربه اتفاق افتاد از دور و دیوار شنوم آنها الکفره
 افتاد الفوه یعنی ای کافران بکشید فاجران را پس ما فاجا بریم و غولان کافر را چرم به اس برین مستور گشت و گفته اند
 که در علیه السلام پیشرو سپاه چنگیز خان هر چه از مملکت خوارزم شاه بگشود مردم آن شهر را قتل عام نمود و هر شهر
 که بصلح و ایمان بگرفت بعضی از آنرا از قتل عام نجات داد و گویند که خوارزم شاه در سده ششم یا زده هجری با سوسان
 بشکر چنگیز خان فرستاده بیامدند و گفتن سپاهش از مورخ بلخ زیاده است و لشکر یانش اگر سالها و اسها مشغول جنگ باشد
 بان محتاج میشوند که چیزی از آن بیرون آرند و گویند و بزواسپ و امثال آن با خود دارند و بشیر و مرغ قناعت کنند و
 با این اسب خویش زمین مابکنند و بیخ های خورند و از مملکت و چوبی گاهی توجع میکنند و مطلق نخورند و آن گروه حلال و حرام نشناس
 و گوشت سگ و خوک و سایر حیوانات میخورند و عقده کلح بدانند و بانان پدر فساد کنند و چون بر خصم ظفر یا بند حسود
 بزرگ را بقتل رسانند و اگر باب بزرگ رسد کشتی خواهند یوشب جانوران را بیکدیگر بدوزند و آنچه که دارند در آن بزنند
 و بر دم اسپ بندند و سرش حکم سازند و از آب نگذارند خوارزم شاه عظیم متوجه شد با بجمه قتل و غارت چنگیز خان دشمن
 اقلیم ششم و تحت ترکستان سلطوره است و بعد از سلطان خوارزم شاه پسرش غیاث الدین شاه بکریان شد
 والی انجرا راه نداد و ناچار بغارس شتافت و اما تک سعدی از کی را بگشت و بری رفت و چندی بسرت برد و مرتبه دیگر که بر
 حاجت بعد و پیمان او برانزد خود خواند غیاث الدین بکریان رفت و براق حاجت استقبال نمود و بشهرش آورد
 و با و شریک سندیست و غیاث الدین را بفرزند خطاب کرد و روزی غیاث الدین او را گفت ای همه نخوت ترا که داد
 گفت آنکه از سامانیان بفلانان ایشان غیر یوبان و از سلجوقیان و بندگان ایشان خوارزم شاه پیمان داد پس طومار و کرا
 غیاث الدین را بخواست و بالاخر غیاث الدین را هلاک کرد و ما در وی ناری آغاز نهاد و براق او را در ششصد و هفتاد
 هجری از پسرش فرستاد و دیگر از پسران خوارزم شاه جلال الدین منکره که در آن زمان منکره گفته که خاس
 برینی داشت و او بعد از فوت پدر از جزیره اسکون برآمد و عزم خوارزم کرد و بهادرانش آقا سلطان از براق تا امیر
 که آنجا بودند بخدمت آمدند جلال الدین امیر را منافع یافت و بطایفه اندک روی به نیشاپور نهاد و باز در سیاه غولی
 رسید و در آن روز شب بخدمت و بهادران وی از پسر بهادران رسیدند و غولان یکی را از آنجا زنده نگذاشتند

جزایر

جزایر

جلال الدین بفرین که بعد پیر او حکومت آنجا داشت رفت بیعت الدین عراق که امر ابدیش با چهل هزار مرد و پهلوانان
 وانی برات بخدمت وی آمدند جلال الدین در غزنین استیضال یافت و روی بلشکر مغول نهاد و هزار کس از ایشان را بکشت
 فیقوز یوبان بکلم منکر خان باسی هزار سوار غزم رزم او کرد و جلال الدین نیز بگناه شتافت با و شاه بیا و ده شده بفرمود تا بسکو
 اسپان بر میان بندند و از هیچ تا شام رزمی صعب کردند و یکدیگر و فیقوز بفرمود تا هزار سوار از چوب و نمد مثال از عقب پیش
 نصب کنند ایشان چنان کردند سپاه جلال الدین بگمان آنکه لشکری دیگرست بدو مغولان آمدند نیز بیعت خواسته رفتند جلال الدین
 ایشان اول داد و روی بزم نهاد و جنگی صعب کرد و ظفر یافت و در آن سال هفت بار با سپاه مغولان مصاف داد و مظفر گشت
 و جنگی خان از طایفه آن متوجه اندر آب شد و قلعه آنرا گرفت و قتل عام نمود و باسیان شده و یکشود و هر کس را یافت بکشت و در ششصد
 و بیست و هجری قصد غزنین کرد چون جلال الدین آگاهی یافت مجال توقف ندید و غزم بندوستان کرد و جنگی خان از پی بر آید و
 شد که مهارت از آب انگ است با و رسید سلطان جلال الدین با سه هزار سوار بزم پیش آمد و سه صد سوار مقدمه
 و هزار بر پیمنه و هزار پیسره گاشت و ششصد سوار در قلب پایستا و سپاه جنگی خان که زیاده از قطرات مطرات بودند و کجمله
 از مقدمه و پیمنه و پیسره اش اثری نگذاشتند سلطان با آنکه در قلب بودند و میدان شتافت و رزمی صعب کرد و جنگی خان
 از غایت شجاعت او متعجب شمام فرمود که زنده او را بدست آرند جلال الدین رزم سیکر و تا آنکه زیاده کشتی با او خوانده پس
 بشکر دشمن حمله برد ایشان را در کرد و جوشن بینداخت و تیر خویش برگرفت بار بار بر اسب زرو خود را بدید با آنکه آنکه زنده بود
 یا او موافقت کرد و جنگی خان بکنار دریا آمد و امر کرد که به نیز زنده آب سهند بخون بسدل گشت و جلال الدین نجابت یافت
 بساحل رسید و خبر بر تره کرد و در سایه آن به شتت جنگی خان نماید بفرزندان گفت پس چنین باید آهاری شنید که
 ای شاهزاده قدری عناداری بر خیز تا بگریم جلال الدین بر خاست جنگی خان گفت بنشین که غرض آن خیران بزدن تو بود
 اکنون بسلاستی برو پس امر کرد که اولاد اینانی او را آنچه در قید داشت در برابرش بکشند تا جلال الدین هفتاد کس از
 لشکریان از آب گذشته بودند جلال الدین هنگام شام روی بر راه آورد و در ششصد و بیست و هجری بطایفه قاطعان غرق
 رسید براه بیان که صلاح در آب انداخته بودند گفت ما از جنگل چون شبها بریدند و برایشان شخون زدند و اسلحه ایشان
 قطاع الطریق بدست آوردند پس پانصد مرد بر آوردند و جلال الدین رزم چهار هزار مرد و از پیست که در ب محاکمات
 داشتند رفت و بسیار را بکشت و قریب شش هزار کس با تمام روی با و آوردند جلال الدین برایشان نیز ظفر هفت
 و لشکریانش سه هزار رسیدند جلال الدین بسوی دلی شد و از شمس الدین ایلتش که در آن هنگام سلطنت و سلی
 داشت جاسی خواست که حدی بسوزد شمس الدین از شجاعت وی بترسید و لیلی دید از بر پاک کرد و جلال الدین
 از و نا امید شد و تلج الدین غلی را بکوه جودی فرستاد و انسی خواسته آورد پس ده هزار مرد کرد و در هر ای آنکه
 را بخواست ناصر الدین قباچه وانی بکشان بیست هزار سوار غزم دیار رای کرد و جلال الدین شصت هزار مرد و در
 فرستاد ایشان بر رفتند و ما چهره بکشتند سلطان غزم بکشان کرد و قباچه ظفر یافت و شهر را بجهت و لشکر از راه
 سحر بگزارت فرستاد و در آن زمان شاه چهره بکشتند چنانکه حاکم بر باد و طایفه حیات الدین بقرق شتیمان را

همه و گران به ایران شتافت براق صاحب بخش دو چیز به او فرستاد و با استقبال آمد او را بشهر برود روزی سلطان بشکار
رفت براق در قلعه نهبست و پیغام داد که این عرصه خشم سلطان بر نیاید و این قلعه را ناچار کو تو ای ماند و این خدمت
از من کسی مناسب نمیست سلطان متوجه فارس شد تا تکب سعدین زرنگی پسر خود سلف شاه را با استقبال فرستاد و دست
با استقبال نرسیدن خود کرد سلطان عذرش بپذیرفت و دخترش را بخواست و چندی در شیراز ماند و با صفهان شد تا
علاءالدین و اتابک سام صاحب نزد بخدمت آمد سلطان بنا بر کبر سن او را پدر خواند و به پهلوی خود نشاند و امانت اصفهان
داد و بری رفت و در خانه برادرش خیاط الدین که آنجا بود نزول نمود فوراً الدین نشی در مریح او قصیده گفت که مطلع آن
این است فردی سیاهان که عالم شد و گریه خوش و رنگین به بغر خسر و عالم افغ سلطان جلال الدین به پس سلطان
متوجه سوخت شد ناصر الدین عباسی و سمور را با هشت هزار سوار بزم او فرستاد و کوی تریا مانند ناریل روان کرد که منظر الدین
کو کپوری باوه هزار کس باد شوند و فرسور با غرور مو فوری پیش از رسیدن منظر الدین بر زرنگاه شتافت و بقتل رسید سلطان
بنگرت رفت و بر منظر الدین کو کپوری ایلغار کرد و او را اسیر ساخت و بعد هم بیان بگذاشت و نیز بر شتافت اتابک اوزبک
بقلعه سحقی پناه برد بلکه خاتون بنت سلطان طغرل سلجوقی سلطان را از باره مدید و عاشق شد و دعوی کرد که شوهرم بر اطلاق
و او سلطان یوساطت ناصر الدین فرد تنی او را بخواست و بر شهر استیلا یافت و عزالدین را قاضی ساخت اتابک ازین خصم
نمود آذربایجان سلطان را صاف شد پس بخرامی عوجیان شتافت و در ششصد و هشتاد و دو بجزی نطفه یافت و دیگر
در ششصد و هشت و پنج بجزی بخرامی عوجیان رفت بنفس خویش مناشر زرم گشت و مرد خواست و سه دلاور کچیان را
پس یکدیگر گشت و بهور خان زین بزم او آمده بود اسپ سلطان از کوفتگی سستی میکرد سلطان با اسپ بسته به نیزه کار او
ببافت و با فوج خویش بسرتازینه اشاره کرد تا سایر سپاه بزم پرداختند گرجیان بنزیمت رفتند و در ششصد و هشتاد و پنج
اخلاط را قهر آفرید و بادشاهان روم و شام متفق شده متوجه اخلاط شدند سلطان با وجود مرض به استقبال شتافت
ترنمه صعب کرد و نزدیک بان شد که سلطان نطفه یابد و در آن حالت در محضه میشش کرد و خواصان محضه را دو سه قدم باز پس
بردند تا آنکه بر آساید رایات خاصه از آن حرکت کرد و سایر سپاه بگمان آنکه بنزیمت میرود بگریختند سلطان ناچار با اخلاط
بازگشت و چون شنید که فوج چنگیز خان بپاید بر لبه بخرامی سوسان را بفرستاد ایشان خبر آوردند که فوج مغول
بازگشت سلطان شاد شد و بله و لعب پرداخت و بکناره از امور ملک مغلط و زید چون روزی چند بگذشت لشکر مغول
در رسیدند اورجان که زکن سلطنت بود سلطان را بیدار کرد و آب سرد بر سرش ریخت تا سکرش کمتر شد و روی راه نهاد
او در جان ساعتی کوشش عاجزانه کرده بنزیمت رفت و بعضی گویند که او طمع در اسپ و لباس وی کرده پلاک کرد و
و نیز گفته اند که لباس صوفیان پوشیده و ساحت گیرند و از شیخ علاءالدین سمانی منقولست که او یکی از مردان جدا
و ذکر بعضی از وزراری خوارزم شاه بیان نظام الملک ناصر الدین محمد بن صالح خوارزمی وزیر خوارزم شاه بود
بناچار از آن طمع مغزول گشت و بعد از عزل او سلطان منصب وزارت را بر بیخ شخص مقرر نمود سید الملک کانی الدین
و کج الدین پیشاپوری و ضیاء الملک روزنی و بجم الدین کلار باوی و قریب الدین ازبکان با یکدیگر لغات و زیدند

رعایا منظر شدند و شکایت نزد سلطان بردند همه را معزول فرمودند و بدرالدین عمید را وزارت دادند و بدرالدین محمد از بزرگان سلطان محمد خوارزم شاه بود وزارت یافت و در آخر عمر او توهم نموده بگریخت و چنگیز خان نوشت چنگیز خان بر شاهان جهان نامه جواب نوشت بدرالدین آنرا بقاصدی داد و بلیشکر خوارزم شاه فرستاد او را گفت چنان کن بر دست سلطان گرفتار سوسی قاصد نظر مود عمل کرد چون خوارزم شاه نامه بدید از آنرا استوهم شد و از آن بود که بچنگ بگریخت ما و را انهم ولایتی است در غایت محمودی و آبادی شرقی آن فرمانه و غزنی آن خوارزم و شمالش مانگنده و جنوبی آن بلخ بخت کرت و از غزنی نملات و بسیاری سیوه جات و وفور مرای و مویشی تزیج بر بسیار و ولایت دارد یکی از غلامان محمودی اند ما را نیست که هرگز قحط نشود و اگر شود چندان نماند و مردمش از رعایا و غیر اصناف شجاع و سپاهی باشند و معدن بسیار دارد و ما بین بهر چون و سیون اقصیت منبع همچون با معتقاد صاحب سالک و ممالک کوستان بدخشان است و بعقیده بود که خیال چنان میان در میان مغرب و شمال واقع شده بعد از مسافت بسیار آب خس بر و ختم گشته بولایت قبا و بان آمد در آنجا پنج آب یگور آن داخل شده همچون بصیول پیوند آن موضع را پنجاب نامند بعد از آن کنار بلخ و بهر گذشت بهر خوارزم ختمی میشود و در رستان رود همچون بر تبه منجر شود و پنج بند که چند ماه الوس و احسام مع کلبه و قبله بزر بران نشیند که اصلا پچی نمیند و در مجایب البلیان آمده که بدیهای همچون کوهی است و بران درخت است در هر کان برگ آن فرود ریزد و روزی چند بر زمین بوده بعد آن مری شده ببران نماید و سخن بر در وی غلیم است و منبع آب در ولایت ترکستان جایی است که آنرا بشخون خوانند و آن آب بریش از آن که بسیاری از ولایت را قطع کنند بجز خوارزم ریزد و بشخون را بعضی صفان و و برخی آب شهر شهر حصد خوانند مؤلف سالک صاحب آنرا آب حاج خوانده چون دار الملک ما و را انهم سمرقند است ابتدا از آن بنیاد سمرقند را از بلاد مغرب توران است بر جنوب بغداد افتاد و در آثار الببلو گوید که اول شهر را کیکاؤس بن کیتبار کیانی بنا نهاد پس از آن اسکندر و ذوالقرنین عمارت نمود مؤلف هفت اقلیم از خاتمه روضه الصفا میگوید که در زمان سابق قلعه داشت که مسافت و درش پنجاه هزار گام بود و بجز در منهدم گشت و چون جهان پهلوان کرت شب که از اجداد ستم بن نزال در عهد ضحاک و فریدون بوده بدان جا رسیده گنجی یافت و فرمود تا از آن گنج قلعه را ساختند پس از آن گشتاب بن لاسپ کیانی آن قلعه را آبادان ساخت و دیواری میان ولایت ما و را انهم و ترکستان کشید چون نوبت با اسکندر بود رسید بر وسعت آن افزود و آن بود تا اینکه سمر نامی از سلاطین یمن را خا و مع از آن شهر را ویران کرد و از آن عمارت اتری نگذاشت بنا بران بسمرقند است تا ریافت عرب آن را مغرب شناخته سمرقند گفت نبذی ازین حکایت در ضمن آمده احوال سلاطین آنجا گذشت و برخی بدین وجه توجیه کرده اند که چون ابو کرت سمرقین اقر پس بلو شاه یمن بجانب مشرق نصفت نمود و بجهت بلده سدر که در آن آوان آبادی تمام داشت او فرمود و وزیر ایران شهری دیگر احداث نموده که تبرکان آن شهر را سمرقند گفتندی یعنی در هر چه کند بران ترک نام ده است بعد از آن بمرور ایام بسمرقند مشهور گشت و در عیب اسیر آمده که در زمان ولید بن عبدالملک قتیبه بن مسلم الباطنی از جانب حجاج سمرقند را محاصره کرد و حاکم آنجا بفرستاد پنج ماه طالب صلح شده خراج قبول نمود قتیبه بعد از صلح بسمرقند در آمد و مسجدی بساخت و هر سه که یافت در آتش افروخت

در یاد او را

در یاد او را

در واقعات بابری گوید که اهل سمرقند در عهد خلیفه ثالث عثمان بن عفان مسلمان شده اند و از تابعین فتم بن عباس
 بران ولایت دست یافته بعضی او را داخل صحابه شمرده اند و قبرش در سمرقند است مشهور بمرادشاه سمرقند در زمان
 مدانی صاحبقران تنگکاش بود و نوسه آبادی شست که بر هیچ بلاد ایران و توران ترجیح داشته بعد از آن رخ بیگ گورگان
 و با دادانی آن کوشید و در وسط آن شهر در سه رفیع و خانقاهی منیع بنا فرموده و در نظام بلده ریخ بنیان داد تا حال بقا و بوم
 رازان ریخ اخراج نمود چه قبل ازین ریخ ایلیجانی که بلاکو خان بن لویخان بن چنگیز خان باشد بشبه معمول باشد و اینها
 در واقعات بابری هست که ابتدای صد بستن از بطلیموسس حکیم شده پس از آن در هندوستان راجه بکر باجیت در او
 دو بار انگری رندی بسته که تا حال در مغول آن ریخ هست و در زمان اسلام اول رندی که بسته شده است و محمد
 مامون عباسی بوده آن ریخ مامونی گفته اند بعد از آن تا زمان بلاکو خان دیگر رندی بسته نشده بود و راقم چون گوید که
 راجه بی سنگه سوای کجواهد در سلطنت محمد شاه بادشاه گورکانی در شهر چنگیز که از ابنیه دشمن او بوده است و در شاهجهان آباد
 به تمام خانداری نگرین گویند که به اتمام نرسید ابا حاصل در سمرقند جائی است که آنرا دشت جلور آن گویند از حدیث رسول
 صلی الله علیه و سلم آورده اند که در روز قیامت هفتاد هزار شهید از آنجا بر خیزد که هر شهیدی هفتاد هزار کس را شفقت
 کند چون در آن عرصه آن مکان سکون کفار بوده حقیقت این حدیث برابر با بکیاست پوشیده بود سلطان سمرقند
 فراخپای مجاریت دست داد خلقی که از لشکر هلام بدرجه شهادت رسیدند و در زمان مغول نیز بسیاری از مسلمانان در
 مکان شهید شدند بر آینه معنی این حدیث بر بکنان روشن گشته و در اطراف سمرقند هزارهای نیک است که یکی از آن
 کال کل نام دارد که بجانب شرقی سمرقند واقع شده دیگر سیاه آب که آب رحمت میگذرد و در اطراف آن تمام انگیز است
 که سیاه آب از وی گذشته کال کل میگذرد و اطراف آنرا چنان احاطه نموده که بعد از دو سه موضع جای عبور نیست و در
 اول آنکه غول و کول برس خوانند و آن سخاکی است چه کوهی یکطرف آن واقع شده اکثر میوه در سمرقند خصوص سیب بی
 و امرود و انگور و انار و خربزه بیخ سبب میشود که هر کدام پندیده با گش در جنوب سمرقند واقع شده سمرقند از آنجا است فرسنگ است
 و بنا بر آنکه اطراف آن در غایت حضرت و سر بزنی میباشند بر آینه قبه الحصر و سر بزنی نامند و فواکه اش در غایت خوب
 میشود از جمله صاف آن یکی لکاب بر کاهی است که منقطه الراس امیر تیمور گورکان است و امیر تیمور هر چند سعی کرده که
 که آن شهر را دار الملک سازد بنا بر قرب و جوار سمرقند آن مطلب بجهت پیوست پوشیده نماند که راقم حروف میخواست
 که بتدی از احوال صاحبقران تیمور گورکان و اولاد و احفادش و در تحت کش سمرقند که دار الملکش بود بقلیم آرد و بنا بر آنکه هر
 آنجا در یکی از مضافات کش است چنانچه گذشت و نیز مزار صاحبقران بسیاری از اولادش و در شهر مذکور است چه مازنا
 صاحبقران بر که آنجای مردنش او را بکش آورده دفن می کرد و اما چون سلطنت چنگیز خان پیش از سلطنت صاحبقران
 بوده بی مصلحتی واقع می شد از آن جهت در گذشته در اقلیم ششم در ضمن ترکستان احوال بغداد چنگیز خان صاحبقران
 کیکی اندر مع احوال چنگیز خان و اولادش نوشته و بعد از آن تذکره امیر تیمور گورکان و اولاد و احفادش بجهت اختصار
 بیان نخواهد کرد و با سه التوفیق بسعی بسف و در زمان گذشته معموری موافق داشته و چندی در آن و باز با گذشته تا اکنون

فرود ست اور اترشی و بجیت نیز گویند چون بزبان مشولے قرشی بمعنی گورخانه است و غالب کہ بعد از تسلط چنگیز خان باین
 بوسوم گردیده اگر چه کم آب است اما بقاعش نیک بحصول میشوند و در فصل بہار بغایت سرسبز میشود و در ماہ اول النہر طایر
 ست کہ ترمکان آنرا مانغری فرگویند چون در قرشی آن مرغ بسیار میباشند ہر آئینہ آنرا مرغک قرشی می نامند و قرشی بچوب
 مرغند واقع شدہ سم قند ہر ذرہ فرسنگ است کہ عطای بن قحع افراسیابی ساحری ماہر بود و ثنبا تیح قابل گشت و بہا در اول ذرہ
 رفت و دعوی الوہیت کرد گفت حق تعالی در صورت آدم علیہ السلام جلوہ کرد و لا جرم ملائکہ را لہجو داد امر کرد و همچنین در
 صورت انبیا و اولیا و حکما حلول میکرد تا نبوت بالو مسلم مزبور ہی رسیدہ اکنون در من حلول کرد و اورا گفتند پیش از تو کن
 دعوی ثبوت کردہ اند و بقتل رسیدہ اند و تو دعوی الوہیت میکنی ناچار بقتل رسی گفت نیکو کردند کہ ایشان را
 بشتند چ من آنرا را بفرستادہ بودم بالجملہ عطا از عجایب و غرایب آنچه مینمود یکی آن بود کہ در تخت چاہی ساخت و
 از آن ماہی طلوع میکرد و چہار شہر از ہر طرف تو آن روشن میشد و آنرا ماہ تخت و ماہ مقنع و ماہ سیام نیز گویند خواہم ہر سبتش
 ان قیام مینمودند و مسلمانان قصد او کردند و ماہ مقنع بقلعہ محصن شد و چون بر ہلاک خود متیقن گشت قدم را گفت من ہمان
 خواہم رفت پس سرابی ساخت و خود را در آن انداخت کہ ہمہ اعضایش بگداخت و جز موسی و سرش باقی ماند مسلمانان
 بقلعہ درآمدند و اتباع اورا بقتل رسانیدند و از ہر کی رسیدند کہ خدای شہادہ شد گفت با سمان رفت پس کتیری پوشانرا
 فرود کرد چون کار بر دستگ شد اقرباہی خود را بنہر ہلاک کرد و خود را ہلاک ساخت معا دین مسلمہ را کہ از گور منتقم نمایند
 بود در یکصد و شصت و نہ ہجری نزد مدی عباس بنہداد فرستاد و ہیکر قلعہ قرشی را امیر تیموز صاحبقران گنہگان بکمال
 پروہی بدست آورد و چہ وقتی کہ صاحبقران بہ سلطنت خود رسیدہ بود میان او امیر حسین کہ خواہرش در نکاح امیر تیمور
 بود مخالفت روی داد و در ہفتصد و شصت ہجری مصلحان مقتدران نمودند کہ ہر یک با سہ صد سوار از سپاہ خود
 بیرون آید و در فلان جا با یکدیگر ملاقات کنند صاحبقران با سہ صد سوار متوجہ آمد روی امیر حسین شد گمان برد کہ او را
 شہ خون بہت سہ ہزار سوار بر زم صاحبقران فرستاد ایشان در راہ بعصاحبقران رسیدند و بعد از رزم صاحب تلفہ
 یافتند اینچنین بقیہ سپاہ صاحبقران رسید سپاہ متفرق گشت صاحبقران بقرشہ شتافت و اہل و عیال و سپاہ خود برگرفت
 و از میمون بگذشت و ماخان رفت امیر حسین بقرشہ آمد و امیر موسی را امیر ہندایالت آنجا داد صاحبقران ایلیان
 متوکل حسین کرت وانی بہرات و محمد یوگنخان قرانی حاکم طوس فرستاد تا متعلقان او را جامی و بہدورہ کار انیان
 بگیرفت و ایشان را از زمین بلوہا النہر مانع آمد تا آنکہ جمعی کثیر از کاروانیان گرد آمدند پس آوازہ در انداخت کہ بہرات میروم
 و بہ آن جانب روان شد و کاروانیان را راہ کرد چون کاروانیان مبلغ راہ رفتند و بازگشت در ہمان منزل افزو و گاہ
 کاروانیان بہا و راہ النہر رسیدند و گفتند کہ صاحبقران بہرات رفت و در آنوقت سہ صد و چہل و سہ سوار بودند از امیر تیمور
 و آوازہ ہزار سوار در ہوانی و نواح قرشی اقامت داشتند و صاحبقران از میمون بگذشت و روی بقرشہ نمود و ہنگام
 شب بہر گشت کہ مو قطع است قریب بقرشہ رفت لاشہا را ہما بجا گذاشت و باہو کس کنار تختہی قرشی شناخت
 و از ہمیری کہ آب بخشاز میرفت ثابتاً تو در آب وز آمد و بجاک زیر رسید و در ہمانی قلعہ را بریدہ و از ہما قلعہ را در ہمانی

که شد و در کشتن بسیار پیوسته و با ایشان به تمهیل برآمد و نزدیک بقلمه رسید و چهل گدسته نفر را پیش ایشان گذاشت
 و بعد از آن از همان جا بقلمه نزدیک رود و با دو صد نفر به دریا نهاد و آنرا که بقلمه رفته بودند و حاکمان را که است
 خواب بودند بگشتند و در حصار افتاد و اهالی قلعه بیرون دویدند صاحبقران به دریا افتاده بود و هر که آنجا میر رسید
 بقتل میر رسانید چون در قلعه کسی نماند صاحبقران با هم اربابان و زن و فرزند امیر خونی را بدست آورد و امیر موسی ملک
 بنا در باد آورده و در حصار کربان مزد و اقامت داشتند بمحاصره قلعه قرشی پرداختند صاحبقران دل شخص نهاد
 و تروزی بانه نظر از قلعه بیرون آمده و نزدی صاحبقران گرفتند بقلمه در آمد و بعضی از مخالفان
 جدا شده بقلمه آمدند و بعضی قران میوستند و بالاخر امیر موسی از فتح قلعه قرشی بلیوس شده بر خاسته رفت صاحبقران
 بر قلعه مشغول شد و سخی از آن شهرهای معتبره بود و نسبت در مغرب روی بسمتند واقع است و از سر قند بست و پنج فرسخ
 است و بکثرت خلایق بسیاری غله و خوبی میوه مخصوص خور پزه بر تمام ما و الا انهر در حجابان دارد و از صد لقمه بن ایلیان
 نقل است که رسول علی مد علیه وسلم فرمودند و در باشد که در راه انهر شهری متفوح شود که مردمش مستغرق رحمت الهی باشند
 و بخارا را از آن فخره گویند که روز قیامت بکثرت شهدا فخر بیکر شهر کنند و از آن شهر با چندان اولیا و غیره بر خاسته
 اند که به تکریم در نمی آید و در خاتم رفته اند و گویند که در ظاهر آن شهر باغ و بستان فراوانست و مردم آنجا عمارت
 ما در خاسته است و تمام میازند و در زمان سابق سوری بگرد و بخارا کشیده بودند که قطر آن دو آرزو فرسنگ بود و چیز گاه
 مردم محلات آنجا با یکدیگر تموی در مقام جنگ و معارضه می آیند و سنگ و فلاخن سروروی یکدیگر را خون آلوده
 می سازند و آن حرکت را موجب افتخار و مناهات میدانند و آن شهر را چنگیز خان قتلعام نمود و بعد از آن مسعود
 بلواج آنرا آباد آن ساخت آورده اند که در سنه ششصد و سی شش هجری در موضع تار است که سه فرسخ بخارا است
 مردمی محمود نام ظاهر شد گفت چنان مرد که از غنچه ملیب است خبر میدهد و بسیار با او بگردیدند شمس الدین محمودی از
 بخارا بخارا با و پیوست پذیرد و در بعضی مصنفات ذکر کرده که عنقریب مردمی ظاهر شود بر همه جهان مسوسه گردد و
 این است ازین سخن سایر اهالی بخارا معتقدند و اتفاق ایشان در بخارا بر تخت نشست و همه بنام هو خوانند
 و در وقت بخارا از شهر بیرون رفت و با طائفه مغول روسی بشهر نهاد و محمود و مازندران و شمس الدین محمودی بزم پیش
 آمدند مغولان شنیده بودند تیری که بشکر محمود اندازند باز میگردد و مغولان خواستند که به تیریت رفتند و تن از مغولان
 جرات کرد و در تیر انداختند و از مجامع اتفاقات هر دو محمود و مازدانی و شمس الدین محمودی رسیدند ناگاه بخاری علیه السلام
 شد مغولان که از قتل محمود مازندران مطلع نگذاشتند آن را بکریات او عمل نموده به تیریت رفتند بخاریان تعاقب مغولان
 نمود و پس با بگشتند و از محمود و مازدانی نشانی یافتند گفتند از غیب گرو و باز از اندیش بر آرد انوش محمد علی را با ششین
 ساخته و دست بجا آوردند و فریاد یونان و و امیر را بفرستاد و تا با ایشان مصاف دادند محمد علی را با دست تیراز
 مردقتل رسانیدند و فرغانه و بلخ است و در کنار محمود عالم واقع شده شهر قشیش کاشغر و خرمیش سمرقند جنوب است
 بر فغان و شمشیر پیش ازین در داشته مثل المانع و الموان و با یکی که آنرا طراز میگویند اما اکنون نیست

چین کجاست

عبور جنود از یک خراب است مرزا عمر بن سلطان بوسید باشد سلطان محمود پسر شاه امیر شاه بن امیر تیمور
 صاحب قران گورکان حکومت فرغانه و اندجان و غیره داشته او را شش پسر بود و از آن جمله اسبب میرزا باهر که میرزا
 هندوستان رسید و در واقعات بابری آمده که سروجه الفغم که آنرا هر کجا خوانند و در فرغانه بسیار پیدا می شود
 را تم صوف گوید که آن گیاه را در هندوی لکننا کهنی گویند و بجای کافی هم فارسی بر آمده و آن در هندوستان
 در نواح بنارس اکثر پیدا می شود و آن بیخ لجاج برست بشکل دو انسان که روی بر روی یکدیگر داشته باشد و او را
 سنگ کن نیز نامند چه آن را از سنگ مسکینا نند بطریق که اطراف آنرا حفر میکنند تا بخش از زمین بکشوف شود و
 گرد و پس ریسمان در بنه آن چند طرف دیگر ریسمان برگردن سنگ بندند از دوسه قدم پارلمان به سنگ
 مینمایند و می طلبند آنک در آمدن شتاب و قدری قوت کنند بیخ آن گیاه از زمین کند پاره شود آنگه زمین بر آید این تندر
 جنت آنست گویند که ایشان اگر آن را بکنند و شش خشک گرد و در آن اصله ندارد و در آن قطره نیاب است باست سبب
 چه بر گیاه انسانی را خراب و ضایع کند و شش خشک گرد و پس آنکه انسانی اصلی را نهدم و خراب سازد و آنرا چنان
 واقع شود آب شبنون باب مجذبا شتار و در دو طرف مشرق و شمال آمده در میان آن ولایت حرمان می پذیرد و
 از جانب شمال مجذوب و قباک که حالابشره مشهور است گذشته بجانب ترکستان میرزد و در رنگ خوب میشود و در
 فرغانه بهفت شهر سرد و بزرگ است و از آن جمله پنج بجانب جنوب و دو طرف شمال دریا واقع شده و در شهرهای جنوب
 یک اندجان است که در وسط فرغانه واقع شده و حصارش در فایت حصانت محکم است و چند جوی آب همیشه در
 قلعه جاریست و مرغ دشتی که ترکان قراول و فارسیان تدر و گویند در اندجان بسیار باشد و در واقعات بابری
 آمده که در آبدار سکنی مرغ دشتی چنان میشود که قبی که او را مشارکتند هر کس از خوردن او سیر شوند و فکر میوه اش خوب میشود
 اما آب هوائش نیک باشد و آشوب چشم در آن ملک بسیار است و در مابین شرق و جنوب اندجان واقعت با لطافت آب
 هوا اطرافش وقت بهار در فایت بنزیت مرغیان غرب اندجان واقع شده و اندجان بهفت فرسنگ است
 و از نو که آنجا زرد آبلو خوب میشود سفره کوستان است مابین مغرب و جنوب بافرغانه فرسنگ است و بو فور آبها
 روان و کثرت باغ بوستان ربهان به اکثرها امیدار دودر کوستانش بجانب جنوب پارچه سنگ است و در عرض
 و دو گز طول که همه چیز باور و منعکس و متعش میگردد و مانند آینه بدین سبب آنرا سنگ آینه میگویند و چند بجانب شرق
 اندجان واقع شده و از اندجان پنج فرسخ است آنرا آنجا خوب میشود و قلعه اش بنفایت مستحکم و بر شمال رویا
 کوته است موسوم ببلوغل که فیروزه و دیگر چیزها در آن کوه یافت میشود و سر کار گاه نیک میدارد و آشوب چشم در آنجا یافت
 میشود حتی که گنجگانا دران ولایت آشوب چشم میباشد و در میان نجد و کند مادام که هم از توابع نجد است و قبی است
 که همیشه دران دشتها یاد شدت میوز و گویند و قبی چند در ویش بدان دشت رسیده اند و شدت باد نیومی
 بود که ایشانرا پراگنده ساخت و بعد از آن بطلب یکدیگر دران دشت های درویش گفت تمامی پلاک شده اند و
 از آن زمان تا حال آن دشت را با سه درویش مینامند خشک است و اصله نیگزیند و شمال در دشت شبنون است

بود تمام فرخنده بهمانند چنان طرز و معجزه ایست و تا اند جان نه فرسنگ است و قلعه محکم دارد و در واقعات
 با بری نام آنرا خیل نوشته و گفته که در حیل جزیره ایست موسوم میر تیموری که از تجار خریزه بجز آنجا می شود ساس
 از شهرهای قدیم است و بنا کسب نیز از شمار داشته و اکنون بیاسکند و با شکب معروف است اگر چه در عمارات و
 اشواق آن شهر چندان تکلیف بکازنه برده اند اما سفاقاتش تحت گل و لاله و افزونی آب و جلکانبایت نظارت و نظارت
 را دارد و خصوصاً لاله بهفت رنگ که خاصه انوار این است چه لاله زار باسکند و گلرخ نجارا بنین البهور معروف است
 در آن ولایت چایست که بر کم آب آنرا بیاساید هر خطی که فاسد که در معده داشته شده و گردد و اکثر آن آب را بجای
 دیگر بر ندر چون گورد و اگر آب فاسد بر ندر چو گورد و اگر رگوار بخون حیض آلوده ساخته در آنجا افکند صاعقه بدید آید
 که دیوار با بر افکند ناله بیرون بکندش السوری صاعقه فرو نشود ایضا چشمه ایست که همیشه مانند دیده ظالم بی آب
 است و چون اندک سخابی بر روی هوا ظاهر شود بر فوران چشمه آب در سیلاب آید و در انتهای آن ولایت کوه است
 که آنرا عیال سقره گویند و در آن کوه چشمه ایست که آب آن لغت باشد در آن گوما آهن و فیروزه حاصل میشود و همچنین
 قریب آن کوه کوسه دیگر است که سنگش چون انگشت آتش در خود گورد و بسوزد و بجاکستر آن هر چه بشویند سفید گورد
 و پاکیزه شود آورده اند که چون بن افراسیاب فرزندکی از مغارک بقتل رسید بعد از و احضار افراسیاب در
 ممالک گوران متصرف شد هر یک در گوشه بساطت رسیدند و از ایشان اند جان که سالها در اوانهر و تیکستان
 حکومت کردند اول ایشان بفرخ خان شهاب الدوله بارون بن سلیمان است و از جاناتان ترکستان بوده
 و بعد از او کاشغری نشسته چون دولت سامانیان ضعیف شد ابو علی سحر و قاتق از ابرای سامانیان با خداوندان
 خویش مخالفت آغاز نهادند و بفرخ خان را به تسخیر اوانهر تحریص نمودند او بر اندیاری استیلا یافت و در سنه سه صد
 و هشتاد و هجری در گذشت و بعد از او ملک خان که بقول از خویشان بفرخ خان بوده و علی تلکین نام داشته بجگو
 نشست و بر بنجارا استیلا یافت و با اتفاق قدر خان صاحب ماسلمان محمود غازی و نفوی در نزدیکی بلخ زرنه
 صعب کرد و بهزیمت رفت و در چهار صد و بیست و سه هجری در گذشت و یکی از سلاطین ما و اوانهر طهمنجاج خان
 بن محمد خان از اضا و بفرخ خانست چون سلطان سنجری سبکتی از گورخان دانی مر خطای بهزیمت یافت صحنجاج خان
 در بعضی از اوانهر پسری بر چون گورخان بدیاری خویش بازگشت طهمنجاج خان در سمرقند بجگو مت نشست طهمنجاج
 لغت ملوک سمرقند است طهمنجاج خان بن محمد خان ملکی عادل در اندیاری بود و نوشته قرآن کتابت کردی و بفرست
 و از وجه آن قوت حاصل کردی گویند و بهتانی از و دادخواست او در نجه بود و گفت که در و نمانده و بهقان گفت که
 و اوسه و او را اباد و آخرین سلاطین آنطایفه سلطان عثمان است که در برابر بفرخ خان است او را گورخان
 وانی از انهای دختر خواست گورخان مطابقه نمود سلطان محمد خوارزم شاه بر غم او دختر خود با و داد افرالامریان ایشان
 دختر خواست سلطان عثمان بگورخان متصل شده خوارزم شاه لشکر کشید و گرفت و او را بدست آورد و در سنه
 شصت و نه هجری بقتل رسانید و بعد از او کسی از خانان بسطنت رسید و گماشتگان خوارزم شاه و او را و انده حکومت

کردند بسی بگذشت که فوج چنگیز خان براندر یاز دست یافت فصل دوم در ذکر بعضی از مشاهیر و اولاد سلطنتی آن
السوا ابو الحسن جعفر بن محمد رودکی اصل هوی از رودک من اجمال بخارا بود و استاد شیراز و شیراز است و اولاد
سی است که دیوان شعر ترتیب داده گویند که سه شاعر در عهد دولت آسایش کردند که دیگران نماندند و در عهد کی بعصر
سامانیان و عصری بدو در غزلیان امیر مغری در زمان شلو قیان رودکی ریاست ری پاکی ایست از گل سنگت بود
توجه رنگ از پے رخ ر بوده تو از پے صوبه گل رنگ شود چو رخ بسوئے همه جو به مشکین گرد و چو منوشانی همه که خوا
محمد الخالق مجدوانی سر دفتر خلیفه خواجهکان پشت است آورده اند که چون خواجده یوسف همدانی و مجتهدان آمد با هم پیوست
رفته رفته کارش بجا کے رسید که در هر وقت برانگیز بکعبه میرفت گویند در روز عاشورا جمعی در خدمت خواجده همدانی
نشسته بودند در معرفت سخن میرفت جوانی در صورت زاهدان در آمد و گفت رسول صلی الله علیه و سلم فرمود که انقوا
قرصه الکوینین فانه یطر سور الله تعالی باین خدمت هست یعنی بر همه مدار دانش مسلمانان بدرستی که آدمی بیند
بنور خدای تعالی خواجه گفت که سر این خدمت آنست که ز نار بهری و ایمان آری جوان گفت نعوذ بالله که مر از نار باشد
خواجه بنامها نشان کرد و خادم خرقة از بر جوان بیرون کرد ز نار پیدا شد جوان ز نار سپرده ایمان آورد خواجه گفت اسے
یاران بیایید تا ما سر بر موافقت این نوعه ز نار را قطع کنیم چنانچه او ز نار نماند و ز نار با خون نماند که عجب است
ما چنانچه او از زنده باشد مازنده شودم تا یاران بی پای خواجده افتادند و بر تجمید عید تجمید از سخنان او دست که ورود
وقت خود را نگاهدارند در وقت سخن گفتن و هنگام خیر خوردن و گفت و شد چون سرشکام است می یابید که بولند و
هر می را دانسته طعمه در خوان میداده باشد شیخ نجم الدین کبری خوارزمی از کابری اولیا است او را
ولی تراش گفتندی بعد در حالت وجد بهر که نظر افگندی و لے شدی روزی صورا بید و بانوی واپس او بود و صورا گشت
و بازار گرفت و پیش او فرود آورد او در مدت عمر خود زیاده از دوازده صریه قبول نکرد همه ایشان از کابری اولیا بودند
چون مجد الدین بغدادی و سعد الدین حموی و غیره هجا آورده اند که چون سپاه چنگیز خان متوجه خوارزم شد شیخ اصحاب
خود رضی الدین او علی لار لار و نجم الدین و ابه و سعد الدین حموی گفت بر خیزید و بگوئید که آتشی از مشرق افروخته
تا مغرب خواهد سوخت و این فتنه ایست که درین امنست و دیگر چنین واقع نشود گفت چه شده که با مانده است گفت ما
اذن نیست اصحاب تحت فرمان بخراسان شدند و چون لشکر مغول بخوارزم رسید کس نزد شیخ فرستادند که از میان
اینجا حث بیرون نشو شیخ گفت هفتاد سال در زمان خویشی مصاحب ایشان بودم اکنون مخالف مروت نباشد پس
چون لشکر مغول بکنار شهر رسید شیخ خرقة در پوشید و میان به بست و لعل هزار سنگ کرد و نیزه بدست گرفت و بیرون
آمد و سنگ برایشان انداخت مغولان تیر باران کردند شیخ دست پر پرچم کافری زد و آن را محکم گرفت و نگذاشت
تا که بشهادت رسید و بعد از شهادت هر چند که خواستند که پرچم را خلاص کنند نتوانستند تا چار پرچم را بیدند شیخ
سعد الدین حموی از مشایخ صوفی و اصحاب نجم الدین کبری است از علوم ظاهری و باطنی بهر دو علم داشت
روزی برود و لای رسید اسپ او از آب نیگذشت گفت آب را تیر کنند و بگل آلود سازند چنان که در تیر نشو شیخ

علاقه

تا خود را میسر نمایند وادی هموز توانستند که شیخ محمد الدین مشرفی بن مویس بغدادی که خوارزمی ازا کار او لیا است
 بعضی بر آنستند که پدیا و مویس بن ابوالفتح از طیار بغداد بود و خوارزم شاه از خلیفه طیبی خواست خلیفه او را بخوارزم فرستاد
 مجدالدین بعد از آنکه بخدمت شیخ نجم الدین کبری میگنزدانید شیخ را برداشت متوضیفا فرمود و ماورثش شیخ پیغام داد که فرزند
 من این کار نتواند فرمائی ده تا غلام ترک این خدمت ما مورد کشم شیخ گفت از تو که در طلب آگاهی این موجب نبود چه پس
 قلب صغیر است این خدمت اگر بظلام ترک و هم او شفا نماند و گفته اند که اصل شیخ مجدالدین خوارزم است و بغدادی که
 قریب است در خوارزم در جادوی الاخر سه پانصد و پنجاه و شش بجری بهمانجا تکرار شد و نشوونایافت و بخدمت خوارزم
 بیچوست و معتبر گشت و مالی وافر بدست آورد تا گاه محبت الهی در دل وی جا گرفت همه را بگذاشت و خدمت نجم الدین
 کبری گزید و بیاضت های شگرت کشید و در پانزده سال شیخ ایشیخ خوارزم شد و پانصد هزار و دینار بر موفیر و قیف
 که گویند هر سال اخراجات مایده خالقاه او و ولایت هزار دینار بود روزی گفت ما بیضه بط بودیم بهکناره و دریا خ
 نجم الدین ما را تمییز کرد بیرون آمدیم نگاه در دریا رفتیم شیخ بر کنار بنامد و شیخ نجم الدین این سخن بشنید بگریزد فرمود
 که مجدالدین در دریا میاید مجدالدین بشنید نزد سعد الدین جموی رفت و تضرع نمود گفت روزی که شیخ را وقت
 خوش باشد از خبره با حضرت ایم وقتی که شیخ در سماع عاقله خوش داشت سعد الدین او را خبر کرد مجدالدین های
 بدو نه ششده پیر آرایش بر سر نهاد و پیش شیخ آمد بجای کفش بایستاد شیخ فرمود چون بطریق درویشان عبود
 میخواست ایمان بسلاست بری لیکن تو بهتر بود در دریا بمیری ما در سر تو شویم و سرهای سرداران و ما در یک خوارزم
 بوظار رغبت داشت و نگاه بزیارت وی میرفت ما سدان بجمع سلطان رسانیدند که ما در تو بنده بیب ابو حنیفه بگیا
 شیخ در آمد و معاشیندن را بهانه ساخت سلطان مست بود گفت مجدالدین ما در چون امانت پس چنان کرد
 و این واقعه در پیش اوایل در سینه ششده و شانزده و اقبوسه در ششده و هفتده بجری اتفاق افتاد و شیخ نجم الدین
 اعلام شد و سر بسجده نهاد و بعد از زمانه برداشت و گفت از حضرت عزت در خواستم تا خون بهای فرزندم مجدالدین
 ملک از سلطان بستاند محمد خوارزم شاه خبر یافت و پیاده بخدمت شیخ آمد و سر بسجده ساخت و طشتر پر از زر و شمشیر کفمن
 پیاده و گفت اگر قصاص خواهی اینک ازین شمشیر سر من جدا کن و اگر دیت و خونهای اینک زبش شیخ گفت قریب
 او بقتل ملک تست سر تو برود و سر با خلاق و ما نیز در سر تو شویم سلطان خالیف و خاصر بازگشت و معتقرب چنگیز خان
 فریب کرد و کرد آنچه کرد خوارزم شاه در ذی حجه ششده و هفتده بجری از چنگیز خان که بران در حریر السکون شده
 و گذشت خواجده قطب الدین بختیار کاکی اوستی ازا کار خلفا را خواجده معین الدین چشتی است
 او را سلطان العاشقین گفتندی و او را کاکه ازان گفتندی که زرش از بهسایه گاه گاه دام گرفته روزی همتا
 او را گفت اگر بانباشم کار شما بسلامت رسد زن خواجده قطب الدین برنجید و سوگند یاد کرد که دیگر روز از دست
 کوی خواجده بشنید گفت بعد ازین بسم الله گوئی و دست بطاق خانه می بگر چند آنکه خواهی کرد های کاک بدست
 پس چنان شد که کاک اشتها ریافت گویند او نیز از نو و ولایت و پنجاه رکعت نماز ادا کردی و هر شب هزار بار و ر و

بر رسول صلی الله علیه و آله فرستاد و چون که خدا شد سه شب آنرا از خودش کنونی از مرعیان وی از رسول صلی الله علیه و آله
 را خواب دید که فرمود قطب الدین را با بگو که هر شب شش به برامی فرستاد و سه شب شد که نیز فرستی قطب الدین ز در
 طلاق داد و به بغداد شد و بصحبت شیخ شهاب الدین شهروردی رسید پس در جمیع ملاقات پذیر خود حسین الدین چستی کرد
 او به سفر رفته بود لاجرم روی به هند باز نهاد و ببلقان رسید و با شیخ بهاء الدین و دیگران ملاقاتی صحبت داشت قلعه واس
 بلقان مرید او شد پس خواجه قطب الدین بدلی شتافت و در راه شیخ فرید شکر گنج با او پیوست خواجه بدلی رسید و
 قطب الدین گوید که با خزینه آن مسافر بودیم تا بکنار دور یار رسیدیم و گرسنگی در راه از گناه گوی سپندی و همان خشک
 و مین گرفته پیدا شد و پیش ما نهاد و رفت و هم برابر آن کردی نزدیک رسید و غمخوار آب انداخت و گذشت با
 یکدیگر گفتم درین حکمتی خواهد بود بسیار از دنیای رویم دست برداریم بفرمان الهی دریا شوق شد و درین خشک
 پیدا گشت ایان گذشتیم دوری در راه دیدیم در آمد تا او اهلک کند این گزوم از جای ترحم و آن را اهلک کرد
 در راه شد ما نزدیک شدیم تا آن مرد را در پییم البتة کسی بزرگ خواهد بود و دیدیم چستی خراب بد بر می کرد و افتاده
 شرمند شدیم که این مرد شراب خوار بی فرمان او با خدای تعالی چنین نگاه داشت با تخی آواز داد که غریبان اگر
 همین مصلحان و پارسایان را نگاه داریم مفسدان و گناهکاران را که نگاه خواهد داشت و بعد ازین بودیم که آن
 مرد بیدار شد کیفیت بالا و گفتم یادم شد و از آن فعل باز آمد و از او اصلان قی گشت با لجه خواجه قطب الدین بدلی رسید
 و حمید الدین ناگوری که پیش ازین در بغداد او را دیده بود و بلا زمت وی آمد سلطان شمس الدین ایلخانی صاحب
 دلی معتقد خواجه گشت حسین الدین چستی در اجیر بود و خبر قطب الدین شنیده آنجا آمد و هنگام مراجعت خواست
 که او را به اجیر بردا هاسه دلی چندان جنع کردند که او را باها سجا گذاشت با همیشه است و بسیار اولیا آورده که اذمه خواجه
 قطب الدین از نماز بازگشت چون بدان مکان که الحال روضه ایست رسید و بایستاد و متامل شد و گفت من ازین
 مکان بوی دل میخورم و در زمان صاحب زمین را طلب داشت و قیمت آن زمین باودا فرمود که این موضع مرفه من
 خواهد بود بید که صفه در میان حقیقی اولیا آمد پس بجای کام شیخ علی سبکی آمد و در آنجا مجلس سماع بود و قوال این بیت
 می خواند که ای حسین دلی فرمود بیت کشگان خیر تسلیم را به هر زبان از خیب جانی دیگر است به خواجه را این معنون
 در گرفت و بجانه خود آبر میوش و میخور شده و فرمود که همین نیست بگویند قولان همین میگفتند و او را تحیر بود تا چهار شانزده
 بست پنجم در سه شصده جوی در گذشت و قبر ایشان در نواح دلی گشته از قلعه دلی نو که شا بهمان آباد بود تمام
 روز حلقی کثیر از شاهجهان آباد بزیارت مقدس میرفتند و پنج شبی بود که از شاهجهان آباد تا مقبره منوره اشرفی
 از امر او غنیه شهر تا فرار شریف او میگردد و تمام شب مردم سوار و پیاده بزیارت وی میشتافتند چون در عهد عالمگیری
 بشاهجهان آباد رفتیم و از شهر تا فرارش خرابان راه میردند کسی را مقدر و رگزاره نبود که تا آنجا بویست کس از دست
 حایسان سلامت بروند چه جای آن تا فرار شیخ نظام الدین اولیا که در شهر بود ایران و ده پانزده کس متفق شده بفرستند
 خواجه جلال الدین حسین معروف بخواجه نقشبند از کابرا اولیا میسر بوده و چندی از نقشبند در رساله مبارک

که در مقامات حضرت خواجهاست می نویسد که حضرت خواجیه سود من پذیر صنعت کخواب بانی و نقش بندی مشغول بودم
 مردم از و طلب که ابلت کردند گفت کدام کمالات زیاده برین است که با وجود چندین گناه بروزی زمین می توانم رفت
سید جلال الدین حسین بن سید احمد بن سید جلال الدین بخاری معروف بخندوم جهانیان از اکابر او کیا
 جهان است در مقصد و هفت هجری متولد شده و چون شش هفت ساله شد گفت چون شش روز از ولادت من بگذرد
 عورتی مرا شست و شو کرد و زخت در من پوشید آن حالت مرابا و است با جمله مخدوم جهانیان در علم طاهری و باطنی برآمد
 عمر شد و از پدر خرقة یافت و بخاز و معرور دم و شام و عراق و خراسان ما در او انحراف و بخدمت سید صدر الدین کشاکش
 از مشایخ رسید و چون بگذرد و آنگاه بدین شتافت و بهنگام زیارت روضه رسول صلی الله علیه و سلم گفت السلام علیک یا جدی
 از روضه آواز برآمد و علیک السلام یا ولدی بنده آمد و شرح نصیر الدین چراغ دهلوی را در یافت و برادر او سید
صدر الدین راجو قیان نیز از اکابر بزرگان بوده و از علوم بهره تمام داشته و صفت جلال بر او غالب بود
 در هر که بغضب نظر کردی او بمردی لاجرم او را قتال گفتندی و احوال نیزه مخدوم جهانیان ابو محمد بدان قطب الدین
 شاه عالم بن محمود بن مخدوم جهانیان در اقلیم دوم مرقوم شد **خواجہ شمس الدین محمد بن محمود** مازنی بخارا
 معروف بخواجه محمد پارسا از کبار اصحاب خواجہ نقشبند است و از بزرگان اولیای محمد بوده و کلامه لیسک اللسان
 عن رافضول کلام نطق مع الله سبحانه و تعالی که ساکت شدند بان از زیاده گوئی پس سخن میگوید از الله تعالی و او
 نطق اللسان شکست یعنی و فیکه بگوئی آند زبان ساکت شد قاب **ابوالقاسم بن سحاس** از بزرگان
 وقت خود بوده یکی گفت از وی که او ب چیست گفت آنست که خود را بشناسی

بیان سید جلال الدین حسین
 بیان مصداق راجو قیان

بیان سید صدر الدین

تعلق از عطار دارد و در مشرق اکثر در رنگ میباشد و جدا اول این اقلیم از آنجا که روز دراز پس پانزده ساعت و
 نصفی بود و مدوم آنجا است که ارتفاع قطب چهل و پنج درجه باشد و مدار آن در مشرق بوده و از شمال و یا ریاجوج
 و ریاجوج و بلاد خاقان و کیمال و کتفحات گذرد پس بعضی از نواحی خوارزم و خوارزم ختلان و بر جنوب بحر صغالیه و شمال بحال
 الزهره و اندلس گذشته به بحر اعظم منتهی شود و مساحت این اقلیم دو بیست و سی و پنج هزار فرسخ و ثلثان فرسخ است و درین اقلیم
 بقولی صد و چهارده و بقول دیگر صد و بیست و چهل شهر است و دو کوه و چند شهر عظیم دارد و پوشیده نماند که اکثر ترکستان درین
 اقلیم واقع شده ترکستان اسم حاجی است جمیع بلاد ترک را از اقلیم اول تا اقلیم ششم و هفتم و هشتم اکثر ایشان صحرائین اند
 و از قبایل دیگر به بسیاری عدد و زبانی شجاعت و جهاد و ممتاز اند و بر جهاد و شجاعت ایشان دلیل ازین قومی است
 که قول رسول صلی الله علیه و سلم بن نوح در باب ایشان جاری شد که اکثر الکرمات ترک گویم یعنی قصد ترک میکنند با و ام که
 او قصد شما نکند و بزرگان راز و سینه منی این و چشمان کوچک و تنگ و انز و پوشینه فرخ میباشد موغان گویند که چون
 نوح علیه السلام بر کوه جودی قرار گرفت و باز مشرق و شمال به پسر خویش یافت علیه السلام داد و یافت از شوق ایما بین
 عازم آن زمین شد و از نوح علیه السلام التماس کرد که درهای آموخه که هرگاه خواند با یلغان بیار و نوح علیه السلام او را اقلیم
 پیاموخت یافت آنرا بر سنگی نقش کرده و بر آنرا حجر المطر خواند و ترکان صده باس همچنان سبک بدو خواند تا اکنون در میان
 ترکان و اوزبکان آن عمل متعارف است یافت بقول از ابنای امرشل است که پیش ابوالمرک و ترکان انا اولاد اویند
 با بملچ پرن یافت بر زمین ترک رسید او را فرزند زبانیان پیدا آمدند و آن زمین را آباد کردند و انا و بقول پانزده پسر و هشت
 ترک و چین و سفلات و مسیح و کاری و خلیج و حزر و روس و خوارزم پس و عروم و سدرسان و کمارنی را پسری بود که دماغ
 که درن از اولاد اویند و هر یکی بنام خویش شهری آباد کرده و بدان سکونت کردند و گویند ریاجوج و ریاجوج از اولاد مسیح بن هاشم
 ازو گشته اند که یافت هشت پسر داشت و از آنجا است لومان و اندلس و خراسان و اقز و غیره و هر کدام بانی شهرت گشته اند
 او مشهور است و جوهر ریاجوج بن یافت که ریاجوج و ریاجوج و ریاجوج از نسل انسان اند و هر یک با مختصاریهای خود بنام
 بن یافت بقول لؤلؤن مسیح صادق معاصر کبوتر است و وی پدر بوده و این قول صحیح است اگر گویند که ترک بن یافت
 که در دیار مشرق چون کبوتر بوده و در دیار چشم مناسب است با بملچ ترکان او را یافت اعلان گویند و اعلان بر

پسر را گویند یعنی پسر یافت او بعد از پدر تو او را بگداری محمد ساخت و وسیله کارها از ممالک مشرق طرح اقامت انداخت و از آن
و گیاه خانه ساخت پس خرگاه اختراع کرد و از پوست حیوانات لباس ترتیب داد و حجر المطر را که بعد از یافت بدست حسین
یافت افتاد بود و طلب نمود و عیادت نکرد میان انسان محاربات اتفاق افتاد و بالا آخر قهرمه مقرر گشت و قهرمه بنام
ترک برآمد و سنگی بهمان بیعت و رنگ پیدا کرد و نقشها که بر حجر المطر بود بر آن بکنند پیش ترک فرستاد ترک وقتی به باران محتاج
شد هر چند دعا کرد هیچ در بگرفت بر حمله و پسر خود مغور الحوب بر آن فرستاد و مغور دست غنیمت کشتا و اولاً قتل رسید و دشمنی میان
برادران و فرزندان ایشان بنام ترک و بدست و مهل سال ملک رانده در گذشت و ترکان اصلی از ذات او نیاید و در آن
بودند و ترک و جنگل و بر سحر و اطلاق و بعد از و پیشش خود ک بجکومت رسید و به ایلیمه خان مخاطب گشت بقوله در آن
نواح نمک در طعام او پیدا آورد چه روزی در شکار گاه طعام میخورد و طلعه از دستش بیفتاد و زمین شور بود آنرا برگرفت بخورد
و خوش آمد حکم نمود تا آن خاک برداشتند و بکار بردند و بعد از و پیشش و قنیت یا قومی خان بن ایلیمه خان پادشاه
شد لفظ دنب بشر که بخت و جاه یا قوی بزرگ را خوانند و بعد از و پیشش کیوک جهان انگاه پیشش علیجه خان بسلطنت
نشست و در عهد او ترکان تمول و از دین خویش منصرف شدند و علیجه خان را دو پسر بزرگ شکم آمد یکی را تاتار اسب و دیگری را
مغول اسپ نام نهاد چون بزرگ شدند علیجه خان مملکت خویش را قسمت نمود و در گذشت و دیگر پسر او بنیاید پو شیدر خوانند
که چون ملوک توران و و فرقه اندک و سی از احصار بن نوح حرم و طالع از اولاد یافت که ترکستان حکومت داشتند چنانچه
گذشت پس از مرور و موراد اولاد شام مملکت ترکستان را از اولاد یافت اختراع کردند تفصیلش آنکه چون فریدون کمان اولاد
سام بن نوح حرم بود و خاک باران را بقتل رسانید و بسلطنت رسید چنانچه در عراق عودات گذشت و فریدون سه
پسر داشت و مملکت را بر سه پسران خویش قسمت کرد یکی نور بن فریدون که ثورا را بنام او خوانند و رانخ نیز گویند و از
کنار چون با انضای مشرق با و اولاد سحر سازد و نور بان و یار شتافت و استقلال یافت و با اتفاق سوح خان در گذشت
و نور بر مملکت او نیز استیلا یافت و قوم تاتار به بلاد و چیا و افتادند و بسلطنت آنجا رسیدند و آن در ضمن جدا گشته اند با بطل
بعد از و پیشش رر و سخم و پس از و پیشش پیشنگ بن زاد سخم و بعد از و پیشش افراسیاب بن بسک بسلطنت
رسید محاربات او با سلاطین ایران که از اعدای او بود فریدون انداز منو چه که خسر و در شاه بنام فرودوسی طوسی مرقوم است
از سخنان افراسیاب که بزرگ حریف باشد بازندگان در اثر یابند و گفت شجاع را همه کس دوست اند حتی که دشمن بود
پیشش حسن بن افراسیاب بفرمان کثیر بسلطنت رسید و بعد از و پیشش از حاروست بن مین پادشاه شد و او
گفت که دختران کثرت است که خواهران اسفند بار بودند با تیری به و اسفند بار بلباس بخار بپوران رفت مجوسان
از حبس نجات داد و با بطلان حالت و رنگی از سحر ک بقتل رسید و بعد از آن اعدا و افراسیاب و مملکت توران که
بگوشید بجکومت رسیدند و از ایشانند آل خاقان که سلاطین و اولاد ترکستان ملک را بدید و در ضمن با اولاد انور بنی از
لنا حال ایشان نوبت است با بطلان ایلیمه خان بن کنوک خان بپسران خویش تاتار و مغول تقسیم نمود و هر یک بر وجهی
بجکومت رسیدند و پیام نمودند و پس از ایشان فرزندان بدست می و اتحاد میانه خود را امور ریاست را بجزیره و

خیر انجام می دادند تا آنکه باز در خاندان رفتیم باو شاه از ملوک تاتار بر سر ملت خویش منور گشتند بعد در واپس از خول
 لشکر کشید و مخالفت در بی ایام پیدا آورد و اندیشه پیش سوخ خالص بن باندو خان که آخرین ملوک تاتار است و
 معاصر فریدون بود و فوراً با اتفاق ابراهیم خان بن منکر خان که از سلاطین مغولی بود رزم کرده او را با اسار قوم
 مغولی بکشت چنانچه گذشت و در مغول ملوک بن علی خان که ششم نسب ترک بن بیاض بن نوح مورم می نامیدند و جد
 ایلان مغول است او را فرزان پذیر بعضی از دیار ترکستان وائی بود او چهار پسر داشت و بعد از او پسرش فرخان بن منل
 ملوک جانشین شد و در حدود فراتر شیمین داشت و بعد از او مغولان در ترک مبالغه کردند و از فرخان را پسر می متولد شد و سه
 روز پیش از خود و در شب ماورش پنجاب میدی گفتی ای ماورسلان شو تا شیر خورم ماورش در خمیایمان آورد و نام پسر
 اعمود بود و چون بزرگ گشت پدرش از وی آگاه گشت روی بومی آورد و اعمود خان در شکارگاه آگاه شد و ما پسر رزم کرد و او را
 بکشت و بر تخت نشست اعمود خان بن فرخان بن منل خان او در ملوک ترک و حرمت و شوکت چون جمشید بوده
 و در ملوک مجسم نامی خیل و چشم را از ظلمت شرک بر آید و بنور اسلام مشرف ساخت و مالک چین مقابل کرد و ظفر
 و قصد ماورالنهر کرد و مصافی ساخت و باز گشت و به اترک لقب داد چون ما نقل العود و قبایع و فاریق و خلیج و امثال
 آن و اعمود خان شش پسر داشت کون وائی و یلدور و کوک و باق منکر یک را چهار پسر بودند که مجموع حلیت و چهار باشد
 و بعد از اعمود خان پسر بزرگش کون خان بادشاه شد و پاشان و وزیر خود هر یک از فرزندان و پسران و زاده گان لقب و
 داد و هر یک جای معین ساخت و ایشان را بست چهار شعبه ساخت و میانه ایشان اساس محبت متذکر دانند
 و بعد از ماورش اسی خان پسر اعمود خان و بعد از او خان منگلی خان بن علی و خان آگاه پسرش
 منکر خان و بعد از او پسر اعلی خان بن منکر خان پادشاه شد و بعد از او نور بن فریدون پسران پسر بزرگش
 رسید و سوخ خان که آخرین ملوک تاتار است و ذکرش گذشت مورم نسبت نور متوجه اهل خان شمال خان با سایر قوم
 خویش در محاربه قتل رسید و ایشان از میان پس اهل خان و بعد از او پسر حال او با از نان خود از معرکه پیدایند و این و
 بعد از اعمود خان بیست سال اتفاق افتاد و این چهار را زیم شاه نور و ناگر زبان شد و دیگر سوز بجای رسیدند که
 بنیان در افران آن بود و یک سال پیش بد دست نرسیدند هر چه بقلمه کوه رسیدند و خوار می دیدند از خایت سر سبزی و شاه
 کتان را از کوه قون گفتندی یعنی بگردان چهار تن آنجا رفت اقامت افکنند و از نیم نور و تاتار توانستندی که در پیش آن
 مورم و بعد از نسل ایشان جمعی کثیر می آمدند و چون در نسل ایشان نسان و اولاد مورم و کسین ششم ششم
 چون بسیار شدند از کوه قون را تنگ یافتند و خواستند که بیرون آیند هر کوه معاون آیین بود و ختی مشتبه بود پس
 چون کوه نداشتند و از کوه قون در جهات سختی نماندند که بعضی ایشان بگذاختند و با هم پدید آمدند و در قبا
 مشول که در این ایام از نسل ایلان بود و شتافتند و تاتار و دیگر قبایل که در آن پدید آمدند و در قبا یافتند و در
 آنرا آنکه در کوه قون بودند و از آن قوم مغولی شومر با ایشان بود و سینه کتافه مغولان آمدند و در قبا یافتند و در
 آن در حساب بود که در ایام پدید آمدند و در قبا یافتند و در قبا یافتند و در قبا یافتند

با بچه ستون بود و با خود استیلا یافتند و یکی از قوم قبایل را با سلطنت برداشتند و بطن سلطنت میسر کردند تا آنکه
 ملد و برخالان بن منگلی خواجهم ویر با این سلطنت رسید اهل الوسیا و ساخت و مقرر ساخت و در روزی که اولاد و خان و
 در کسری از پرگنقول بیرون آمدند تمام مغولان جمع آیند و دم آتش در پیش نهند و به پیش و طرب مشغول میشوند و در
 نزدیک بعد محمد صلی الله علیه و سلم بوده و دختر پسر اوست الا ان قوا و خانان مغول از احاد او آیند و الا ان قوا و
 ابن محمد خود بود و از دو پسر داشت مگدی و کجری چون شوهرش در گذشت الا ان قوا بکومت اهل الوسیا رسید پس
 خسته بود و دیگر پوری بخانه آمد و در بان او فرود رفت و از آن آتشین شد و اکابر مغول زبان تشنج کشادند الا ان قوا و خانان
 جمع آورد و حال باز گفت و چهار احوالی خورگاه بنشانند بنگام شب نوری که از روان خورگاه بدرودن میرفت نیز
 می آمد ایشان قوی او را تصدیق کردند و او را از انان نوری پسر ابد اول له مبول که نسبی و از نوع و متعین از اولاد
 او بند و دم هموسن که سالی و قبیله سالخوشت از اولاد او بند سوم نور بک خان که خان خانان مغول از اولاد او
 مغولان او را پسران الا قوا را که از شوهر پیشین بودند در کسری خوانند و اولاد او نور بک خان و احاد و برادران
 نور بک خان را پسران گفتند با بچه از الا ان قوا پسرش نور بک خان باقی تا آن شده با و شاه شد و او معاصر
 پسر بود و آن هنگام که از آن ملک طواف بود و نزد پسر ایشان را مطیع ساخت و بعد از او پسرش لوقا خان
 اولین از و درین خان بن لوقا خان سلطنت بهاد کرد و در چین خان پسر داشت که بعد از
 و چین خان بن لوقا خان بکومت نشست بعد از او طایفه از قوم جلایر از نیم سپاه جاسه پناه با و آوردند
 و آخر پناه کرد و بعد از او با پشت پسر بکشتند چای خان بن دو متین خان که مرد و هم خویش با ختن بن لوقا خان
 بهاد و سی رفت و در نجات یافت یا ختن قوم ملایر با نجات نمود و پسر پسر ایشان بهشتاد مرد را که در قتل مغولان
 دخل داشتند بکشتند و اطاعت قاید و خان کردند و قایدون خان سلطنت رسید و دو سه پسر داشت اول
 ناصر خان و خان خانان مرکب از اولاد او پسر دوم هر فری کوم و قبیله با محوت فرزندان او بند سوم سحر خان سوم
 انداخته و بند سر و فد بزرگترین پسران هر فری کوم در سحر ایلیا سپاه تا امارت خان و دو چار شده او را بگرفتند و نزد
 ایلیا صاحب جامی بنزد ایلیا خان بفرمود و تمام فری کوم خویش از پنج آیین بدو گفتند بعد از قاید و خان پسرش یا ایلیا
 خان پسر از او پسرش نومیته خان ایلیا خان سلطنت نشست و پسر داشت و از اولاد ایشان نومیته بود
 قتل خان که بعد سوم چنگیز خان است و قاجونی ایلیا که بعد ششم امیر قبور صاحب قران گورکان است کسی قاجوسه
 بهاد و خواب و دیگر از نجات قتل خان ستاره برآمد بعد از او دیگری و همچنین بانوبت چهارم که که لغایت نواسه
 تمام شد و آفاق تاروشن که در قاجونی بنام سیدار شد و باز خواب رفت و دیگر از جنب او ستاره برآمد و فرود رفت
 همچنین تا آنکه ششم ستاره در نجات بکشتی و بزرگی طلوع نمود و قاجونی بهاد و دیگر روز احوالی خواب با پدید گفت
 بود و قتل خان که چهارم سیدار در قاجونی بهاد و بدولت عظیم رسید و سالها ملک و فرزندان ایشان
 تا آنکه سیدار کرد تا بر اولاد با یکدیگر بدینستند که قتل خان بهاد و قاجونی بهاد و سیدار باشد و یکدیگر

وصیت کنند تا همین شیوه منظور دارند پس دوران باب محمد نامه بخدا انخوری نوشتند و به دوران عامیان نامه دادند
 خود آن شهباز کرد و ندو لوم خان آن تمغابرا آن نهاد این کاغذ بود تا آنکه علی سلطان از احضار او کیمای قتل آن
 چنگیز خان آن را پاره کرد و با جمله بعد لوم خان پسرش قتل خان بن نویسه خان با و شاه شد بعد او چو منیر
 سردار سامان به پیش سر و در قوم کنان ال خان والی خراخیل که در آن آوان قتل خان و سایر ملوک ترک اطاعتی
 او کردند و او را نزد خود خواند قتل خان کهای شتافت و اجراء یافت روزی مس شراب مجلس ایشان خان قیت
 در پیش او را که در از بود بگرفت و دشنامش داد و الن خان از علم چیزی نگفت و خواص که قصد از بیت او داشتند مانع
 آمد و زود دیگر قتل خان خدر خواهی نمود و الی خان او را می خواند و قتل خان متوجه گشت و انتقاسی نکرد و الن خان
 در غضب شد و جمع را تعاقب او فرستاد و قتل خان بهاستی خواند بر پشت و خود را میورب خویش رسانید سپاه العاقان
 از غضب وی در رسیدند قتل خان با اتفاق فاختونی بهادر با ایشان رزم کرد و تلفی یافت و بعد از قتل خان
 قولی خان بن قتل خان با اتفاق فاختونی بهادر بهادر بسلطنت نشست و بعد از او پسر سر تا خان
 بهادر بن قتل خان بگرفت نشست و بقوله او پسر قولی خان بود چون در شجاعت اشتباه داشت فقط خانه را
 بهادری تبدیل داد و بعد از فاختونی بهادر گذشت بر تا خان بر فاختونی بهادر را سپه لاری داد و بهادر لقب نهاد و بعد از او
 پسرش بهو کا بهادر بن بتان خان بهادر بسلطنت رسید و بعد از او بر فاختونی بهادر گذشت و از دست پسرش ماندند بزرگترین ایشان سر جوچین بود
 و معنی آن بگانه عاقل است و او سپه سالار گشت سو کا بهادر و قهتار که کیمای از قوم تارک گشت و بیعتن فراتو قار که از روسا و اطالیق بود و بیعتن
 طلق آن او پسر بی آمد چون قتل خان اسپه بود و او بیعتن نام داد چنگیز خان بهارت از آن پسر است سو کا بهادر یک پسر از آن گذشت پس از آن
 پسرش بهو ختن که چنگیز خان باشد بن سو کا بهادر بسلطنت نشست و او بزرگترین ملوک بران است که با سکی عظیم
 داشت و بگناه یک بن خلق را بگشتی و باندک جریمه جز بقتل فر ندادی و متابعت هیچ و بین دولت نکردی و باقی
 معتد رنموده از آن تجاوز نمی نمود و آن نوشته اند نام این او نمون ختن است و در پانصد و چهل و نه بجری متولد
 و در آن وقت قدری خوب سپه و درست داشت و این معنی دال بود بر شکل و مار و نمون ختن را بر اداری بود و چون
 بجوی او را از خایت و تلاوری بجوی فسار گفتندی قضاوی ختن باشد و او چون پسروی ختن گمان باره از نزد ملوک
 بیرون رفتی که با او پر شدی و در پانصد و شصت و دو بجوی کند چنگیز خان و گذشت آن سو جوچین ما سپه سالار
 بوده بر وفات یافت در سنه پانصد و شصت و سه بجوی بهو ختن با اتفاق قوم هانشین پذیر گشت و فراتو قار
 بن سو جوچین را سپه سالار کرد و مخالفان بر نمون ختن هجوم آوردند و از دفع مخالفان ما جدا نمود و با و یک خسان که
 تانان ترکستان بود و بیست قوم شاتوب تا مار و دیگر مخالفان با اتفاق یکدیگر روی به نمون ختن آوردند و بعد
 رزم نهیمت رفتند با کافر او یک خان گفته ساحیان و خانان از بنمون ختن دل و گون کردن نمون ختن در یافت
 و با اتفاق سپه سالار خود و خراتو تان بن سو جوچین رزم کنان منزم بهما که قلیل گویید در وقت خوار ایشان
 پناهنده مالیه امیدوار ساختند و کودک را که بر حصه او یکسایه بودند در زمان لقب شاد وقت حاکمان

از این وقت تا پیش از آنکه پس از مدتی در وقت بمباران و شش صد بود و در وقت آن
 قبیلگی فیلد است بروی جمع آمدند تا در میان بمبوعتن و او تک خان محاربه الفاق افتاد او تک خان منزه با جماعه قلیل
 بولایت مانانگ خان که والی بایمان که از خانان ترکستان بود افتاد امرای مانانگ خان او را گرفتند و بگشتند
 که مانانگ خان سزاوار یک خان را در رزم گرفت روزی سه سبیل بمبوعتن با گرفت چراسخن
 گوئی آن نیز چند روز زبان از دهان بیرون آورد و آنرا حیران بدیدند و تیر و ال در لنتین مقیم نشد و در پانصد
 و نود و نه هجری نمومتن بر تخت او تک خان نشست و مانانگ خان بدفع نمومتن کوشید و مالانوس در اسل
 انگشت نوزدهم کتون گرانوس بازی کند + نمومتن کجا شهر یاری کند + مالانوس در اجرائی نگفت و
 نمومتن پیوسته هر روزی با مانانگ خان در بند شاه مرد حاکم کرد و بیت خاموفه در دیگر خانان کیتان به مانانگ خان پیوستند نمومتن
 برادر خود جوی بسیار را در قلب بجای داد و در قو بلا یوان بر وجه یومال را منقلای ساخت و از صبح تا شام رزمی
 صعب کرد مانانگ خان از جماعت شست گشته بود در جانان و جمع قلیل فدائی او را بر صفت نمومتن حمله آورد و در چند
 رزم کرد و تک قتل سید مانانگ خان خرم خور و در گذشت پس کشتن تک بگریخت و بر و غمس لوبروق خان
 رفت نمومتن استقلال یافت و قبله خاموفه را نزد نمومتن آورد و نمومتن گفت ایشان با خداوند خود وفا کرد
 با من تیر نگند پس همه را بگشت خاموفه را بیدار بند هر که در دوران حالت او اضطراب نیکه و مفاسل خود یا
 ایشان نمود و میگفت بخوابم که شمارا پاره پاره کنم اکنون که بر من دست یافتند هر آنچه خواهند بکنند با جمله نمومتن
 بعد از استقبال مانانگ خان غرم رزم لوبوقیا یکی در شرق قوم تکرب کرد و بوقیا یکی از مقابل بگریخت و نزد لوبروق خان
 رفت نمومتن به تیکس که آنرا فلین نیز گویند شکر کشید و سخن ساخت و بسیاری مخالفان را بگشت و در ششصد
 و دو هجری قو بلائی کرد و بر تخت نشست مابدی از مغولان که او را بت کردی گفتندی و دعوی آن میکرد که خدا
 با من سخن میگویی و گاه گاه با پیمان میروم و او در زمستان برف و برف از خرابی بگداختی و خوا
 بود و او را شمل کردندی نیز نمومتن او گفت **س** نهادیم نام تو چنگیز خان + در آن پس تو خود را نمومتن
 محزان شد معنی چنگیز خان خانانان باشد بگویند بت بگری بر لوبوس ملک افتاد و روزی با جوی قسار و راوی
 بحث میکرد و دعوی فساد بگفتش را چنان سید که بگریخت از آن چنگیز خان قصد رزم تو بروق خان که برادر مانانگ خان
 کرد او را در شکار گاه قتل رسانید کوسلک خان از خان عم گاه شکار و شش رفت چنگیز خان تشراف بشود
 و روی باز و شش آورد و بوقیا نیکه در رزم کشته شد و کوسلک خان منزه کور خان حاکم فراخامی پناه برد چنگیز خان
 غرم خیای کرد و الناجان والی خبار ایتا بعت خواند الناجان بایار بر خجید و غرم رزم کرد و چنگیز خان ظفر یافت
 الناجان بحال بالبح رفت و در خرم و چنگیز خان و او خیایان از الناجان بر خجید نمود چنگیز خان پیوسته چنگیز خان
 فوجی آنرا بسته بحال بالبح فرستاد و تا سخن ساخت الناجان خبر یافت و زهر خورد و خود را بگشت چنگیز خان متوجه
 بجای شد و در سال بسیاری از مملکت بجای سخن ساخت بعد از الناجان آنکه تمام چنگیز خان بود و بیرون

خودون نام داشته و زنها با سلطنت شست چنگیز خان در شش صد و سی و ده هجری بمسلی کوه مانگ نلسه با خط
 خهای فرستاد و وجود استقلال تمام یافت و رسم قاعده حد که آن را نوره و ماسا گویند بر مقتضای راهی طور وضع
 کرد و امر فرمود با اقوام مغول که از خط نوشتن عاری بودند خط الغوری اذ عقند و آن کواعده نوشته در خزانه
 مضبوط ساختند تا به وقت که حادثه روی دید شاهزاده گان جمعیت کنند و آن طومار حاضر سازند و بان مجلس
 نماید و اگر خلاف کنند پشیمان شوند و از ناپیایات او آنست به شهری که بر روز و جنگ دست یابد ابالی آن را
 قتلعام کنند و انواع خرابی بتقدیم رساتند نقلست که چون عار لغان و مشق گرفت قتلغ یومان گفت بکلمه ناپیایا
 عمل باید کرد یعنی قتلعام باید نمود عار لغان رضانداد پس چون باز گشت ابالی اینجا باغی شدند و عار لغان
 آنچه کرده بود پشیمان گشت و از ناپیای چنگیز خان است که در وقت طلع الطریق را به جو جزند نگذارند و ایضا
 بهر که چیزی نویسند او را باطاعت خوانند چنین نویسد که مطلع شوند با حال امان یا بند و اگر خلاف کنند ما چه و انیم
 خداوند و این قول کلان است ایضا از قواعد آنست که نامه بهر که نویسد که مطلع شوند بی الحال مان یا بند و آنکه
 خلاف کنند ما چه و انیم در تعریف او مبالغه نکنند وقتی چنگیز خان بمشیشی گفت که بنایدین لولو و الی موصل را نامه تو
 او را بتابعت خواند با حیه لومان با اتفاق او لشکر بشام کشید مشی را چنانچه رسم است نامه نوشت چنگیز خان از
 مضمونش آگاه شد گفت القاب او را از آن نوشته که چون بخواند و در باغی کری سعی کند همانا که با باغی اتفاق در آن
 پس مشی بیچاره را بقتل رسانید و دیگر از سازمی او آنست که چون شاهزاده گان مانع هیچ و بین سلطت نمیشند
 شاید و بایگه و تعظیم عظمی و زیاد و هر طایفه مبالغه نمایند و ازین قبیل از ابنای اولیایاست با جمله چنگیز خان
 بعد از مملکت خهای قصد استقبال کوسلک خان که در ختن و ملاسا چون کاشف استقلال داشت کوسلک بمنبر
 و گرفتار شده بقتل رسید و چنگیز خان ختن و کاشغر بایب ساک که عبارت از رود و چون شمر ساخت پس زیر جو شیر
 محمود بلوان را بر سالت نزد سلطان محمد خوارزم شاه فرستاد و او را بهر خواند سلطان با چنگیز خان محددست که
 با دوست دوست و با دشمن دشمن پس بگذشت که میان ایشان جناب گشتن بازرگانان چنگیزی مخالف
 دوست و او دان بتقریبی در بغداد خوارزم دشمن احوال خلفای بغداد و سلطان محمد خوارزم شاه گذشت با جمله
 چنگیز خان با پشت صد هزار سوار قصد عراق بجم کرد و بهر شهری که از مملکت خوارزم شاه او سپاهش رسید آنرا
 بجنگ بگشود و قتلعام نمود و خراب ساخت از آن جمله است قتلعام سمرقند و طوس و آسفران و دامن
 و از زندان و آل دوری و هم و قروین و خوارزم و در خشان و مرو و شاپور و طایفان
 و هرات و بامیان و ریجان و اردبیل و مراغه و همدان و امثال آن در هر شهری بزرگ بجز دست
 پس با صد و بیست و یکسخت نجات یافتند و ابالی شهری که مخالفت او کردند از خان امان نیافتند تا موسیابریاد
 و اموال بتاراج رخت و ابالی بکتر از آن بلا و هم بانگ جزیه بقتل عام رسیدند چنانکه در مجرم پیش شش چند
 هفتده هجری چنگیز خان بیچاره شتافت و ابالی سطر بخند منت آمدند و از قتل محتوظانند چنگیز خان بهر شهر آنست

رفت با مقصود همچنان باز نگشت و پرسید که برای سلطان است گفتند نه خانه نبردان است
 چنانکه خان از این پیاوه شد بر میر رفت و گفت گاه در محرابیست شکم اسپان سر سازند مغولان در انبار با کشتاو
 و سپه و مهای ندرس از کیب پرواقتند و آخر اسپان ساختند و اوراق مصاحف در میان قار و رات انداختند
 و اختار چهار پایان بدست علماء دادند و بشراب خوردن مشغول شدند چنگیز خان سوار شد و به عید گاه رفت زمان
 بعاقبت مسلمانان کشود و گفت از شمایان گناه بزرگ صورت شده خدایا که جسم اویم بشما فرستاده آنچه دارید بر مید و
 و گریه از شماست ایند بر کس هر چه داشت ببا و چنگیز خان گفت باید که مردم خوارزم شاه را پنهان بکنند و نگاه ظاهر
 که طایفه از ایشان در موصی مخفی ماند چنگیز خان در غضب شد و امر فرمود که تا شهر را قتلعام کردند و بسوختند پس از آن
 بخارا خراب شد تا آنکه مسعود بلوچ آنرا آباد ساخت و همچنین دیگر شهرها قتل و غارت نمود گویند که مغولان بعد از
 محاصره شش ماه بر هرات دست یافتند و قتل عام کردند بجز شاهزاده نفر در هرات زنده ماندند بعد از مراجعت مغولان
 یکی از مردم هرات بایشان بیرون آمد و چکس را ندید و بر دوکان به نشست و گفت الحمد لله لحظه خوبی بفرخت بر آوردم
 پس بست چهار نفر از نواحی هرات بایشان پیوستند و پانزده سال خزاین چهل کس کس در هرات نبود مثل آن دیگر شهرها
 قیاس باید کرد ایضا چند گاه از گناز چون با آنرا یا و اگر کسی زنده بود بگوشت قاق برده و عیشت میکرد و بالجملة چنگیز خان
 بفتح جلال الدین منکره ابن خوارزم متوجه غزنین شد و آن در ضمن خوارزم مرقوم است و در آن دیار و بار بار گشت
 و سپاه چنگیز خان نموده تا ملتان تعاقب منکره نمود ملتان را محاصره کرد چون هوای تابستان رسید باز گشت
 قاضی غریستان گوید روزی در ایام محاصره هرات پسر برجه بر آمد و از آندهام بجا گریه افتاد و مغولان تیر سے چند
 برین انداختند اما من نرسید مغولان مرا بگریختند و نزد قول خان بردند گفت دیوی یا پیری که ازین آفت سالم مانده
 گفتم چون منظور نظر باد شاه تو دم نجات یافتم شاد شد و مرا تخمین کرد و گفت قابل آنست که بجلازمت چنگیز خان اشتغال
 نمای پس مرانز و چنگیز خان فرستاد خان ماسن عاطفت و احسان کرد که در مجلس خاص راه داد روزی گفت از فیله
 که در ولایت سلطان محمد انوری یعنی خوارزم شاه کردم عجب بزمی در میان مردم خواهد ماند روی بر خاک نهادم و
 و گفتم اگر امان یا بستمی بعضی رسانم گفت بگویی گفتم چون همه مردم را هلاک سازند نام در میان کدام مردم خواهد ماند
 در غضب شد و گفت نرا و از عقلا میداستم لیکن آنکه آبله بود من بجز مینی که سیم اسپ سلطان محمد انوری رسیده قتل
 و غارت میکنم و با دیگران کاری ندارم من پسر سیدم و بگوشت گریخته بالجملة چنگیز خان در بلاد ایران که در تصرف
 خوارزم شاه بود آبادی نگذاشت و خواست که بزند و آید و به بنگاله برود و از آن راه بدیار خویش باز گردد و بسا ایضا نقل
 نمود در راه یافت و از آن غریبت و گذشت و بمر قند رفت قاضی شریف الدین را با یکی از واعظان خوانند
 و عقیده شاپیست گفتند خدا را یگانه میداریم چنگیز خان گفت چنین است گفتند و ایلی بطرف زندگان فرستاد
 تا ببرد و عمل کنند چنگیز خان این سخن بشنید و گفت بنویس اویم بر روز الطمان میفرسیدم اگر او بفرساید و از بود
 وقت نماز فرمود و گفت چنین باید منکه بندم و اویم بخا هم که هر روز مردم بسلام می آیند اگر هیچ وقت بسلام

خداوند زبیدی نبود ام کرده سانی یکماه روزه دارند گفت چنین اسپ یازده ماه طعم هم نخورند یکماه هیچ نخورند
گفتند که فرموده سانی یکبار زنگوت مال بدرویشان و پند گفت نیک کرده چه بان ضعیفان آسوده کردند گفتند که
کرد که بندگان اگر استطاعت داشته باشند بخانه خدا روند چنگیز خان گفت این خوب نیست زیرا که همه عالم غایب
از همه جا با تو ان رسد پس هر دو را بازگردانید قاضی او را مسلمان گفت و اعطا جنته انکار حج بکفر فرمود را تم حرف
گوید چنگیز خان را فهمید مطابق آیه فاینما تو لو اقم وجه الله بود پس چنگیز خان ایتمه قصبات او را را الله را ایرایع داد که
از تکالیف دیوانی معاف باشد گفت سلطان محمد خوارزم شاه از شما طلب آن میکرد گفتند بیگفت دعا چگون
مستجاب شود که دعا گو بناز خواست گرفتار بان پس چنگیز خان از سر قند متوجه یورب اصلی شد چون یکبار
شخون رسد حسامی و اکشامی امضاز را قتل و غارت کرده با و پیوستند و جوی از دست محاق در رسید و از جمله پشتر
سکهای جوی صد هزار اسپ که دولت راست اسپ از ان جنگ یک رنگ بوده چنگیز خان بهما خاقر لئنا نمود
چندی از امایان خود را بگشت جوی خانرا بدست محاق بار گردانید و در ذی حجه ششصد و هشت و یکصد تجری پیوست
اصل رسید و بعد از هفت سال احواد را بدید و در سفرش سیصد و نوزده تجری که بهت بومان و شو بدای بسا در بظرف
مراجه و غیره رفته بودند بمرغ و همدان و امثال آن تعلقام نمودند و بر کبیر و صیغراتقا فرمودند و بسما جی شدند و هر که را
یافتند بگشتند و بفرمان چنگیز خان از راه در بند متوجه در بند یورب اصلی شدند از عهد اسکندر تا آن زمان هیچ لشکر
از ان نگذشته بود پس بملکت از آن رسیدند و هر که را یافتند بگشتند و بسیار شتابقتند و قتل با فراد که در نظر
و منصور بچنگیز خان که در ان ایچ طرف رفته بود پیوستند و چون زمستان بگذشت سرد و خالص صاحب بکینف و ک آن را
فاسن نیز گویند پانصد هزار مرد جمع آورد چنگیز خان متوجه او شده در میان ایشان قتالی فاحش اتفاق افتاد
مغولان گویند صد هزار مرد کشته شدند لیلی بفرق سران شد در ان معرکه سه کس از مردان فیلمان لشکر سردر قوله ای تا
بودند چون سه صد هزار کس از لشکر سردر قو بقتل رسید سردر قو نهریت رفت و در صلح کوشند و گفت اگر امان یا بیم بهت
آیم چنگیز خان امان داد و در خلال این احوال خوابی هولناک بدید و انان رنجور شد و اولاد و احفاد را نخواست و ترس
از تیرش برآورد و بگشت و یکیک می افزود و در می شکست تا بجای رسید که آتش آنرا نتوان شکست آنگاه گفت این
مشال شماست اگر یکیک بدست دشمن افتند هلاک شوند و اگر متفق باشید کسی بر شما دست نیابد پس که بظا هر
سلطنت بر یکی باشد و در حقیقت همه در ان شریک باشد و آنگاه حکومت حد و دیورب خود و حکومت قیالی به برادر
خود جوی قشار داد و اذ کینای فارس را و لید کرد و انید و فرما ر لومان را مدار الهام ساخت و گفت من فرما ر لومان
بر عهد نامه قتلان و فاحوی به او در عمل کردیم باید که شما چنین کنید چون جلال الدین حکر که که از عهد آمده بود در
ایمان کرد و فرمیکرد و تو هم داشت خود که فرما ر لومان با پختای خان با او را لته رود و آنگاه عهد نامه کرد و چنگیز خان
داد و گفت چون در گذریم کتب را پیمان و لانه بگردد و قوا آنگاه او را بقتل رسانید پس در عهد و بیست و چهار
بجری در گذشت چنگیز خان چنانچه در عهد و بیست و چهار چنگیز خان در ان سال در سنه

حدیث فقہ کا حکم

دو دیگر از رسوم کہ در مغلان بود بجا آوردند اورا دفن کردند چنگیز خان را از خاتون بہ جوین چہار پسر بودند اول جوچی دوم
پنجمی سوم بونی امیر صید شکار کہ نزد اتراک کاری بزرگ است جوچی متعلق بود اورا حکومت خوارزم شاہ و دشت خوار
باقصای سفین و یلغار داشت و بر عود سان و سیاست بچھتا متعلق بود اورا زلفور باسم قند و بخارا و کاشغر و بدخشان
و بلخ و غزنین در تصرف داشت و پیش ازین بحدود المالیج می نشست و تدبیر امور و راسی ما و کیامی مقرر بود و بعد از پدر
جانشین گشت بہ اہشت پناہ و ملک سپاہ و محافظت خزانہ سپہ سالاری تولخان را بود و انج بو مان خطاب داشت بعد از ما
کیامی قان بصری ہر دو وار دیگر خوانین پنج پسر داشتہ و اقطای ایشان بحد و عنای بود و آنہا در رتبہ نہ مانند چہار
بودند اورا کیامی قان پسر سوم چنگیز خان است و اولی مادل و جواد بود و دین و اسلام برد دیگران تہو مج داد
یکے از کاوان اورا گفت چنگیز خان را بخواب دیدم مرا گفت کہ قانرا بگوئی کہ مسلمانانرا بقتل رساند قان تامل کرد و
گفت لور ان مغولی واسے گفت میگفت چنگیز خان خوار زبان مغول نمیدانست و ازین کذب فوال تو معلوم میشود
پس بقتلش فرمان داد و در بدو دولت او بموجب با سامی چنگیز خان کسی ظاہر کو سفند را فوج نمیکرد روی مسلمانے
در خانہ خود بنشست و گو سفندی را پنهان فرج نمود تو ترک آن نمودہ کہ از بلخ خانہ آن در آمد پس بقتل قحاسے
فرمان داد یکے کیسے پزر و از فرات قوم کم کردند المود کہ ہر کہ آن را نیافتہ شد باو بد نصف آن با بد مسلمانے آنرا یافتہ
بود حاضر ساخت صاحب مال در تمام آن طبع کرد و گفت درین کیسے زرا زمین میسر بود و پنچہ گرفتہ ز کافی است میان اینان
چیب جاسپ اینچہ بی بقا آن رسید ہر دو را بخواند تا بر طبق مدعی خود سوگند خوردند پس گفت ہر دو دست میگفتند
کہ آن را کہ زریافتہ بود فرمود کہ کیسے پزر را بر صاحبش پسر کہ این کیسے زما این مرد نیست خداوندیکہ ہر چند اضطرر
کرد فایدہ ندانست و همچنین از سخاوتش بسیار حکایات است و از ان جملہ بہت دوزی بجزا بہت بنشست ہزار ہا
آنجا دید گفت از محافظت آنہا فرشتت حاصل نیست نہا کنند ہر کہ پیش خواہد بیاید غلایق روی بخواب نہاوند
و ہمہ را بر وند و قتی ہست بود کی بہ طایفہ آوردند بوجو و باو نسبت باش باو و ہند دیوانیان آن را از شکر بستند
دیگر روز حال بعرض رسانیدند گفت سہ صد باش باو و ہند ایشان موقوف داشتند و همچنین با ششصد رسید
پس ایشان را جمع آورد و گفت در دنیا فرود کہ جمیل چیزے باقی نماند و شما نمیخواہید ایضا بوسی درویشی را گفت صد
پانش و ہند کتاب گفتند او باش نمیدانند کہ چند است آن وجہ را برو عرض باید کرد تا بداند پس باشمارا در
سہ ہکتار تید قان دید و گفت چیست گفتند باش است کہ بغلان درویش میدہند گفت بسیار کم است پس
آن را مضاعف ساخت یکے از شکر بفراترم رسید گفت از فارس باو از نو آندہ بودم و پانصد باش قرض دارم
ظفر بود تا ہزار باش اورا دادند دیوانیان عرضداشتند فرمود اگر باو پانصد باش میدادم آنچنان کہ محروم
باز گشتہ باشد و رزومتہ الصفا گوید کہ از ہند وستان ہر مردم آنجا رفتہ و از انعام او بہرہ مند شدہ باز گشتند
گویند در سیزدہ سال کہ مدت سلطنت قان بود صد و شصت ہزار باش نزد بخلق بخشید و یک باش بقولے
پانصد مثقال طلا و یا نقرہ است و ازین زیادہ و کتر نیز گفت اند گویند قان را باو جوادین خود تمنای مال بود

کند آن برای او پیش باشد تا آن در ایام سلطنت خویش دو کس را از بخشش محروم ساخت یکی گفتن گرفت که نامهای آن
 دیده اند و یکی نشان ندیدم مگر قیام آن ظاهر کنم تا آن سید بود و در سلطنت بجای کج اندر پدید او گفت بنابر رسیدن خود
 بخدمت آن حیل کرده بودم تا رسید عرض بدعای خود کنم کج بجای ندیده ام و ندانم تا آن برنجیدها و در آنچه نداده اند که
 این احوال سلطنت او بیان کنم چه او کنای تا آن بعد از آنکه بدل چغنی را تکلیف نکرد این امر را قبول نمود و بزبان
 مغول کلاهها از سر برداشتند و کرا بیدوش افکندند پس چغنی خان دست راست و او بختن دست چپ تا آنکه
 چغنی نشانیدند و لغ بومان او را کاتبه داشت پس او را تا آن خوانند و شاهزاده گان بر سرم خویش از دور بیرون رفتند و
 سه مرد آفتاب را پر تپیدند و باز گشتند و مجلس بزم بسیار استند او کنای تا آن در خراسان نزدیک شاور و مجسمه آید بجای
 بخشید و چهل دختر با حلی و خلل بر اسپان سوار کرد و در روز چنگیز خان فرستاد یعنی بقتل شان فرمان داد و بگویند
 تا آن بعد از وفات چنگیز خان پس از دو سال اتفاق و امر کرد تا بزمان فوت چنگیز خان تا این وقت که شش صد
 هشت و شش هجری است از هر کس گناهی سرزده باشد عفو کنند پس جز باغ و لو باغ باسی هزار سوار بیغ جلال الدین
 منگونی که بر آرد با بیلان و عراق مستولی شده بود فرستاد تا او را تا اسل ساخت و در شش صد و بیست و نه هجری با اتفاق
 چغنی خان و لویخان لشکر پنجاب کشید و چند شهر بکشید و پسر خود کوک خان را با ده هزار سوار از پیش فرستاد و نگاه خطه
 از آنجا بیخان در رسیدند و کرد لویخان و چغنی خان جمله زود خواستند که چغنی خان خدمت خان چغنی رسا بنند
 لویخان بعمل آمد فرمود لشکر پانش بارانی بر سر گرفته سه روز بارانی عظیم بارید پس شروع در بر رفتن و چغنی خان در نایب
 آنحال دیده نمیچکانند و دست شان از کار رفت لویخان حمله برد و طرف یافت و بسیاری را اسیر کرد و فرمود تا آن
 قوم عمل لغطابجا آوردند خان خبای این خبر شنیدند آتش افروخت و خود را با زن و فرزند بسوخت و موجود سلطنت
 رسید و در سال سلطنت کرد و لشکر او کنای تا آن بر بافتن که آنرا جنگ بس نیز خوانند استیلا یافتند سو جوا اطاعت کردند
 بخدمت تا آن بس بر دتا در گذشت تا آن بر بجای نیز استیلا یافت و تا آن قصر قریشی در فرا خرم و چار دیواره
 آن دوازده روز راه بود که چوب و گل بر آورده و دریا بران نشانید چون سر کار خواستی کرد فرماندادی تا از یکماه شکار تا بجا
 آمدندی و تا آن عملی کار کردندی را قهر و خف گوید همچنین قایم خان بن محمد خان نیکش باشکار سری عظیم داشت و در
 قصبه ایستی فرخ آباد چار دیواری شکارگاه چند فرسخ ساخته بود در آن تا آنها شکار میکرد و با بچه تا آن در شش صد
 و سی و شش هجری ایران بلخ و هرات را بولن ایشان فرستاد تا آن شهر را آباد ساختند و در شش صد و سی و شش
 قریبای عظیم کرد و در هشت سال پیش کنوک خان و دیگر شاهزاده گان که در شش صد و سی و سه هجری تیسر و لای
 ارس و فرکس و بلخار رفته بودند منفر ساختند باز آمد و درین سال تا آن در گذرشته بود بعد از منگونی تورک که
 خاتون سلطنت نشست چه کنوک خان بنا بر تیسر و ولایتی رفته بود و با بچه فاطمه خاتون نام عورتی از هوسن که
 پابری افتاده بود و در دولت تورکها خاتون مستولی شد و اکثر کار بار و بخوابی نهاد و بالاخر تمام با جره کرد و کنوک خان
 که تیسر بعضی ولایت بود و در رسید و پر شخت نشست اما که از فاطمه خاتون کینه و رول داشتند کنوک خان را برانگیختند

و عملاً با او بی وفایی را در وقت در آن گشتند کیوک خان بن او کیانی قاقان چون سلطنت گشت از آن گاه قبول
 گشتند و قتل گرفت که بعد از سلطنت نگاه چنگیز خان برادران و فرزندان باشد و بعد گشتن میسر نشد چه حکومت تخنگاه چنگیز خان
 به حکومت آن پسر لوبخان بن چنگیز خان گشت و در ترتیب بسیار گوشتید ترسایان بزرگ شدند و مملکی از او حاصل کردند
 که سلطنت آن را خصی کنند یکی از ایشان نشان گرفت و از بارگاه بیرون آمدند و شکار می کردند و شاه که با او خود میگریزند زنجیر
 بگشایان میداد و در افتادند و دو خصمین او را برکنند مثل مشهور است چاه کنده را چاه در پیش است بالجملة ترسایان فریبت در
 گزشتند بعد از آنکه خان حکومت تخنگاه چنگیز خان بشکوه قاقان بن لوبخان بن چنگیز خان و برادران او رسید اکنون چند
 از اولاد قاقان که در بعضی از جهان سلطنت یافتند باز گوئیم از ایشان است قید و قحاک بن کاسین بن او کنای قاقان
 سلطنت گشت و در مقصد بود و بجزی در گذشت و او کوسه بود و بکارم اخلاق اشتها را داشته و این رباعی
 او را است رباعی اندر حق تبار و شاه یکیت به محبوب مقر بان درگاه یکیت به بتخانه شدم و ووش تی را دیدم
 انگشت بر آرد که دست یکیت به و اما داد یکی از بزرگان میل کرد و این خبر فند و آگاه موی سر سو گرفت و تفاوت آغاز
 نهاد و هر که می بود وقت آنکه فرزند که در شکم داشت هلاک شد پدر او را دپس را دست در گردن نشاند نگاه قدم فرستاد و
 تخنگاه آن چند در قتل او الحاح کردند فند و گفت از قتل او نفی نیست پس امر فرمود تا او را صد چوب زنند و در خنجره استاره
 کرد که در چوب بر هم بندند و در پارچه بسته باوزند پس پسر آنرا گفت شرم ندارد یکدیگر بیگانه بر فراس خواهر ساسد آنگاه دختر
 دیگر خود را با خود او و از آنجا او کنای قاقان است علی سلطان که از سو تیمور خان نیر چغتای خان خلیف بر الوس
 چغتای بیست یافت و بعد با قتل خان و قاجوئی بسا در که توقع کوسه خان بود پاره کرد و امر مخالف او گشتند او را بگشتند
 و از ایشان است و اشمنده چه اعلان بن صد و مان که با شماره امیر فرخمن بجکومت الوس چغتای رسید و پس
 از پیش شیور گمش خان در مقصد و بنتا و یک بجزی بفرمان صاحب قران امیر تیمور گورکان بجکومت گشت
 و بعد از و پیشش محمود و بفرمان صاحب قران جانشین پدر گشت و در مقصد و پنج بجزی در گذشت و بعد از و کنسی از
 احضا و او کنای تا آن سلطنت نرسید و که لویس خان پسر چهارم چنگیز خان است در سخاوت و مروت و فتوت
 نظیرها شده و نیز جنگ با فرنگ بوده بغایت دوستی تا او کنای قاقان داشت وقتی قاقان بیمار شد ترکان بر مادت
 خویش آفسون خواندند و در رخ قاقان را در کاسه چوبین و شیشه آن را پر آب کردند و گفتند هر که از خود بگذرد و این آب بنوشد
 بین نیرد و قاقان سنبقا بیاید لوبخان از غایت محبت که با قاقان داشت او را بتوشید و قاقان در ساحت شفایافت و لوب
 بعد از چند روز بر و این واقع بر قاقان نهایت صی شود فرمود که دیگر کسی نطق لوبی بر زبان نیارد چون این را از زبان مغول
 و سگ گویند بفرمود تا پس از آن این را گوید و گویند و لوبی چهار پسر داشت منکو قاقان و ملاکو خان و اریق لوباکو خان
 فرزندانش بملکت ایران سلطنت کردند و آن سه دیگر تخنگاه چنگیز خان بجکومت رسیدند اول ایشان شکوه قاقان
 بن بوسه خان با قاقان مالو جان بن جوچی خان صاحب دست قباوق و اکثر بزرگان چنگیزی با دست شه
 و ملاقان پس بجزی از جنای و برادر دیگر ملاکو خان را با عراق تعین فرمود امر کرد که از پسرده بفرود و نفر با آوردند و دست

در قتل او

هو بر پلکونان جمع آمد و ازین لشکر مشکو قان قیاس باید کرد و فرودنش صد پنجاه و سه سحری با شصت نوبان لشکر کشش صد هزار سوار و پیاده
 نیکس که مابین و پیری که چین نامند و حرکت آمد و با چین رسیده حاصر قلاع آنجا پرداخت و کاری بساخت و در لشکرش و با انقاد هر چند گفتند باز کرد
 نپذیرفت و در شش صد و پنجاه و پنج سحری هانجامد که گذشت که او کینای قان مشکو قان را عظیم محترم داشتی یکی او را گفت چندین ساله در قتلیم او
 چیست گفت با وجود آن زنده باشی بنی که فرزندان مرا از او چه رسد و آنچه ان شد که مشکو قان و توی بنی چون و ما چین در حرکت آمدند و هر کاشرا
 بر طاعت جوابی با صواب گفت قان روی با و نهاد چنانچه گذشت هر دو خانه فراموزان رسیده سلیمان و پس آن کبرک خان ما در آب غرق کرد
 با بکل و بعد او مسلمان در آمد با شیع یافت چه در ایام سلطنت او ابدی توت ثبت پرست و اما در چنگیز خان در پیش نایب بام کسان خود
 در ساخت که در روز جمعه بیگام نماز مسجد بروند و مسلمانان را کیشند این حدیث مشکو قان رسید اینی توت را بخواند و به پیش نایب باز کرد
 و امر کرد تا او را قتل رسانند و تا آن مسلمان نبود و حاصل بعد از مشکو قان برادر قو بلا قان بن لولیان ابن چنگیز خان در قتل
 خود را پادشاه خواند و میان او و برادرش اربق لوکاسا ربات اتفاق افتاد بالاخر پادشاه بخدمت قان شتافت قو بلا قان چار و لوار می
 از نیلان ساخته و اربق لوکارا با خواص و خواصین آنجا فرستاد و در راه فرج و دخول سدد و ساخت اربق لوکارا آنجا بود تا آنکه درین
 ششصد و شش سحری که گذشت پس قان آن در نگاه چنان شب در خواب دید که از راهی که او رفته اند که او را دور و دور بود یکی جنای دو گدای را
 نام داشت و بر جنای خشد و خدا میله کرد و او را میله پادشاه گفت قان او را بطلبید و زیر جنای از ترس قلب از قلع چین گرفت و بگم
 آنچه متصل شد قان سپاه فرستاد تا آن قلعه را محاصره کردند و زیر جنای از درون قلعه بیایم داد که اگر قان از گناه نادانگردد چنان
 کنم که قلعه سخر شود قان پذیرفت و زیر جنای بچلی از امرای قان را قلعه پر دو انی قلعه بگرفت و قلعه بدست آمد گویند که در زمان او
 میبود ان ایران بمرغ ابا قان بن پلکونان رسانیدند که مسلمان گویند که خدای زبده لقتلوا لشکرین کافه میز استند که با ان امر
 مسلمانان را کیشد ابا قان گفت قو بلا قان از سن داناست پس حال با و عرض داشت قان مولانا می با الدین با و را انتری را
 بخواند و از ان سوال کرد مولانا منی ان آیه بگفت قان گفت چرا لشکرانرا نیکشند گفت ما لا قدری نیست اگر شمار نیست ما راست پس
 مولوی لا قتل رسانید و خواست که با جمیع مسلمانان همان کند بدالدین یعنی از علما و حکما بود گفت مرا نزد قان برید و اب بگیم پس نزد قان
 رفت گفت قال اللہ تعالی لقتلوا لشکرین کافه منطاب بر رسول و اصحاب او است که مشرکانرا قتل رسانید چون چنگیز خان و اولاد او بر سر
 زمینها تمام خدای مینوسید بگویند مشک با شد قان از ان غرمت و گذشت و او پیوسته با علما و فضلا هر طائفه محبت داشتی بعد از شش
 امر کرد تا قان مجید و توریث و انجیل و زبور و کتاب ساکونی را به معمولی ترجمه کردند و بعد از ترجمه اش تمیور قان بگم نشست
 و در عهد او بسیاری از مولان مسلمان بود و بعد از او و دو نفر دیگر آمدند بن بیغلا بن قو بلا قان پادشاه شد و عهد او مسلمان
 و بعد از ان امتیاز یافت گفته اند که او مسلمان بود و بعد از او قتلگی قان بن بر بن حکیم بن قو بلا قان پادشاه شد و از سب
 نصاری آمدشت و بعد از او سه تن دیگر از ایشان سلطنت کردند آنگاه با مدعی قان پادشاه شد و آخر در نگاه چنگیز خان قتلیم
 بود سلطنت نشست و او از این قان است و بعد او بمغور در جنای خروج کرد و بران مملکت سبیل یافت با مدعی قان بگرفت و
 بخدمت امیر تمور صاحب قران پیوست و مسلمان شد و صاحب قران خواست که او را بملکت موروث برساند لاجرم با شصت هزار سوار
 روی بد آنجا آمد و در راه گذشت با قان به قلاق رفت و بر فراز استیلا یافت و در گذشت پس از آنکه زمان قان امرای

و در

توی احوال بود که در آن زمان از سزای نوبه و غیره بفرمان هر که در میان تخت نشینی او داد و پادشاهان گفتندی دیگر پادشاهان بنام او
 بنام دیگران است که اولادش در ایران سلطنت کردند چون برادرش بگوشا بن پادشاه و شهبان سواد فیض آباد بن پادشاه و ملک شمس الدین
 کزلی و امیری بجزت و دیگر والی خراسان و کسری و سمنند و چون بر چون پل سبته بگذشت سلطان بکنج الدین سلجوقی والی روم و اما یک سده صاحب
 فارس بلازمست رسیدند پادشاهان اول خاندان طایفه الموت را برانداخت و از آنجا همت هر قدر که یافت قتل رسانید چنانچه در میان گذشت
 معتمد چون از سر راه مهرا ن در اجبت کرد و ایلج بر دهم عباسی خلیفه بغداد فرستاد او پنیامهای درست داد و پادشاهان برنجید و با ستروان خواج
 نصیر الدین طوسی بدو بیعت نمود و در خلیفه را قتل رسانید و کرد آنچه خواست و در ضمن بغداد گذشت پادشاهان اکثر از بلا و شام و غیره بگریختند
 و در ششصد و پنجاه و نهمین میان پادشاهان و ترکستان خوجی خان بن چنگیز خان پادشاه و شهبان قباقر و شهبان قباقر و اکثر طایفه ترکستان
 را بود و پادشاهان بنامش چون ماری و حمید اما فرستادند که بتلافی قیام نماید و او ملکی قاسم بود و در قریه حلهت و تعمیر کیمیا اموال و اوزن
 کرد و در پنج املحای او سبته که بنامش مشهور گشته چه او در خطاب ایچان بوده و در حیات خویش حکومت مازندران و خراسان و کابل و غیره
 پادشاهان و او را در ایجاد ساخت و بر دیگران پس از او نیز ان مملکت ایران و غیره تقسیم نموده و در گذشت تاریخ نویش خواج
 نصیر الدین طوسی گوید در چاهجی چون پادشاهان از زمستان که شد و کرد تقدیر ازل نوبت عمرش آخر در سال پیشش همد و شصت و سه
 تاریخ رسول بود که شب نوزدهم بدر پنج آخر بود و پادشاهان پسرش اباقا خان بن پادشاهان سلطنت نشست و او ملکی بارامی بود
 بود و خواجه نصیر الدین طوسی در روز جلوس کرد چند از روی نصیحت بعضی رسانید اباقا خان برادر خود بسبب موت را بدست آورد و برادر
 و کیش افران را حکومت مازندران و خراسان و مملکان و لوزان و لوزجان و پادشاهان لوزان که بدو تیره خرابان است بر دهم و در پای پادشاه
 را بدست آورد و در بار سوم افران لوزان را آنگرستان فرستاد و خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان را بدست آورد و در مازندران و دیوان
 و افران کرد و در هرات و سیستان را بشمس الدین کرت و فارس با بانگ سامری و خواجه بهاد الدین بن شمس الدین صاحب دیوان را
 باصفیان فرستاد و تیره را در مملکت ساخت بجز که خان صاحب دست قباقر با سده هزار سوار و تقدیر او کرد و اباقا خان متوجه افران کرد که بگذ
 و حقیقت کرد که خان عبور مشکل دیده خواست که فلبس و دو آنجا از آب بگذرد و در راه بعضی شده و در گذشت و سپاس بیعت با شهبان
 و او را پیش از سلطنت با ابراق خان و امیری ماوراءالنهر زرمی صاحب اتفاق افتاد و با لاف و ظفر اباقا خان را بود و اباقا خان در ششصد و
 هشتاد و از شهابی بغداد آمد و بهمان شد و در بعضی شده و در گذشت قطعه چوب شست روز بر آمد ماه و بیچ و در خرد که بر کس نمیکند این
 چهارشنبه هنگام صبح در میدان در سیال ششصد و هشتاد و در گذشت القاب و بعد از او برادرش احمد خان متبنی خواجه شمس الدین صاحب
 دیوان پادشاه شد و او را از افران نام داشت چون مسلمان شد سلطان احمد خان ملقب شد و تاجان خراب ساخت و سپاهیان
 و بعد از او در خوجان بن اباقا خان بن پادشاهان و پس از او برادرش کنجا تو خان حکومت نشست و بر دهم شتابت و تصرف بنامش
 و در ششصد و نوزدهم یک بگری تمامی زندانیان را با کرد و با لاف و ظفر اباقا خان بگذر قتل رسانید و بعد از او پادشاهان بنام
 بن پادشاهان چند ماه حکومت کرد و بر دست مارخان قتل رسید حازان خان بن احمد خان بن اباقا خان بن پادشاهان بنام
 بن پادشاهان سلطنت نشست و او را در مملکت قبول بود و در مملکت ان شود و او را قتل رسانید و در مملکت باقی ماند و پادشاهان
 امیر که در آن زمان قتل رسانید بود و در کشت گردید که از زمان مارخان و فایر هر دو پادشاهان بنامش بود و طلب حراج با این میگردد

و در بهار آن نخست پای متوجه پایا میشد و در سن شصت و نه هجری فرجام سید طیب و سید محمد بن ادیبی که ایشکوت و ذرات و شتر و ناز و
 بتاریخ شمش سبدل ساختند با بجزا عا انخان قصد دیار مصر کردند و بر پادشاه طبر یافتند و در آن سرگرد ده هزار مرد و سبست هزار اسب بستند
 اقتاد فرقه متولان سبحی تمام انقوات بگذشتند عا انخان و بعد و فاطمان امرای نهمزم را چوب با ساق زد و امیر خویان را که گن شاخت
 نظیر رسانیده بود و خلعت و اوجیت موافقت بزرگان سرعوب نمود و متوجه قردین شد و بعد و دان و گذشت و این بزمین گوید قطعه بسیار
 بقصد و سز جری از شوال و بر روز پانزدهم وقت عصر کیشد بد شد از لوازمی تو درین سجدان همان مهابتوی خلد که با او اجمان از پیشین
 و بعد از در او شش التجانیو سلطان که والی خراسان و مازندران بود و سلطنت نشست و سلطان محمد زنده امده لقب یافت و امر کرد
 تا سر عا هم و دنا تیر طویل بالند و نیز لاله الا الله محمد رسول الله ساختند و اسامی ائمه معصومین ثبت کردند حکایت بنای سلطانید و صیانت
 کردن جمله افاضل و اکابر ممالک ما و سلطانید که گزشتت و از عجاایات التجانیو سلطان آن بود که مخفی را نیکام بلوغ در روزگار گرفت و بعد از
 چند روز آلت و صیانتین از موضع مخصوصش پیدا آمد تا تاریخ فوت التجانیو سلطان محمد الله مستوفی گوید فرود از مقصد و شانزده چونه ماه گذشت
 از گاه و گلاسه سوری شلو گذشت و بعد از او پیش ابو سعید خاق بن التجانیو سلطان بود و از ده سالگی در مقصد و مقصد هجری گذشت
 سلطانرا امیر خویان و دشت و گیر را امیر سوچ و الی بعد او گرفته بر تخت نشاندند و در آن آوان امرایان با رعایا شد میکردند و سلطانت
 ایشانرا گفت اگر مصلحت و انید همه رعایا ما فاست کنید بشرط آنکه هر سوم از بدن نخواهند گفتند فی هر سوم شاه نماید و همان از عجاایات
 است اگر رعایا را قارت کنم عارت و ذراحت نماید سلطان گفت هر گاه چنین است و در رعایت رعیت سعی کنید و مملکت مهر بگردانید و در عهد
 سلطنت ابو سعید با در خان تیمور باش بن امیر خویان که حاکم روم بود یعنی کرد و سک و خطبه بنام خود نمود که من مهدی آخر الزمان هستم
 امیر خویان با لشکر بسیار متوجه روم شد تیمور باش بعد چنان نزد پدید آمد امیر خویان او را حبس کرد و بخدمت سلطان پیوست بر رعایت
 حرمت خویان گناش بخشید و با پس ایالت روم داد و در مقصد و سبست پنج هجری سلطان ابو سعید با در خان بغداد خاتون بنت امیر خویان
 را که در حیات لکاح امیر شیخ حسن ایلیکا فی پسر عمه سلطان ابو سعید صاحب روم که شیخ حسن بزرگ عیادت از دست آنرا بدید و عاشق شد
 و چون در روز پادشاهی چنگیز خان مقرر بود که هر روزی را که پادشاه خواهد باید که شوهرش او را طلاق دهد امیر خویان پدر بغداد خاتون را از خان
 آگاهی دادند خویان در غضب شد و جوابی درشت گفت و سلطان برنجید و نظر هیچ ترانست گفت و آخر الامر خویان بیان را برانگشت
 و در سال بقصد و سبست هجری امیر شیخ حسن ایلیکا فی طوقا و کرد بغداد خاتون را طلاق داد و سلطان او را بخواست و از کمال اختیار
 بغداد خاتون طالع زویان که مانده بودند باز بدولت رسیدند و تاریخ فوت سلطان این ایات است قطعه چون گذشت از سال هجری
 بقصد و یاسی و شش و از ربیع آخرین هم سیزده بگذشته بود و در تقاباع از سلطان عظم ابو سعید و دست تقدیر الهی از سرشاهی بود
 و بعد از او از تاجات که از احقاد ابن لولکان بن لولیمان بود و سلطنت نشست و سمرالدین لقب یافت و در بدولت خود بغداد خاتون
 را بخدمت پاک ممالک دست تهاق و اسلات وارد و سلطان ابو سعید را بر سر ملاک کردی لقب رسانید و در عهد او دولت آن چنگیز خان بنیست
 شد و امیر طبر پادشاه خان سلطان ابو سعید با در خان موسی خان بن علی خان بن پاندخان بن طرائی بن هلاکورا سلطنت بود
 و از دیار مکر قصد تبریز کرد و در بلخان موسی با ایشان آورد و در روزم از پانخان و در خول بترتیب داد و در یکی خرد جای گرفت
 و دیگری خواجه غیاث الدین مدینه بنیست را بجای داد و هر دو لشکر کردی بزم آورد و امیر طبر پادشاه مکر را بشید و چندی از تاریخ

و سایر

حدیقه الاقاب

و ساری بقول خیاث الدین که هر کدام از نظر خود بوفعرت سواد با هر کدام او را بر شیدند که آن نوح و دیگر نیز سیت رفته سپاه از باخان آنرا باور کرده و هر دو نوح
 بنسبت رفتند امیر علی پادشاه ظفر یافت و خیاث الدین و میرزا گرفت و لشکرات رسانید پس از آن از باخان بدست آورد و کشت و موسی خان سلطنت
 نشست و امیر علی پادشاه رنجیده مخالفت کرد و تر و شیخ حسن ایلیکانی صاحب سوم رفت امیر شیخ حسن مجر خان نیز زاده پلاکو خان را سلطنت نمود
 و اسرار را بر تیا بت سوگم گذاشت و قصد تریز کرد و تلاقی فریقین دست داد امیر علی پادشاه خواست که حلیه کند پس امیر علی شیخ ایلیکانی نوشت
 که تریز در میان مد پادشاه است همان تریز که در گوشه قرار گیریم تا آن هر دو با هم رزم کنند هر که اظفر باشد خدمت او ستایم امیر شیخ حسن قبول کرد با
 دو هزار سوار جدا شده بگوشه با ایستاد امیر علی پادشاه بر باز فوجی بگوشه رفت و قرآن گرفت نوح موسی خان بر لشکریان مجر خان حمله کرده و غالب آمدند
 علی شاه پادشاه شد و خواست که تجدید وضو کند از اسپر و آمده بگوشه رفت امیر شیخ حسن ایلیکانی آن بدید و فرست یافت بر نوح علی پادشاه حمله کرد
 و کار او و هم پایشان را بهشت مظفر و منصور با مجر خان به بخت فرستاد و دشمنان را که مجبور به سلطان ابو سعید بباد و رخا بود بخواست مهال
 بغداد و خاتون را بان مبدل ساخت تا هم گوید که کرد که تیا بت و در سال مقصد موسی و شست هجری امیر شیخ حسن خوبانی المعروف شیخ حسن بزرگ
 منزم به تریز رفت و شیخ حسن کوچک ساقی بیگ بنت اتجانو سلطان را سلطنت برداشت و غرم رزم شیخ حسن بزرگ کرد و آخر معا کله
 رویداد و در آنوقت در هر سه سو ای پدید آمد امیر حاجی طغیانی و دیار مکر و امیر اسان و بعضی از بلاد دوم و ملک اشرف بن محمود ساس
 بن امیر شیخ حسن خوبان در برجی دیگر از روم استقلال یافتند و سپران امیر اکراچ بر کرد و اسان و خور و اسان و اولاد امیر شاه رجبی فارس و
 شدند و سید جلال الدین میران و عماد الدین سنائی و در اصفهان و امیر مبارز الدین مجر مظفر که ذکرش در جوف گذشته در هر دو ملک قطب الدین
 غوری در کرمان و ملک شجاع الدین در مین و ملک محرز الدین حسین کورت هرات قطعا تیمور خان دوازده ندران و بعضی از فراسان و امیر
 از عولشاه در خوش و سرد ازان در سپردان و امیر عبدالنذیر امیر طای در قستان قرمان روگشتند و ایشان همه از امرایان اولاد
 چنگیز خان بودند با همه امیر شیخ حسن کوچک و ثونی نداشت قطعا تیمور خان از ناز ندران بخواند سلطنت بر کرد و قطعا تیمور خان با سپاه بسپاه آمد
 و امیر شیخ حسن بزرگ با وی دوست امیر شیخ حسن کوچک قطعا تیمور نداشت که اگر پاس اتفاق کنی ساقی بیگ را در جباله کجاق تو در تورم قطعا تیمور
 شاد شد و با نوشت که من از تو ام باید که خوبان ایلیکاسان را بقتل رسانید امیر شیخ حسن کوچک همان نامه را نزد شیخ حسن بزرگ فرستاد
 پیغام داد که مرا دشمنی پنداری و آنرا که ماز ندران میخوانی نامه چنین نمی نویسد امیر شیخ حسن بزرگ حیران ماند آن نامه را نزد قطعا تیمور خان
 فرستاد و قطعا تیمور خان از غایت انفعال راه ماز ندران پیشگرفت لشکر خپان از یک سو یک جدا شد که چه نویسد امیر شیخ حسن کوچک از هم خوبان امیر شیخ حسن بزرگ
 جهان تیمور خان نیز زاده اباقا خان سلطنت برداشت و شمس الدین و دیگر یار با او ترا داد و امیر شیخ حسن کوچک دید که از ساقی بیگ
 سلطنت نمی آید سلیمان خان بن سکی سموت بن پلاکو خان را بر تخت نشاند و ساقی بیگ را در سلک از دواج او کشید پیش ازین ساقی بیگ
 را از نانا خان در کجاق داشت با همه سلیمان خان بر ازان و موغان و ادجان و آذربایجان و گرجستان استیلا یافت امیر شیخ حسن بزرگ با سپاه
 عراق و بوز و یار که و خورسان با امیر شیخ حسن کوچک رزم کرد و منزم گشت امیر شیخ حسن کوچک ظفر یافت و در مقصد و چهل یک هجری با طایز
 به تریز تریز کرد امیر سورمان ابن امیر شیخ حسن کوچک خوبانی بخد مت آمد و حکومت عراق و عجم یافت و از اولاد پلاکو خان آخرین ملوک
 انوشیروان خان است که ملک اشرف و برادرش ملک قیصر و را سلطنت نشاندند و گفتند که از اولاد پلاکو خان است و امر کردند
 که از نانشیروان عادل خواستند خود ظلم و جور پیش گرفت سورمان خوبانی بدایه بگریخت و از آنجا بروست امیر ایلیکانی بن شیخ حسن

ایلیکالی گشته شده و بعد از وفاتش در آن خان از اتحاد پلاکون خان کسی تسلطت نرسید و کرمی خان اتحادی خان بن چنگیز خان بزرگترین برادر او
 بوده و ابو مش خوجی که اکنون مانوس از یک مشهور است با وی پیوند نمود و داد که قوم مکر بن چنگیز خان که هنوز دولت رسیده بود غارت مکر و
 رخا نویسی را که طایفه یونانی برودند با او شاه بگریه باورنگ خان تمام آن زن را با احترام نزد چنگیز خان فرستاد و خان لیسری آورد چنگیز خان
 او را خوجی نام نهاد یعنی همان رسیده و در آن در پست خوجی طعن کردند و ایلیان الحقی نداشت چون چنگیز خان داشت تجمیاق مسخر
 ساخت حکومت آنجا بود و بعد از فتح خوارزم خوجی خان از برادران رنجیده بدشت تجمیاق رفت چون چنگیز خان از مملکت ایلیان
 بازگشت بخیرت آمد بعد از آنکه پیش نمود بدشت مراجعت کرد شش ماه پیش از پدر و رشتند و بخت بدست بدست و بعد از
 پیش با تو خان بگوست و شت تجمیاق و بلعنا و الان رسیده او جودی مسخر و داشت نربانی که بدرگاهش آوردند و پیش از آنکه بخواند
 سیار و برود و خشدی تا نقصد هیچ دین و ملت نگردی و در عهد کبک بن او کتای تا آن متوجه اربین و زوین شده بخوس رفت و منتها و
 هزار کس کشت و آن مملکت را بکشید و آنگاه روی ملک و ما شفر که بفرنگ متصل است آورد و نصاری با چهار صد هزار قصد او کردند
 با تو خان زرمی صعب کرد و طفر یافت و بدشت تجمیاق بازگشت و او آنست که منگوا تا آن کولنجان را بعد فوت کبک بن آن
 تا آن بر تخت چنگیز خان نشاند و آن در احوال منگوا تا آن در گذشت و او شهر سراسی بنا نهاد و بعد از او برادرش ترک خان پادشاه
 شد و سلطان متدین بود بر فعال پلاکون خان اعتراض میکرد و میان ایلیان و شت خواست چنانچه گذشت و بعد از او پیش منگوا خوجی
 بگوست رسیده و بعد از نویسی بگذشت که در حافظه خوجی خان مخالفت خواست و بالاخر ملک بفرزندان او بدین خوجی خان رسید
 و ایلیان دو فرقه شدند اول سلاطین دست راست که ارس و بلعنا و در تصرف ایلیان بوده و ایلیانرا کول آواره گویند و دوم
 سلاطین دست چپ که از الف با مر آن ایلیانرا بود و آن طایفه را آق آورده خوانند و در و گروی کول آورده اول پادشاه تو قیام
 بن تریلوقوی بن خوجی خان است از خارا خان او را با خان طلب داشت و در مقصد و ده بگری و گذشت و بعد از نویسی
 طفل خان پس از نویسی او زبک خان بن طفل خان بر تخت نشست و مساترا اوس خوجی تا آن را مطیع ساخت پس از آن
 اوس خوجی بنام او استتار یافت چه ایلیانرا از یک بنوانند را هم گوید قوم او زبک که مشهور اند ظاهر عبارت از خوجی خان بن
 خگنه خان است که قصد در عهد او زبک خان اسلام در آن دیار بجایت قوی شد و بعد از نویسی حال بیگجان سلطنت
 نشست و کتکش بر تیره بود که وقتی قانچی محمدی الدین از ظلم ملک اشرف خویان شکایت کرد و حالی بیگجان بگریه و از شهر برای با صد هزار سوار
 متوجه آور با بیجان شد و درین یورش سیاه او را در و نوبت بر راهات عبور افتاد کسی بگریه از آن شکست و با تو بیجان
 رسیده ملک فرزند اکتشت و بدیای خولیش بازگشت و بعد از نویسی بیگجان سه سال سلطنت کرده و در مقصد
 بگری در گذشت و پس از کسی از کوک آورده سلطنت نرسید و دیگر در گروه آق آورده اول تو و اسکا بن لوقان لوی
 بن آورده بن خوجی است و از اتحاد اوست تو قیامش خان بن ابوالخواجه اعلان که با داد صاحب قران ابیر تیمور گوید که آن
 حکومت دیار خولیش یافت و آخر با صاحب قران مخالفت آغاز نهاد و مکر باورنم کرد و در دستار سلطنت یافت و در مقصد
 هفت بگری و در عتبت و سرگردانی یافت و بدی از آن در ترمیم صاحب قران امیر تیمور با او بود و بعد از تو قیامش خان
 با پانزده کس و گریه بعد دیگری بگوست رسیده و از اینها است نه اقی بیجان بن تیموری اعلان بن اوس خان

اصح مستم

که بجهت خان بن توغیش خان خروج کرده و در شهرت و بیعت و در پیجری با و راه انهر رفت و از میرزا الغ بیگ بن میرزا شاهرخ تربیت یافت با در اول شهرت
 بجای بازگشت و در شهرت و بیعت و در پیجری با بجهت خان مصاف داد و غالب آمد و سلطنت نشست و کفران لغت آشکارا کرد و در
 با و راه انهر نمود و در احوال مستحق با میرزا الغ بیگ مصاف داد و ظفر یافت و با و راه انهر تاریخ کرد و آخرین آن گروه حسن نظر خان
 بن قاسم خان بن سگ خان عالی بیگمان بن یراق خان سلطنت رسید و در زمان او احفاد شامی بن خوبی خان خوارزم و با و راه انهر
 استیلا یافتند و سلطنت کردند و اول ایشان ابوالنجیر خان است که بدو از ده نسب بنجومی جان بن خلیفه خان میرسد بدو شهرت
 بجای داشت و در شهرت و بیعت و در پیجری از مسکن خود بنجوزم آمد و با بر ابراهیم بن امیر شاه ملک را که بجهت خان شاهرخ ابن تیمور صاحب
 والی آندیا بود شکست و استیلا یافت و سلطان ابوسعید گورکان را استرداد نمود و با و راه انهر عبداللہ والی سمرقند غالب آمد و بر
 با و راه انهر مستولی گشت و ابوالنجیر خان بنجوزم والی بوده تا در شهرت و بیعت و در پیجری در گذشت و بعد از او پسرش
 شیخ صدر خان سلطنت رسید و پس از او از برادرش محمد خان بن شاه رواق سلطان بن ابوالنجیر خان المعروف
 به سگ خان که بنجوزم بر تخت نشست و او اول کسی است که از سلاطین افریکیه به امیر با و راه انهر مستولی شد و با سلطان
 محمود خان بن لولش خان صاحب الواس خجندی و او آغاز نمود و با و راه انهر در شهرت و بیعت و در پیجری بر سمرقند استیلا یافت و کلاسه کل
 رفت و در رعیت او با بر باد شاه از اندجان در رسید و سمرقند گرفت سگ خان سمرقند شد و با و راه انهر استیلا یافت و در
 که سلطان محمود خان صاحب بخولستان و الواس خجندی را و واقعه افتاد ملک بگذاشت و حکم سابقه سوت با و پناه آورد و سگ خان
 و در بنا بر نیکی که با و کرده بود سلطان محمود خان را در کنار دریا می نمود به قتل رسانید و خود در نصد و شانزده بگری در
 زرم از دست شاه اسمعیل صفوی قتل رسید و بنجوزم از تصرف او لادش بدر رفت و با و راه انهر تصرف ماند و از ان گروه
 عبداللہ خان دوم بن اسکندر خان که چون پدرش اسکندر خان به بلخ مستولی شد و در نصد و بنجومی در گذشت
 عبداللہ خان بجای پدر و با و راه انهر سلطنت نشست و او ملکی عادل و در بر و اقبال مند بود و پیوسته با علما صحبت داشت
 و در رعیت احرام ایشان مبالغه کردی و بعد از او با و راه انهر و ترکستان با ما سکند و بلخ و بدخشان و خوارزم صافی ساخت
 و پسر و باغ لشکر کشید و بنجوزم ساخت و در نصد و بنجومی بگری لشکر بخراسان کشید و هرات را محاصره کرد و بعد یکسال تصرف
 بکشید و علی قلینان شامو والی انجرا را بجمع کثیر از قزلباش قتل رسانید و دیگر سال پیش عبداللہ من خان لشکر بسجستان
 کشید و گرفت و حاکم آنجا است خان اسپا حلو را بکشت و در گشایان رفته غلبه بقتل نام کرد و بسیاری از سادات و اکابر را قتل
 رسانید و او تبصره بجو موصوف بوده و وقتی در لشکر قصد کرد و نزد عبداللہ خان پیش از نصد و بی چند پیوند و ناچار
 روسی گردان شد و شهر رفت و پسر ادعای بد کرد و گفت مدت عمرشست بدین من نه نموده بود و هم امروز بشومی این پسر در ان گرفتار
 شد و پسر خواجه که از دولت سلطنت محروم ماند و با آخر چنان شد که عبداللہ من خان بعد از پدر زیاد از چهار ماه عمر نیافت
 با و راه انهر عبداللہ خان بعد از نصد و بنجومی پسر و با و راه انهر خراسان دست یافت و با و راه انهر بلخ گشت و لشکر بدخشان که
 از تصرف بدین نصد و بنجومی محروم بود کشید و محرومان میرزا ابن میرزا شاهرخ بن میرزا ابراهیم بن میرزا سلیمان که آنجا خروج کرده بود
 مندرم بکابل کشید و بعد از آن با و راه انهر صاحب کرده بود تا آنکه سمرقند در گذشت و در من کبیر انوش بگری

تیمار تا کم شد تا پنج دست و بعد از ولایتش عبدالعزیز بن عثمان بجای پدرشست ظلم پیش گرفت و بسیاری از امرای پدر را قتل رسانید
 و بالاخر بعد از چهار ماه و دو تن از ایشان هلاک گردید و بعد از پنج تن دیگر بعد و دیگر سلطنت کردند و ششمین آنجماعه و آخرین
 ایشان امام علیخان است که پادشاه شجاع و مددشنان برادر پدر محمدخان بود و امام علیخان بچود و سخا و شجاعت میداشت و
 هر چه بدستش می آمد می بخشید چنانچه گردید هرگز در طولید اشش زیاد از دو واسپ نمی ماند و بعضی اوقات ابراهیم می بخشید و دیگر
 از اولاد جوجی خان که ایشان نیز در خوارزم حکومت رسیدند اول ایشان ایلیپارس خان است چه دینی سگ خان
 پدر دست شاه اسمعیل صفوی قتل رسید شاه اسمعیل ایلیندی بیگ را ایالت خوارزم داد و ایلیپارس خان قویاق لوزی داشت
 تقبیل خود را بخوارزم رسانید و استیلا یافت و بعد از او دو تن دیگر بطنا بعد بن ریاست کردند وندی یازده هجری آن گردیدند بسیار
 بن خرت خان است که سلطنت خوارزم رسید اطاعت شاه طهماسب صفوی کرد و کر ختتای خان و فرزندان او
 ختتای خان پسروم چنگیز خان و الواس ختتای یا و منسوب است و رسن ششصد و نوزده هجری در قتل
 چنگیز خان از کنار آب سندی بازگشت حکومت ماوراءالنهر و خوارزم و بلاد القزوین و کاشغر و بدخشان و بلخ و غرین او را
 داد امر توره و باساق با و تقویض فرمود و ختتای خان تا آنکه برادرش توره و اما او کنای قان حرمت بسیار میداشت
 روزی هر دو برادر شراب میخوردند و بسیر رفتند و با یکدیگر اسپ بگریختند اسپ ختتای خان در گذشت پس هر دو بخانه باز
 و دیگر روز ختتای با پیمان اینجالت بیاد آورد گفت چگونه بودیم با قان آن گفت یکروز باوم اسپ من در گذرد و دیگر بعد ازین چنین
 گستاخی کنم توره و باساق نماید پس سوار شد و برخلاف معمول از پس بارگاه قان آمد نشست قان کسان بفرستاد و از آنکس
 سوال کرد و ختتای خان گفت من و سایر بزرگان مچکا داده ام تا باساق روم قان نخل شد گفت او آقای بزرگ نیست
 چنین محقرات را چرا بدل آورد و ختتای خان آنرا نپذیرفت و به سپ لشکرانه پیشکش کرد و با قان گناه او بخشید و نگیان کرد
 که قان از جهت ختتای در گذشت نشست آن بزرگان منور سر بر خط قان نهادند پس ختتای خان از برادرش عرض شد
 و بدیاز جو دشتافت و حکومت پرداخت قان که در مغلطام امور ایلیچیان فرستادی و با او مشورت کردی و گاه او از نزد خود
 بفرارم خواندی و ختتای خان بجز وصیت پدر را صواب دید و فرار بومان تجاوز نمودی را قوم حرف گوید که اکثر مردم هندوستان
 صاحب قران امیر تموریگورکان و اولادش را که تا اکنون سلطنت هند قیام می دارند در خدمت دریافت گویند که سلطنت
 هندوستان در اولاد ختتای است و با بر و امیر تموریگورکان را از اولاد ختتای میدانند و حال آنکه در اجداد امیر تموری
 یکس نام ختتای نداشته و اصل این غلطی و اشتباه آنست که فرار بومان که جدا امیر تموری صاحب قران است چنگیز خان
 او را مدار الهام ساخته و ولیف پس خویش ختتای خان ساخت چنانچه در احوال چنگیز خان گذشت که جدا صاحب قران
 امیر تموریگورکان و اولاد او در الواس ختتای برادر الهامی بجز زدند لهذا عام و خاص از راه عدم معرفت اولاد ختتای
 را منسوب بآن میکنند و آن اصل ندارد و با بجز ختتای خان پادشاهی اصحاب قیامت بوده و شکی نیست و در امور
 یوره و تا سا با لند نمودی و بموجب آن فرمان داده بود که بر در و رات بیاید و خلط سینه در آب بقیزند و گو سفند بکشند
 بلکه اصحابی کتند مدتی در خراسان و ماوراءالنهر بر علایه کسی گو سفند توالتست کشت و او ملک میرانده تا آنکه در ششصد

در ششم